

Uživatelky Charitního domova pro matky s dětmi v tísní ve Zlíně

Eva Trčalová

Bakalářská práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Eva TRČALOVÁ**
Osobní číslo: **H07246**
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Uživatelky Charitního domova pro matky s dětmi
v tísni ve Zlíně**

Zásady pro vypracování:

Studium odborné literatury.
Zpracování teoretických východisek pro praktickou část práce.
Příprava a realizace výzkumu.
Zpracování a vyhodnocení výsledku výzkumu, přijetí odpovídajících závěrů.
Zpracování bakalářské práce.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

MATOUŠEK,O. Slovník sociální práce. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-549-0.

MATOUŠEK,O.,KODYMOVÁ,P.,KOLÁČKOVÁ,P. Sociální práce v praxi : specifika různých cílových skupin a práce s nimi. Praha : Portál, 2001. ISBN 80-7367-002-X.

MIOVSKÝ,M. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Praha : Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1362-4.

PRŮDKOVÁ,T.,NOVOTNÝ,P. Bezdomovectví. Praha : Triton, 2008. ISBN 978-80-7387-100-0.

VÁGNEROVÁ,M. Psychopatologie pro pomáhající profese : variabilita a patologie lidské psychiky. Praha : Portál, 1999. ISBN 80-7178-214-9.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Eliška Zajitzová, Ph.D.

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

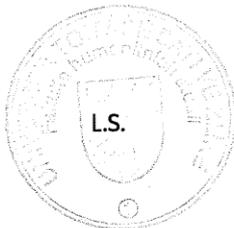
25. ledna 2011

Termín odevzdání bakalářské práce:

6. května 2011

Ve Zlíně dne 25. ledna 2011

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 28. 2. 2011

..... Eva Tka

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odporá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce „Uživatelky Charitního domova pro matky s dětmi v tísní ve Zlíně“ sleduje problematiku žen, které se dostaly do krizové životní situace a se svými dětmi vyhledaly pomoc azylového zařízení. Pozornost je zaměřena na sociální služby, sociální oporu a organizace poskytující odbornou pomoc uživatelkám zařízení. Praktická část předkládá kazuistiku šesti uživatelek uvedeného zařízení a analyzuje a interpretuje získaná data z polostrukturovaných rozhovorů.

Cílem bakalářské práce je poukázat na důležitost existence této sociální služby v obtížném období života některých žen. Pro budoucí uživatelky se práce může stát zdrojem informací a pomoci v orientaci v dané problematice.

Klíčová slova: azylová zařízení, bezdomovectví, charitativní činnost, krize, sociální opora, sociální služby

ABSTRACT

A bachelor work „Homeless mothers with children in difficult situation as Charity Zlín users” monitors women’s dilemma. Those women faced crisis life situation and with their children they searched for a help at a sanctuary house. Attention is focused on social services, social support and organizations providing professional assistance to the sanctuary house users. A practical part submits casuistry of six users of the introduced sanctuary house and analyzes and interprets obtained data from semi-structured interviews. The aim of this bachelor work is to point out an importance of an existence of this social service while some women experience a difficult life period. The bachelor work can become a source of information and guidance to new users in order to become more familiar with this topic.

Keywords: sanctuary houses, homelessness, charities, crisis, social support, social service

Děkuji Mgr. Elišce Zajitzové, PhD. za odborné vedení bakalářské práce a obohacující konzultace. Poděkování patří rovněž Mgr. Evě Danielové, vedoucí Charitního domova pro matky s dětmi v tísni Zlín a pracovnícím tohoto zařízení. V neposlední řadě si cením ochoty a důvěry oslovených uživatelek, kterým děkuji za poskytnuté rozhovory.

„Nejvíce pomůže důkladný prožitek plného a konečného uvědomění si dna. Skutečné dno v jeho nejhlubším slova smyslu se stává prvním pomocníkem každému z nás, vědomím, že to dál nejde, že se musí něco změnit ... v této situaci potřebuje každý člověk především hluboké porozumění svého nejbližšího okolí...“ Zdeněk Eis (1994, s. 91, 92) se zamýšlí nad tím, co opravdu pomáhá člověku, aby se dostal z krizového stavu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 ZÁKLADNÍ POJMY	12
1.1 BEZDOMOVECTVÍ	12
1.2 AZYL, CHARITA	14
1.3 SOCIÁLNÍ SLUŽBY	15
2 DŮVODY VEDOUcí ŽENY K VYHLEDÁNÍ AZYLU	20
2.1 DOMÁCÍ NÁSILÍ	23
2.1.1 Definice, znaky a formy domácího násilí.....	23
2.1.2 Právní prostředky ochrany před domácím násilím.....	24
2.2 FINANČNÍ PROBLÉMY	29
2.3 MEZIGENERAČNÍ KONFLIKTY.....	31
2.4 PATOLOGICKÉ ZÁVISLOSTI.....	32
3 CHARITNÍ DOMOV PRO MATKY S DĚTMI V TÍSNI ZLÍN	34
3.1 POPIS A PROVOZ ZAŘÍZENÍ	34
3.2 DŮVODY PODÁNÍ ŽÁDOSTÍ O UMÍSTĚNÍ.....	35
3.3 CÍLOVÁ SKUPINA UŽIVATELŮ ZAŘÍZENÍ	35
3.4 AKTIVITY V ZAŘÍZENÍ.....	36
3.5 ZAMĚSTNANCI CHARITNÍHO DOMOVA PRO MATKY S DĚTMI V TÍSNI ZLÍN.....	38
3.6 POPLATKY ZA POSKYTNUTÍ SOCIÁLNÍ SLUŽBY	39
3.7 DŮVODY UKONČENÍ POBYTU	39
4 MOŽNOSTI POMOCI UŽIVATELKÁM CHARITNÍHO DOMOVA PRO MATKY S DĚTMI V TÍSNI ZLÍN	40
4.1 DŮM NA PŮL CESTY VE ZLÍNĚ.....	40
4.2 MAGISTRÁT MĚSTA ZLÍNA.....	41
4.2.1 Odbor ekonomiky a majetku, oddělení bytové.....	41
4.2.2 Odbor sociálních věcí.....	42

4.3	TERÉNNÍ ASISTENČNÍ SLUŽBA ZLÍN	43
4.4	CHARITNÍ ŠATNÍK	44
4.5	PORADNA PRO RODINU, MANŽELSTVÍ A MEZILIDSKÉ VZTAHY ZLÍN.....	45
4.6	INTERVENČNÍ CENTRUM ZLÍN	45
4.7	OBČANSKÁ PORADNA STROP o.s. ZLÍN	46
4.8	ÚŘAD PRÁCE ZLÍN	46
4.9	CENTRUM PRO RODINU ZLÍN, O. S.	47
4.10	NÍZKOPRAHOVÁ ZAŘÍZENÍ PRO DĚTI A MLÁDEŽ	47
II	PRAKTICKÁ ČÁST	49
5	METODOLOGIE VÝZKUMU	50
5.1	CÍL VÝZKUMU	50
5.2	DÍLČÍ CÍLE	50
5.3	VÝZKUMNÉ OTÁZKY	50
5.4	VÝZKUMNÝ VZOREK	51
5.5	METODY VÝZKUMU	52
6	ANALÝZA A INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT	54
6.1	KAZUISTIKA Č. 1 (ALENA)	54
6.2	KAZUISTIKA Č. 2 (BLANKA).....	55
6.3	KAZUISTIKA Č. 3 (CLEA)	56
6.4	KAZUISTIKA Č. 4 (DÁŠA)	58
6.5	KAZUISTIKA Č. 5 (EVA)	59
6.6	KAZUISTIKA Č. 6 (FANY)	61
7	RESUMÉ VÝZKUMU	63
	ZÁVĚR	68
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	70
	SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ODKAZŮ	72
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	73
	SEZNAM TABULEK.....	74
	SEZNAM PŘÍLOH.....	75

ÚVOD

Pracuji jako sociální pracovnice na Odboru sociálních věcí Magistrátu města Zlína. Ve své praxi se setkávám s případy, kdy se matky se svými nezletilými dětmi/dítětem ocitají ve svízelné životní situaci. Pokud podporu a pomoc nenaleznou u své rodiny, jsou odkázány na pomoc jiných institucí či odborníků. Některé z nich se dostanou do tak závažného krizového stavu spojeného se ztrátou bydlení, že využijí služeb Charitního domova pro matky s dětmi v tísní ve Zlíně.

Bakalářskou práci jsem se rozhodla zaměřit na uživatelky tohoto azylového zařízení s tím, že je potřeba poukázat na jejich složité životní osudy a důvody, které je vedly k vyhledání azylu. Mnohé uživatelky prožily dětství v disharmonických poměrech s nízkou socioekonomickou úrovní, některé až v afunkčních rodinách. Problémy z orientačních rodin mohou bezpochyby působit nejen na jejich současné životní postoje a další směřování v životě, ale zcela zásadně mohou poznamenat i osudy jejich dětí.

Bakalářské práce se zaměřuje na důležitost sociální opory v životě každého jednotlivce.

Cílem práce je pomoci budoucím uživatelkám se lépe orientovat v dané problematice a nastínit současné možnosti konkrétní pomoci ve Zlíně.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ POJMY

Bakalářská práce se zabývá pohledem žen na pobyt v azylových domech, konkrétně žen v Charitním domově pro matky s dětmi v tísní ve Zlíně. První kapitola je věnována vymezení základních pojmů souvisejících se sledovanou problematikou. Jedná se bezdomovectví, charitu, azyl a sociální služby.

1.1 Bezdomovectví

Definice bezdomovectví existuje více. Snad každý si jako první vybaví člověka bez stálého bydlení, obvykle i zaměstnání a absence rodiny.

Bezdomovectví můžeme chápat jako „*komplexní, dynamický a diferencovaný proces, v jehož rámci různí jedinci i skupiny procházejí různými vstupními a výstupními body, neboli trasami.*“ Tato definice zazněla v prosinci 2010, kdy mezinárodní organizace FEANTSA uspořádala s Evropskou komisí konsenzuální konferenci o bezdomovectví.

FEANTSA je Evropská federace národních sdružení pracujících s bezdomovci, která zastřešuje nestátní organizace pracující s bezdomovci v evropských zemích. Vytvořila typologii bezdomovectví a vyloučení z bydlení, nazvanou ETHOS.

Typologie ETHOS vychází z principu, že **pojetí domova** lze chápat ve třech oblastech:

- ❖ fyzická oblast – mít přiměřené bydlení, které může osoba a její rodina výlučně užívat,
- ❖ sociální oblast – mít prostor pro vlastní soukromí s možností sociálních vztahů,
- ❖ právní oblast – mít právní důvod k užívání.

Dle těchto oblastí klasifikuje **lidi bez domova** podle čtyř hlavních životních situací jako:

- ❖ lidi bez střechy nad hlavou,
- ❖ lidi bez bydliště,
- ❖ lidi s nejistým bydlením,
- ❖ lidi bydlící v nejistých podmínkách.

Závěrem konference je konstatování nutnosti vytvoření strategie pro boj proti bezdomovectví - patří sem hlavně prevence, podpora kvalitních služeb pro bezdomovce a přístup

k cenově dostupnému bydlení s podporou jeho nezbytného zachování (posun od používání přístřešků a přechodného ubytování jako převládajícího řešení k přístupům zaměřeným na trvalé bydlení). (Sdružení azylových domů, 2011)

Průdková a Novotný (2008) považují za **prvky prevence bezdomovectví** podporu fungování rodiny, boj s nezaměstnaností, v oblasti bytové politiky pak větší dostupnost sociálního bydlení a poskytování sociálních půjček na nájemné. V dětských domovech a výchovných ústavech by měly být děti lépe připravovány na běžný život a informovány o možnosti využití služeb domů na půl cesty. Ve všech mladých lidech je potřeba pěstovat cílevědomost, sebedůvěru a vědomí odpovědnosti za sebe a za svůj život. Důležité je individuální intenzivní poradenství o právech a zákonných nárocích, psychická podpora ve svízelných situacích a motivace k úsilí o vyřešení problému.

Nelze než souhlasit s konstatováním Průdkové, Novotného (2008, s. 63): „*Je efektivnější, rozumnější, finančně méně nákladné a humánnější předcházet bezdomovectví než řešit následky ztráty domova.*“

Bezdomovce dělí na

- ❖ zjevné (jedná se o nejviditelnější část bezdomovské populace – osoby žijící na ulicích, na nádražích, osoby vyhledávající ubytování v zimních noclehárnách, azylových domech),
- ❖ skryté (další část populace bez trvalého bydliště často měnící svá dočasná místa pobytu, která přinášejí problémy zdravotní, potíže s policií, úřady),
- ❖ potencionální (pro bakalářskou práci, která se zabývá uživatelkami konkrétního azylového domu ve Zlíně, je stěžejní právě tato skupina).

Dle výše uvedených autorů (s. 14) jsou **potencionální bezdomovci** „*lidé, kterým bezdomovectví hrozí.*“ Mají nejisté bydlení, ze dne na den se mohou ocitnout na ulici. Patří sem i mladí lidé, kteří prošli ústavní výchovou a nemají možnost návratu do rodiny. Největším problémem se jeví nedostupnost vlastního bydlení.

Hradečtí (1996, s. 41) dodávají, že potencionální bezdomovci „*žijí v různých životně těžkých podmínkách, denních rodinných problémech, v potížích osobního charakteru, v potížích udržet si byt a v riziku jej ztratit.*“

1.2 Azyl, charita

Osoby v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení se mohou obrátit na azylové domy poskytující na přechodnou dobu pobytové služby.

Azyl je dle Hartla, Hartlové (2000, s. 67) označován jako „(asylum) útulek, útočiště; ve středověku zařízení pro duševně nemocné a hendikepované osoby; dnes se termín znovu užívá – azylové domy např. pro svobodné matky nebo týrané ženy, těžce nemocné osoby“, Jandourek (2001, s. 36) definuje azyl jako „prostředí poskytující ochranu, bezpečí, oddělené od dosahu sil představujících ohrožení.“

Zřizovateli azylových zařízení jsou většinou neziskové církevní organizace, z nichž největší je Sdružení Česká katolická charita se sídlem v Praze. Mezi další organizace spojované s charitativní činností patří například Armáda spásy a Naděje.

Latinské slovo **caritas** znamená lásku, úctu, charitativní činnost je pak pojímána jako dobročinnost, pomoc a služba lidem v nouzi. Souvisí se solidaritou se sociálně potřebnými.

Charitativní péči lze vnímat jako obor navazující na historické formy charitativní péče nebo sociální práce. Obsahuje prvky přitakání člověku v jeho důstojnosti a individualitě, k respektování jeho názorů a postojů, v potřebě pomáhat nebo doprovázet druhého v krizové životní situaci. V dnešní době nelze nutně pojem charitativní péče vázat na náboženské přesvědčení. (Charitativní péče – Dějiny a současnost, 2007)

Nezisková humanitární organizace **Charita Česká republika** je v České republice největším nestátním poskytovatelem sociálně zdravotních služeb s více než stoletou historií. Její hlavní činností je pomoc potřebným na území celé naší republiky s tím, že členem Charity Česká republika je osm arcidiecézních charit, jedna z nich sídlí v Olomouci. (O Charitě, 2011)

V teritoriu Arcidiecézní charity Olomouc, která poskytuje pomoc v Olomouckém a Zlínském kraji a v části Jihomoravského a Pardubického kraje, působilo do konce roku 2009 celkem třicet farních a oblastních charit s právní subjektivitou.

Charity se zaměřují na **poskytování sociálních a zdravotních služeb**, konkrétně se jedná o sociální poradenství, služby sociální péče, služby sociální prevence (více podkapitola 1.3) a zdravotní služby. Ve Zlínském kraji najdeme 88 sociálních a zdravotních služeb v jedenácti charitách. (Výroční zpráva, Arcidiecézní charita Olomouc, 2009)

1.3 Sociální služby

Dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, sociální služby od 1. 1. 2007 zahrnují sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence. (Tabulka č. 1)

Tabulka č. 1: Sociální služby od 1. 1. 2007

Sociální služby od 1. 1. 2007		
§ 37 sociální poradenství	§ 38 - § 52 služby sociální péče	§ 53 - § 70 služby sociální prevence
základní poradenství	osobní asistence	raná péče
odborné poradenství	pečovatelská služba	telefonická krizová pomoc
	tísňová péče	tlumočnické služby
	průvodcovská a předčitatelská služba	azylové domy
	podpora samostatného bydlení	domy na půl cesty
	odlehčovací služby	kontaktní centra
	centra denních služeb	krizová pomoc
	denní stacionář	nízkoprahová denní centra
	týdenní stacionář	nízkoprahová zařízení pro děti a mládež
	domovy pro osoby se zdravotním postižením	Noclehárny
	domovy pro seniory	služby následné péče
	domovy se zvláštním režimem	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
	sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče	terapeutické komunity
	chráněné bydlení	sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením
		sociálně terapeutické dílny
	sociální rehabilitace	
	terénní programy	

Zdroj: Informace k zákonu o sociálních službách, 2010 – upravila Eva Trčalová (zvýrazněny jsou služby, o kterých se bakalářská práce zmiňuje)

Sociální poradenství zahrnuje dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách:

- ❖ základní sociální poradenství (poskytování potřebných informací přispívající k řešení nepříznivé sociální situace),
- ❖ odborné sociální poradenství (je zaměřeno na potřeby jednotlivých sociálních skupin osob např. v občanských poradnách, manželských a rodinných poradnách atd.).

„Cílem sociálního poradenství je dovést klienty k soběstačnosti: pomoci člověku tak, aby si dokázal pomoci sám.“ (Matoušek, Kodymová, Koláčková, 2001, s. 320)

Konkrétní **služby sociální péče** jsou uvedeny v tabulce č. 1 (s. 15). Tyto služby napomáhají k zajištění fyzické a psychické soběstačnosti občanů s cílem umožnění v co největší míře zapojit se do běžného života. Pokud toto vylučuje jejich stav, tak mají služby zajistit důstojné prostředí a zacházení.

Služby sociální prevence dle zákona č. 108/2006Sb., o sociálních službách, *„napomáhají zabránit sociálnímu vyloučení osob, které jsou tímto ohroženy pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí a ohrožení práv a oprávněných zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby.“* Cílem je pomoci osobám k překonání jejich těžké sociální situace a ochrana společnosti před vznikem a následným šířením nežádoucích jevů.

Bakalářská práce se zmiňuje o následujících službách sociální prevence:

- ❖ **nízkoprahová zařízení pro děti a mládež** (více s. 47 - 48)
- ❖ **sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi** (více s. 29, 43 - 44)
- ❖ **azylové domy** (viz. níže)
- ❖ **domy na půl cesty** (viz. níže)

O ostatních možnostech pomoci, konkrétně určeným uživatelkám Charitního domova pro matky s dětmi v tísní ve Zlíně, pojednává 4. kapitola.

Azylové domy poskytují podle § 57 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, pobytové služby na přechodnou dobu osobám v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení. **Služba obsahuje tyto základní činnosti** (vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, § 22):

- *„poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy*
 - *vytvoření podmínek pro samostatnou přípravu nebo pomoc s přípravou stravy,*
 - *zajištění nebo poskytnutí stravy odpovídající věku, zásadám racionální výživy a potřebám dietního stravování“*, (maximální výše úhrady činí 150 Kč denně za celodenní stravu v rozsahu minimálně 3 hlavních jídel nebo 75 Kč za oběd),

- „poskytnutí ubytování
 - ubytování po dobu zpravidla nepřevyšující 1 rok,
 - umožnění celkové hygieny těla,
 - vytvoření podmínek pro zajištění úklidu, praní a žehlení osobního prádla, výměny ložního prádla“, (maximální výše úhrady za poskytnutí ubytování činí 100 Kč denně, nebo jde-li o rodinu s nezletilými dětmi 70 Kč denně za dospělé osobu a 40 Kč denně za dítě),
- „pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí
 - pomoc při vyřizování běžných záležitostí vyplývajících z individuálních plánů,
 - pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s rodinou a pomoc a podpora při dalších aktivitách podporujících sociální začleňování osob, včetně uplatňování zákonných nároků a pohledávek.“

Mezi azylové domy jsou v České republice řazeny i **azylové domy pro matky s dětmi v tísní**. (PŘÍLOHA V: Přehled azylových domů pro matky s dětmi v tísní v rámci Zlínského kraje.)

Podle Matouška (2008) je azylový dům pro matky s dětmi v tísní zařízení pro ubytování matek s malými dětmi, které se dostaly do tak nepříznivé situace, že by bez náhradního ubytování nebyly schopny vychovávat svoje dítě. Azylový dům tohoto typu poskytuje matce a dítěti (dětem) samostatnou místnost s kuchyňským koutem, někdy i s dalším vybavením. Matky někdy vyžadují podporu a instruktáž při výchově dětí, kterou jim poskytují pracovníci azylu. Azylové domy obvykle poskytují systematické poradenství, někdy i terapeutické programy. Ukončení pobytu je komplikováno – stejně jako u jiných osob bez přístřeší – nedostatkem sociálních bytů.

Domy na půl cesty poskytují dle § 58 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, pobytové služby zpravidla pro osoby do 26 let věku, které po dosažení zletilosti opouštějí školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, popřípadě pro osoby z jiných zařízení pro péči o děti a mládež, a pro osoby, které jsou propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranné léčby. Způsob poskytování sociálních služeb v těchto zařízeních je přizpůsoben specifickým potřebám těchto osob.

Služba obsahuje tyto základní činnosti (*vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, § 23*):

- *„poskytnutí ubytování*
 - *ubytování v prostředí, které má znaky bydlení v domácnosti, po dobu zpravidla nepřevyšující 1 rok,*
 - *vytvoření podmínek pro zajištění úklidu, praní a žehlení osobního prádla, výměny ložního prádla,“ (maximální výše úhrady činí 100 Kč denně celkem, včetně provozních nákladů souvisejících s poskytnutím ubytování),*
- *„zprostředkování kontaktu se společenským prostředím*
 - *pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s rodinou a pomoc a podpora při dalších aktivitách podporujících sociální začleňování osob,*
 - *podpora a pomoc při využívání běžně dostupných služeb a informačních zdrojů,*
- *sociálně terapeutické činnosti*
 - *socioterapeutické činnosti, jejichž poskytování vede k rozvoji nebo udržení osobních a sociálních schopností a dovedností podporujících sociální začleňování osob,*
 - *aktivitu zaměřené na budování a rozvoj pracovních návyků a dovedností nezbytných pro integraci osob na trhu práce,*
- *pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a obstarávání osobních záležitostí*
 - *pomoc při obstarávání běžných záležitostí,*
 - *pomoc při komunikaci vedoucí k upevňování práv a oprávněných zájmů“.*

Azylová zařízení (jednotlivé azylové domy a domy na půl cesty) se mohou dobrovolně registrovat ve **Sdružení azylových domů**.

Zkratka S.A.D. podle Průdkové a Novotného (2008) označuje toto občanské sdružení, které bylo založeno na počátku devadesátých let 20. století. Členové sdružení musí splňovat kritéria kvality v oblasti poskytování sociálních služeb a mít jasnou a ucelenou koncepci.

S.A.D. poskytuje osobám bez domova všestrannou pomoc a hledá cesty efektivní pomoci. Pořádá vzdělávací akce, vydává tiskové materiály, spolupracuje s Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky a dalšími organizacemi na řešení problému bezdomovectví, je členem mezinárodní organizace FEANTSA.

S.A.D. v ČR zastřešuje osoby a organizace zabývající se lidmi bez přístřeší nebo ohroženými ztrátou bydlení a vytváří pro ně odborné prostředí. Sdružení realizuje aktivity vedoucí k naplnění těchto cílů:

- ❖ spolupracovat s dalšími organizacemi, které se zajímají o problémy lidí bez přístřeší,
- ❖ vytvořit kooperující síť azylových domů a další typů služeb poskytujících pomoc lidem v nouzi,
- ❖ vytvářet jednotnou platformu pro jednání se státními, zákonodárnými a samosprávnými orgány na všech úrovních veřejné správy,
- ❖ vykonávat poradenskou, vzdělávací, konzultační a informační činnost určenou svým členům. (Sdružení azylových domů, 2010)

2 DŮVODY VEDOUCÍ ŽENY K VYHLEDÁNÍ AZYLU

„V našem životě se něco stane a my stojíme před volbou: Podřídít se nebo se nepodřídít, přizpůsobit se nebo vzdorovat, snažit se o vítězství za každou cenu, případně mít odvahu a jít proti proudu ... “ (Eis, 1994, s. 15)

Bakalářská práce pojednává o ženách kontaktujících dům pro matky s dětmi v tísní, ve kterém hledají pro sebe a své děti prostředí poskytující ochranu.

Z jakého důvodu ženy vyhledávají azyl? Může se jednat o jeden důvod, ve většině případů se ale ženy potýká s více problémy najednou - jejich stávající bytové podmínky jsou nevyhovující a ony nemají kde s dítětem bydlet (např. velký počet lidí v jednom bytě nebo problémy v mezigeneračním soužití), v manželském nebo partnerském vztahu dochází k domácímu násilí, u partnera se vyskytuje závislostní chování (závislost drogová, na alkoholu nebo na hracích automatech), z toho pramenící finanční problémy, zadluženost, chudoba, exekuce,... ženy se dostávají do akutních, najednou pro ně neřešitelných situací.

Pomoc hledají v azylových domech také nastávající matky, které prožily dětství v dětských domovech, v dysfunkčním rodinném prostředí, nebo osamělé matky, které potřebují pomoc při osvojení základní péče o dítě. Najdeme zde ženy svobodné, rozvedené nebo rozvádějící se, které řeší obtížné vztahové problémy.

Klasickým příkladem skrytých rodinných problémů a krizí jsou dle Matějčka a Dytrycha (2002) žárlivost a nevěra, které mohou vést k poruchám vnitrorodinných vztahů a ovlivňovat tak i emoční stav dětí. V extrémních případech může jít i o intenzivní myšlenky týkající se sebezničení či zničení druhé osoby, která se stává cílem výhrůžek, ale není vzácné ani násilí.

Od pobytu v azylu většinou ženy očekávají podporu, pomoc, bezpečí, překlenutí obtížného období, kdy čas strávený v zařízení lze aktivně využít pro řešení problematických situací, hledání „sebe sama“ a „nastartování“ do nového života. Některé ženy využijí služeb azylového domu opravdu jen po nezbytně nutnou dobu, jiné potřebují pro vyřešení své situace delší čas. Velký význam hraje u všech žen původní rodina, jejich kořeny, identita.

Zdravá, soudržná rodina umožňuje samostatnost, osobní zodpovědnost, nezávislost myšlení a hodnocení každého jednotlivce. Poskytuje pocit emoční blízkosti, sounáležitosti, vzá-

jemnosti, je schopna kreativně řešit životní situace, adekvátně na ně reagovat, měnit rodinnou strukturu, vztahy rolí a pravidel. Důležitá je rodinná adaptabilita, vyjádření podpory, zájmu a zaujetí při společných rozhovorech, možnost zástupnosti. (Výrost, Slaměník, 1998) „*Systém je současně adaptabilní, ale též stabilní. Právě tato stabilita rodiny, k níž se jedinec vztahuje ve chvílích osobní rozkolísanosti, se zdá být nejvyšší hodnotou.*“ (tamtéž, s. 310)

Shapiro (In Sobotková, 2007, s. 77) uvádí: „*Zdravé rodinné fungování je často vymezováno jako schopnost rodiny účinně zvládat náročné či stresové životní události a přizpůsobovat se změnám.*“

Nathan Ackerman (In Satir, 2007) konstatuje, že ve společnosti **narůstá pocit odcizení, osamělosti, krize osobní identity**, kdy jedním z projevů tohoto trendu je návrat člověka zpět ke své původní rodině, obnovení pocitu bezpečí, sounáležitosti a lidské hodnoty. Úkolem rodiny je poskytovat pocit bezpečí, lásky a přijetí, který lidé nemohou najít ve společnosti.

„*Člověk žije mezi jinými lidmi (komunita) a ve vztazích s nimi (sociální síť), prostřednictvím vztahů získává pomoc a vlastní hodnotu (sociální opora).*“ (Baštecká, 2005, s. 83)

Pro život každého jednotlivce by rodina měla představovat nejsilnější **sociální oporu**. Z toho vyplývá, že první dva stupně záchranné sociální sítě (jednotlivec a rodina), jsou velmi úzce propojené.

Sociální záchranná síť je dle Hartla, Hartlové (In Baštecká, 2005, s. 84) organizovaná „*pomoc těm občanům, kteří nemají dost vlastních sil a zdrojů, aby sami vyléčili nebo vyřešili nemoc nebo sociální problém.*“

Dle Baštecké (2005) je v období krize obtížné posoudit, jako oporu a od koho člověk potřebuje a obtížné je i skloubit faktickou potřebu a skutečné množství opory. Pokud není možná sociální opora od přirozených zdrojů, ke kterým patří rodina a přátelé, nastupují pomáhající profesionálové. Jejich pomoc může spočívat v povzbuzení a podpoře přirozených systémů sociální opory nebo v přímé vlastní pomoci. Sociální opora může být účinná tehdy, pokud ji příjemce jako oporu vnímá.

Podobně Sobotková (2007) uvádí, že úroveň stresu v rodině záleží na tom, jak rodina vnímá a hodnotí závažnost a intenzitu stresoru, na zdrojích a možnostech zvládat stres

a na psychické i fyzické kondici členů rodiny v dané době. Je předpoklad, že všechny rodiny mají síly a možnosti (např. síť sociální opory, vhodnější komunikaci v rodině, způsob, jak rodina vidí svou situaci), které mohou rozvíjet.

Cílem odborných služeb se pak stává identifikovat a pomoci rozvíjet tyto existující rodinné síly a možnosti tak, aby rodina vycházela ze svých individuálních dispozic. K pohodě i celkové pozitivní atmosféře v rodině přispívá osvojení určitých nových strategií zvládání zátěže. Mezi tyto strategie je zahrnováno to, co rodina dělá, aby získala a využila zdroje odolnosti rodiny. Jedná se o dynamické procesy zaměřené na dosahování rovnováhy v rodině.

Podle Silverové a Wortmanové (In Špatenková, 2004, s. 132) existuje velká variabilita mezi reakcemi lidí na nepříznivé životní události. Na vyrovnání se s krizí má kladný vliv sociální opora, možnost ventilace emocí, schopnost nalézt v krizi nějaký smysl a zkušenost s předcházejícími stresory.

House (In Sobotková, 2007, s. 92) rozlišil **čtyři složky sociální opory**, které definuje takto:

- ❖ emocionální pomoc (empatie, láska, porozumění),
- ❖ instrumentální, praktická pomoc (pomoc při různých činnostech, v domácnosti, hmotná nebo finanční pomoc),
- ❖ informační pomoc (zprostředkování informací),
- ❖ pomoc při hodnocení situace (vede k posílení sebehodnocení, posiluje naději ve vyřešení situace).

Wills a Shinar (In Mareš, 2002, s. 38) řadí k sociální opoře ještě **pátou složku, a to oporu poskytovanou sociálním společenstvím** (pocit sounáležitosti, socializování – např. účast na společných aktivitách navozuje u jedince kladné emoce, odvádí jeho myšlenky od neustálého zabývání se problémy).

Sobotková (2007, s. 174) uvádí tři hlavní oblasti, z nichž pramení zvýšený stres a se kterými se mohou setkat matky, které zůstávají samy s dětmi (vyjma záměrně svobodných matek). Řadí sem:

- ❖ praktické otázky - finance, zaměstnání, vedení domácnosti,
- ❖ osobní problémy - emoční distres, změny v sebepojetí, ohrožení osobní identity,

- ❖ vztahovou oblast - problémová interakce s dětmi, stále konfliktní vztah s bývalým manželem, nejistota v případném dalším vztahu.

Rizika nedostatečného zvládnání situace se zvyšují tehdy, když žena ztrácí své známé prostředí a dosavadní podpůrné sítě, např. se přestěhuje a tím ztrácí kontakt s příbuznými, kamarádkami. Fungující podpůrná síť naopak redukuje stres. Je proto důležité poskytnout podporu a odbornou pomoc osamělým matkám bezprostředně po rozvodu, aby se pocit bezmoci a beznaděje nerozvinul a nefixoval.

Dle Sobotkové (2007, s. 178) se mnoho autorů shoduje na tom, že primárním úkolem v rámci odborné pomoci je podpora osamělé matky v roli hlavy rodiny, podpora sebevědomí a pomoc v rozvinutí sociálního podpůrného systému. Využít se dají různé terapeutické přístupy, ale převažují konzultace poradenské a psychoedukační programy (posilování sebevědomí, hledání vnější podpůrné sítě, učení efektivnímu řešení problémů, učení novým komunikačním dovednostem a jiné).

Eis (1994) uvádí, že nejeden krizový stav, který je vyvrcholením běžné psychické nestability, má na svědomí neřešená, odsouvaná nebo povrchně zapuzovaná starost.

Mezi nejčastější důvody vedoucí ženy k vyhledání azylu patří domácí násilí, finanční problémy, mezigenerační konflikty a patologické závislosti (viz. níže).

2.1 Domácí násilí

Domácí násilí je jev značně složitý, vyznačující se charakteristickými rysy. Dochází k němu bez ohledu na věk, vzdělání, náboženství. Ve většině případů jde o násilí páchané muži vůči ženám.

2.1.1 Definice, znaky a formy domácího násilí

„Domácí násilí je nejrozšířenější formou násilí vůbec, přičemž je současně formou nejméně kontrolovanou a co do své frekvence a závažnosti nejvíce podceňovanou.“ (Schneider, H. J. In Matoušek, Kodymová, Koláčková, 2005, s. 227)

Jedná se o všechny formy fyzického, sexuálního a psychického týrání ve všech druzích blízkých vztahů, včetně vážných pohrůzek použití podobného násilí (hrubé nadávky, stálé kritizování, ponižující urážky, zesměšňování, podřívání sebedůvěry, omezování osobní svobody, ekonomické vydírání, vyhrožování tělesným ublížením i přímé tělesné ublížení).

Charakteristickým rysem domácího násilí je jeho opakování, dlouhodobost, stupňování a téměř každodenní přítomnost. Předzvěstí budoucích vážnějších a adresnějších forem násilného chování může být slovní urážení, vyhrůžky násilím, hrubosti, spojení sexu s násilím, tvrdé zacházení s dětmi, případně se zvířaty, vztek ventilovaný rozbíjením věcí. Nezávisle na fyzické újmě může narušení pocitu bezpečí v rodině způsobit vážná a dlouhodobá psychická poškození vedoucí až k neurotickým a psychosomatickým poruchám, fobiím, suicidálním tendencím, k neschopnosti někomu důvěřovat nebo rozvíjet úzký vztah. (Matoušek, Kodymová, Koláčková, 2005, s. 227-228)

Rovněž Gjuričová, Kocourková, Koutek (2000) charakterizují partnerské násilí jako jev, který má závažné psychické důsledky pro celou rodinu, negativně ovlivňuje nejen samotnou oběť, ale všechny členy rodiny. Děti se stávají nepřímo oběťmi násilí. A právě přítomnost dětí při násilném chování rodičů je dle výzkumů rizikovým faktorem při predikci násilného chování v budoucím partnerském vztahu. Na počátku vztahu muž ženu kontroluje, chce s ní stále být, musí vědět, kde byla, zdůvodňuje to svou láskou k ní. Později připojuje zastrašování, ponižování, omezování ženinych sociálních a ekonomických možností i kontaktů s okolím. Násilnému chování muže vždy předchází určité chování ženy, které může muž hodnotit jako provokující (např. nadávky, výsměch, odmítnutí pohlavního styku, předložený pokrm). Důsledky násilí lze spatřovat v tom, že žena v situaci dlouhodobého násilí ztrácí sebevědomí, narůstá u ní strach, zmatek, bezmoc, deprese, stud, zhoršení celkového zdravotního stavu. Ponižování může vést k tomu, že přejímá negativní informace o sobě.

Dle Vágnerové (1999, 2008) panuje zjednodušený pohled na standardní řešení, kdy by měla žena agresivního partnera opustit. Většinou však bývá žena na svém partnerovi závislá. *„Problémem zůstává bezmocnost týrané ženy daná tím, že nemá kam jít a právem se obává, že by pokusem o vlastní obranu mohla situaci ještě zhoršit. Setrvání s násilníkem v jednom bytě pro ni nepředstavuje přijatelné řešení, spíš naopak. První pomoc v popisované krizi poskytují azylové domy pro matky s dětmi, ...“* (tamtéž, 1999, s. 253)

2.1.2 Právní prostředky ochrany před domácím násilím

Mezi právní prostředky ochrany před domácím násilím jsou řazeny: institut vykázání ze společného obydlí, předběžné opatření soudu, trestněprávní ochrana osob ohrožených domácím násilím a sociální služby.

Úlohu odborníka nevidí Eis (1994) v poskytování rad, ale v pomoci k osobnostnímu dozrávání klientů, k případným úpravám následků, které mají v životě za sebou. Důležité je zmapovat jejich možnosti a nevtíravým způsobem provázet krizovým stavem do doby nastolení určité životní stability.

a) Institut vykázání ze společného obydlí

Institut vykázání pachatele domácího násilí ze společného obydlí byl do našeho právního řádu poprvé zakotven s účinností od 1. 1. 2007 zákonem č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. V platném právním řádu je institut vykázání ze společného obydlí upraven v § 44 až § 47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR. Vykázání trvá po dobu deseti dnů ode dne jeho provedení, policista je oprávněn vykázat pachatele domácího násilí i v jeho nepřítomnosti. Ohrožené osobě je policista povinen poskytnout poučení o možnosti podat návrh na vydání předběžného opatření soudu podle § 76b občanského soudního řádu, možnosti využít psychologických, sociálních a jiných služeb v oblasti pomoci obětem domácího násilí, včetně pomoci intervenčních center a následcích vyplývajících z uvedení vědomě nepravdivých údajů. Z údajů Policie ČR a intervenčních center vyplývá, že ve většině případů je vykázání realizováno v rodinách s nezletilými dětmi. Pokud bude dítě uvedeno jako osoba ohrožená v potvrzení policisty o vykázání, bude na základě této skutečnosti platit pro vykázaného pachatele domácího násilí zákaz styku nebo navazování kontaktu s dítětem, a to i když bude vykázanou osobou rodič dítěte. Pokud dítě není v potvrzení vyznačeno a zůstává po provedení vykázání společně s ohroženou osobou ve společném obydlí, platí pro vykázaného pachatele domácího násilí zákaz styku a navazování kontaktů s ohroženou osobou. Je-li vykázaným pachatelem domácího násilí rodič dítěte, nesmí vykázaný rodič kontaktovat ohroženou osobu ani za účelem žádosti o poskytnutí informací o jejich společném dítěti ani za účelem zprostředkování styku s dítětem. S touto žádostí se může vykázaný rodič obrátit na místně příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí.

b) Předběžné opatření soudu

V rámci občanského soudního řízení je k ochraně obětí domácího násilí upraveno speciální předběžné opatření soudu v § 76b a dalších souvisejících ustanoveních zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 218/2009 Sb., účinného od 20. 7. 2009. Předběžné opatření směřuje proti tomu, kdo vážným způsobem ohrožuje život, zdraví, svobodu nebo lidskou důstojnost osoby, která podala návrh na vydání předběžného opatření soudu.

Předseda senátu uloží účastníku, proti kterému návrh směřuje, zejména aby opustil dům, byt místnost nebo jiný prostor společně obývaný s navrhovatelem, jakož i jeho bezprostřední okolí, nezdržoval se ve společném obydlí nebo do něj nevstupoval, zdržel se setkávání s navrhovatelem, zdržel se nežádoucího sledování a obtěžování navrhovatele jakýmkoliv způsobem. Toto rozhodnutí není podmíněno předchozím vykazáním pachatele domácího násilí ze společného obydlí. Soud je povinen rozhodnout o návrhu bezodkladně, nejpozději však do 48 hodin od podání návrhu. Předběžného opatření trvá jeden měsíc od jeho vykonatelnosti, soud může rozhodnout o prodloužení doby trvání na dobu delší než jeden měsíc jen na základě podmínek specifikovaných v § 76b odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. I v případě prodloužení doby trvání předběžného opatření soudu předběžné opatření zanikne nejpozději uplynutím jednoho roku od okamžiku jeho nařízení.

c) Trestněprávní ochrana osob ohrožených domácím násilím

Osobám ohroženým domácím násilím je zaručena ochrana také v úpravě trestního práva. Jednání pachatele dopouštějícího se domácího násilí může být posuzováno zejména jako naplnění skutkové podstaty některého z následujících trestných činů upravených v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník:

- ❖ týrání osoby žijící ve společném obydlí - § 199 trestního zákoníku,
- ❖ těžké ublížení na zdraví - § 145 trestního zákoníku,
- ❖ ublížení na zdraví - § 146 trestního zákoníku,
- ❖ vražda - § 140 trestního zákoníku,
- ❖ omezování osobní svobody - § 171 trestního zákoníku,
- ❖ vydírání - § 175 trestního zákoníku,
- ❖ útisk - § 177 trestního zákoníku,
- ❖ porušení tajemství dopravovaných zpráv - § 182 trestního zákoníku,
- ❖ porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí - § 183 trestního zákoníku,
- ❖ znásilnění - § 185 trestního zákoníku,
- ❖ sexuální nátlak - § 186 trestního zákoníku,
- ❖ neoprávněné užívání cizí věci - § 207 trestního zákoníku,

- ❖ neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru - § 208 trestního zákoníku,
- ❖ nebezpečné vyhrožování - § 353 trestního zákoníku,
- ❖ nebezpečné pronásledování - § 354 trestního zákoníku.

Pokud je obětí domácího násilí dítě, může dojít k naplnění následujících skutkových podstat trestných činů určených k ochraně dětí a rodiny:

- ❖ týrání svěřené osoby - § 198 trestního zákoníku,
- ❖ zanedbání povinné výživy - § 196 trestního zákoníku,
- ❖ ohrožování výchovy dítěte - § 301 trestního zákoníku,
- ❖ pohlavní zneužití - § 187 trestního zákoníku.

V méně závažných případech, kdy jednání pachatele domácího násilí nedosahuje intenzity trestného činu, může na straně pachatele vzniknout odpovědnost za přestupek podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, zejména

- ❖ přestupek proti občanskému soužití - § 49 zákona o přestupcích (ublížení na cti, nedbalostní ublížení na zdraví nebo narušování občanského soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví nebo jiným hrubým jednáním).

d) Sociální služby

Dle Matouška (In Bechyňová, 2008, s. 17) pokud je sociální služba kontaktována kvůli výskytu domácího násilí, měla by být u většiny případů metodou první volby sanace rodiny, kterou definuje jako „*postupy podporující fungování rodiny*“.

Na pomoc osobám ohroženým domácím násilím jsou zaměřeny vybrané sociální služby poskytované podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách:

- ❖ odborné sociální poradenství - § 37 odst. 3

Odborné sociální poradenství je poskytováno se zaměřením na potřeby jednotlivých okruhů sociálních skupin osob v občanských poradnách, manželských a rodinných poradnách, poradnách pro oběti trestných činů a domácího násilí.

❖ telefonická krizová pomoc - § 55

Jedná se o terénní službu poskytovanou na přechodnou dobu osobám, které se nacházejí v situaci ohrožení zdraví nebo života nebo v jiné obtížné životní situaci, kterou přechodně nemohou řešit vlastními silami.

❖ azylové domy - § 57

Azylové domy poskytují pobytové služby na přechodnou dobu osobám v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení.

❖ krizová pomoc - § 60

Krizová pomoc je terénní, ambulantní nebo pobytová služba na přechodnou dobu poskytovaná osobám, které se nacházejí v situaci ohrožení zdraví nebo života, kdy přechodně nemohou řešit svoji nepříznivou sociální situaci vlastními silami. Mezi základní činnosti této služby patří poskytnutí ubytování, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

❖ intervenční centra - § 60a

Intervenční centra jsou specializovaná zařízení sociálních služeb, která poskytují pomoc osobám ohroženým domácím násilím v případě vykázaní násilné osoby ze společného obydlí podle § 44 a následujících zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR a v ostatních případech ohrožení osoby domácím násilím. Intervenční centrum je povinno nabídnout ohrožené osobě pomoc nejpozději do 48 hodin od doručení kopie úředního záznamu Policie ČR o vykázaní ze společného obydlí. Pokud je to možné, pomoc by měla být nabídnuta prostřednictvím osobní návštěvy pracovníků intervenčního centra v místě, kde se ohrožená osoba zdržuje. V ostatních případech poskytuje intervenční centrum služby na základě žádosti osoby ohrožené domácím násilím, anebo i bez žádosti na základě vlastních poznatků o existenci případu domácího násilí. Základní rozsah služeb zahrnuje sociálně terapeutické činnosti a poskytnutí pomoci ohrožené osobě při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. Služby mohou být poskytovány ve formě ambulantní, terénní nebo pobytové. U pobytových služeb se poskytuje rovněž ubytování ohrožené osobě a strava nebo pomoc při zajištění stravy. Součástí služeb je také zajištění spolupráce a vzájemné informovanosti mezi intervenčními centry, poskytovateli jiných sociálních služeb, orgány sociálně-právní ochrany dětí, obcemi, útvary Policie ČR a obecní

police. Intervenční centrum tak v jednotlivých případech domácího násilí plní koordinační roli.

❖ sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi - § 65

Jedná se o terénní, popřípadě ambulantní služby poskytované rodině s dítětem, u kterého je jeho vývoj ohrožen v důsledku dopadů dlouhodobě krizové sociální situace, kterou rodiče nedokáží sami bez pomoci překonat, a u kterého existují další rizika ohrožení jeho vývoje. Mezi základní činnosti patří výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. (Metodické doporučení MPSV č. 3/2010 k postupu orgánů sociálně-právní ochrany dětí v případech domácího násilí, 2011)

2.2 Finanční problémy

S finančními problémy se potýká stále více lidí. Lidé vstupující do partnerského či manželského života mohou podcenit otázku rodinného hospodaření, nestanoví si jasná pravidla soužití i s ohledem na zabezpečení fungování společné domácnosti.

Finanční problémy rodiny mohou být způsobeny více faktory. Nejčastěji se jedná o chudobu, nezaměstnanost jednoho nebo obou partnerů a s tím související zadluženost celé domácnosti.

a) Chudoba

Večerník (In Vágnerová, 1999, 2008) uvádí, že chudoba je relativní deprivace, která je určena vzdáleností od jistého společenského standardu a lze ji chápat jako sociální strádání.

Česká republika patří v zemích Evropské unie k zemím s nízkou mírou rizika příjmové chudoby (kolem 10 procent). Mezi zvláště ohrožené kategorie patří ve většině oblastí materiální deprivace domácnosti jednotlivců, domácnosti se třemi a více dětmi a zvláště pak domácnosti jednotlivců s dětmi. Velmi negativně je situace vnímána v domácnostech bez pracovního příjmu. (Hora, Kofroň, Sirovátka, 2008)

Chudoba nemusí být celoživotní: významné procento chudých lidí buď zažilo lepší časy, anebo mohou očekávat, že se jejich situace v budoucnu zlepší. Pro mnoho lidí je však chudoba doživotním trestem, což platí zvláště pro dlouhodobě nezaměstnané. (Giddens, 1999)

Riziko chudoby je relativní údaj, protože hranice chudoby je v každé zemi jiná.

„Navzdory tomu, co hlásají novinové titulky, by si většina lidí žijících ze sociálních dávek raději vybrala něco jiného, kdyby jim někdo nabídl reálnou alternativu. Většina z nich se v této situaci ocitla proto, že v jejich životě došlo k nějaké traumatické události: přišli o zaměstnání, ztratili partnera nebo se zhoršil jejich zdravotní stav.“ (Walkerová in Giddens, 1999)

b) Nezaměstnanost

Zátěžovou situací pro celou rodinu se stává **nezaměstnanost** jednoho z jejích členů, která se může projevit změnou ve vztazích mezi rodinnými příslušníky, ztrátou rolí a z toho vyplývající změnou statusu (zejména u mužů), narušením stereotypu rodinného života a narušením rodinných zvyků v oblasti spotřeby vlivem nedostatku finančních prostředků. Zátěž nezaměstnanosti spojená s finančními potížemi negativně působí na oba partnery, důsledkem je zhoršení jejich vztahu. (Vágnerová, 1999, 2008)

Keller (2004) uvádí, že konfliktní paradigma u pojmů jako je moc, sociální kontrola, konflikt klade důraz na jejich utlačivé kvality, které plynou z toho, že jedni mohou realizovat své zájmy vždy jen na úkor druhých. Emancipace některých je tak vždy vykoupena diskriminací ostatních. Sociologie upozorňuje psychologii, že **konfliktní situace** nejsou vysvětlitelné pouze z psychických dispozic jedinců, že jsou strukturovány sociálními faktory.

„Právě matky s dětmi, které si dosud nenašly nového partnera, patří k nejchudším domácnostem vůbec. Jejich situace je o to horší, že na trhu práce často marně shánějí plnohodnotná pracovní místa a slouží jako prototyp dokonale flexibilizovaných pracovníků jak co do podmínek své práce, tak co do výše své mzdy“ (Keller, 2005, s. 29,30)

c) Zadluženost

Pod-

le ekonomů tři čtvrtiny dluhů českých domácností tvoří hypotéky, zbytek jsou například spotřebitelské úvěry. Spousta lidí upadá do takzvané dluhové pasti, kdy jejich dluhy neustále narůstají a musejí si půjčovat, aby mohli splácet. Dlužníci mohou vyhledat pomoc odborníka na danou problematiku v občanských poradnách. Odborník zmapuje veškerou dlužnou situaci a osobní rozpočet tohoto člověka, čili jaké částky je schopen dávat měsíčně na své dluhy. Součástí je poradenství ve věci komunikace s věřiteli, např. návrh na splátkový kalendář, žádost o prominutí úroků a jiné.

Možným vyřešením předluženosti se stal institut osobního bankrotu. O osobní bankrot může člověk, který je předlužen, požádat krajský soud za splnění určitých podmínek. Soud rozhodne, zda oddlužení povolí nebo ne. V případě, že povolí, má oddlužení dvě formy – pětiletý splátkový kalendář nebo zpeněžení majetkové podstaty. To znamená, že lidé v osobním bankrotu musí prodat veškerý svůj majetek a z utržené částky část dluhů uhradit. (Poradny pro dlužníky nabízejí pomocnou ruku v tíživé finanční situaci, 2011)

2.3 Mezigenerační konflikty

Jak uvádí Hrdličková (2009), mezigenerační konflikty jsou hned vedle manželských problémů nejčastější lidské spory, psychologové však považují jejich přítomnost v rodině za normální a funkční jev. Vztahy panující mezi prarodiči, rodiči a vnoučaty v rodinách jsou ovlivněny celkovou atmosférou, historií těchto rodin a rodinnými zvyklostmi. Příčinou generačních sporů může být odcizení, z kterého vychází vzájemný nezájem, nepochopení a často i agresivita. Ke konfliktům může docházet z předpojatosti příslušníků jednotlivých generací vůči sobě navzájem, na základě pokřiveného názoru na jiné generace, příčinou konfliktů je i přílišná závislost některého z manželů na rodičích, odlišná komunikace (např. kritický způsob komunikace u tchýně), zvyky, životní a výchovný styl, rozdílný přístup k pracovnímu výkonu, politika, náboženství a podobně. Zda budou konflikty mezi generacemi závažné a složité, do značné míry určuje generační přenos návyků v orientační rodině. Dle psychologa Petra Šmolky je vztah mezi příslušníky obou generací odrazem vztahu, který budovali rodiče s dětmi během jejich vývoje. Nejlepší je pochopitelně konfliktům předcházet. Proto, aby spolu mladí a staří vycházeli je zapotřebí dostatečná míra vzájemné intimity, tolerance, respektování soukromí a fungující otevřená komunikace a schopnost povznést se nad chyby a nedostatky druhých.

V současné době žijí ve společné domácnosti s další generací v jednom bytě spíše neúplné rodiny, zejména rozvedené ženy a svobodné matky s dětmi. V rámci mezigenerační solidarity rodiče vypomáhají svým dětem (převážně dcerám), které se ocitly v ekonomické a bytové tísní, společným bydlením a hospodařením. Vícegenerační soužití u nás nevzniká ve většině případů proto, že by to byla volba zúčastněných, ale z důvodu bytové tísně, kdy mladý pár ještě ekonomicky nedosáhne na svůj vlastní byt. (Možný, 2006)

Kubátová (2010) konstatuje, že problematické vztahy mezi mladým párem a rodiči jednoho z nich jsou odrazem jiných vztahových nedostatků týkajících se nezralosti zúčastněných.

Může se jednat o partnerské neshody mladého páru, ale i o nedořešené problémy z původní rodiny. Autorka doporučuje stanovit jasná pravidla společného soužití, která musí všichni dodržovat. Při bydlení ve společném domě je vhodné jasně oddělit hospodaření obou rodin včetně měření spotřeby energií. Klidný a rozvážený přístup s respektováním jasných hranic soukromí jak mladé rodiny, tak rodičů, přinese časem lepší výsledky než rychlá a radikální řešení.

2.4 Patologické závislosti

O patologické závislosti hovoříme nejen v souvislosti s alkoholem, cigaretami, drogami a hracími automaty, ale závislostní chování lze vyzorovat i ve vztazích. Dále můžeme hovořit o závislosti na sektách, jídle, hubnutí, práci a dalších.

V bakalářské práci se pojednává i o ženách, které se staly terčem útoků (ať již ve formě verbální či fyzické agrese) **opilého partnera**. Žít s takovým člověkem je velmi náročné, do života rodiny to přináší nestabilitu, nejistotu, nepředvídatelnost událostí.

Jak se k tomuto problému postavit? Nešpor (1996a) mimo jiné doporučuje neplatit dluhy, které partner kvůli pití dělá, neomlouvat pijícího partnera v práci a v žádném případě mu nekupovat alkohol („lépe když pije doma, než v hospodě“ může do budoucna znamenat, že bude pít doma i v hospodě). Jako vhodná doba k navrhnutí protialkoholního léčení se jeví období kocoviny a výčitek svědomí, kdy je člověk spíše ochotný k ústupkům.

Některé uživatelky mají zkušenost se soužitím s **patologickým hráčem**. Jak uvádí Nešpor (1996b), hráči většinou považují za svou hlavní potíž zadluženost a nouzi a ne patologické hráčství. Ve vztahu dochází ke stupňování konfliktu nebo stažení se do sebe a vyhýbání se jeden druhému. Partnerkám doporučuje oddělit finance, myslet na své tělesné a duševní zdraví, nadále udržovat vazby s přáteli a neuzavírat se do sebe. Pokud se partner rozhodne pro léčbu (přizná si svůj problém a chce jej řešit), je důležité termín návštěvy odborníka domluvit neprodleně, ochota k léčbě by totiž nemusela trvat dlouho. Důležitými kroky při léčbě jsou převzetí odpovědnosti a změna chování. Asi v polovině případů se partnerské vztahy výrazně zlepší poté, co partner se hrou skončí. V druhé polovině ne – je to dáno i nahromaděním neřešených problémů (nouze, prohrané peníze patřící rodině, krádeže v domácnosti), odvyknutím si na sebe nebo odlišným vzájemným očekáváním, důvodů může být více.

Nešpor (1996a, s. 71) konstatuje, že „*láska bez pevnosti a jasného cíle může být zneužívána a vydírána. Potřebné je tedy obojí: pevnost („musíš s tím něco udělat“) i láska („záleží mi na tobě“).*“ Pokud partner vytrvale odmítá nabízenou pomoc a své chování není ochoten změnit, stává se rozchod jediným vhodným řešením pro ženu i děti.

3 CHARITNÍ DOMOV PRO MATKY S DĚTMI V TÍSNI ZLÍN

V předchozích kapitolách byly vymezeny základní pojmy vztahující se k dané tematice a důvody vedoucí ženy k vyhledání azylu. Vzhledem k praktické části bakalářské práce se následující kapitola zabývá konkrétním azylovým domem, a to Charitním domovem pro matky s dětmi v tísní ve Zlíně, který je jedním ze středisek Charity Zlín.

Charita Zlín je nestátní nezisková organizace zabývající se charitativní, zdravotní a humanitární činností ve Zlíně a Zlínském kraji. Byla zřízena olomouckým arcibiskupem Mons. Janem Graubnerem v červnu roku 1991 jako účelové zařízení římskokatolické církve. Právně je charita Zlín samostatný subjekt, začleněný do organizační struktury Arcidiecézní charity Olomouc. Je členem Charity Česká republika a skrze ni je zapojena do mezinárodních společenství křesťanských organizací Caritas Europa a Caritas Internationalis. **Posláním** charity je praktická a konkrétní pomoc lidem v tělesné, duševní nebo sociální nouzi, jejím cílem je důstojný život pro každého člověka v každé situaci. (Výroční zpráva, Charita Zlín, 2009)

Rozhovory s pracovníky a vedoucí Charitního domova pro matky s dětmi v tísní Zlín Mgr. Evou Danielovou, studiem internetových zdrojů (Charita Zlín, 2011) a Výroční zprávy z roku 2009 byly zjištěny informace o zařízení, které matkám a jejich dětem nabízí v tíživé sociální situaci možnost dlouhodobějšího azylového ubytování včetně návazných služeb.

Následující podkapitoly se zaměřují na popis a provoz zařízení, na cílovou skupinu uživatelů i důvody vedoucí k podání žádostí o umístění. Dále jsou uvedeny informace vztahující se k aktivitám v zařízení, zaměstnancům i výši úhrady za ubytování.

3.1 Popis a provoz zařízení

Charitní domov pro matky s dětmi v tísní Zlín je **v provozu od června 1997**.

Dotace na provoz zařízení poskytuje Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, Statutární město Zlín a drobní dárci.

Od října 2009 je zařízení dodavatelem služby projektu „Poskytování služeb sociální prevence ve Zlínském kraji“. Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem prostřednictvím operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státním rozpočtem ČR.

Provoz Charitního domova pro matky s dětmi v tísni Zlín je **zajištěn celoročně po dobu 24 hodin denně**. Noční klid je od 22 hodin do 06 hodin s tím, že po 20 hodině je respektován ztišený režim.

Celková kapacita zařízení se rozšířila v červnu 2006 z osmi na **deset bytových jednotek s příslušenstvím, současný počet lůžek je 31**. V zařízení může být tedy ubytováno deset dospělých uživatelů s dítětem/děťmi. Každý uživatel má k dispozici samostatnou bytovou jednotku typu garsoniéra se základním vybavením, samostatným sociálním zařízením a vstupní chodbou. Pračka je umístěna ve společné prádelně.

3.2 Důvody podání žádostí o umístění

Důvodem podání žádosti o poskytnutí azylového ubytování je především fyzické a psychické domácí násilí, vyhrocený generační problém v rodině, finanční nouze uživatelé, nedostupnost bydlení a patologické závislosti na straně manžela nebo partnera.

Pomoc zde hledají také nastávající matky z dětských domovů nebo osamělé matky, které potřebují pomoc při osvojení základní péče o dítě.

3.3 Cílová skupina uživatelů zařízení

Budoucí uživatelky přichází většinou na podnět sociální pracovnice, policie, jindy se o zařízení dočtou z letáčku, který je k dispozici u pediatrů, na informačním centru Magistrátu města Zlína a rovněž u terénního pracovníka nízkoprahového zařízení pro děti a mládež. Mnohé z nich získají prvotní kontakt na zařízení od svých známých, které již mají zkušenost s pobytem v azylu z minulosti.

Cílovou skupinu uživatelů zařízení tvoří

- ❖ osoby v krizi (ženy s nezletilými nebo nezaopatřenými dětmi v nepříznivé nebo krizové sociální situaci, těhotné ženy v tísni a ženy, které nemají své děti momentálně s sebou ze závažných důvodů – dítě je na internátě, ve střídavé výchově),
- ❖ oběti domácího násilí,
- ❖ jiné osoby pečující o nezletilé nebo nezaopatřené dítě/děti na základě rozsudku.

Celá rodina může být v zařízení ubytována pouze v případě, že každý z rodičů pečuje alespoň o jedno dítě.

Zařízení je nízkoprahové, což znamená, že uživatelky přichází z různých sociokulturních prostředí. Různé je jejich vzdělání, věk, zdravotní stav, počet dětí, liší se v sociálních dovednostech a schopnostech.

Následující tabulka popisuje statistické údaje od založení Charitního domova pro matky s dětmi v tísni Zlín, tj. od června 1997 do konce roku 2010. (Tabulka č. 2)

Tabulka č. 2: Statistické údaje o uživatelích CHD od června 1997 do konce roku 2010

Rok	6/97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10
Celkem uživatelů	29 ¹	80	119	118	151	122	101	113	118	132	82	114 ³	89 ³	80 ³
Řádný Pobyt										43 ²	69 ²			
Nouzový Pobyt										89 ²	13 ²			
Matky		33	52	42	61	46+1 ⁴	42	44 ⁵	42 ⁵					
Řádný Pobyt		14	24	21	28	21	17							
Nouzový Pobyt		19	28	21	33	25	25							
Děti		47	67	76	90	75	59	69 ⁵	70 ⁵					
Řádný Pobyt		17	33	35	43	34	22							
Nouzový Pobyt		30	34	41	47	41	37							

Vysvětlivky:

1 - v roce 1997 bylo uskutečněno od června 29 pobytů, přičemž v daném roce nebyl sledován zvlášť počet dětí a počet matek a nerozlišoval se druh pobytu, v tomto roce do statistiky významně zasáhla povodeň

2 - v letech 2006 a 2007 došlo ke změně ve vedení statistiky, kdy byl sledován pouze celkový počet uživatelů s rozdělením na řádný a nouzový pobyt, nebyl však zjišťován zvlášť počet matek a dětí

3 - v letech 2008 až 2010 byl v rámci ubytovaných osob vykázán počet dospělých uživatelů

4 - v roce 2002 pobýval v zařízení i jeden otec

5 - v letech 2004 a 2005 byl zaznamenán počet matek a dětí

3.4 Aktivity v zařízení

Od roku 2004 poskytuje Charitní domov pro matky s dětmi v tísni Zlín **výkon sociálně - právní ochrany dětí**, a to v tomto rozsahu:

- ❖ pomoc rodičům při řešení výchovných nebo jiných problémů souvisejících s péčí o dítě,
- ❖ poskytování nebo zprostředkování poradenství rodičům při výchově a vzdělávání dítěte a při péči o dítě se zdravotním postižením,
- ❖ pořádání přednášek a kurzů zaměřených na řešení výchovných, sociálních a dalších problémů souvisejících s péčí o dítě a jeho výchovu.

Uživatelky s dětmi mají možnost se v rámci svého pobytu zúčastňovat pravidelných výchovně vzdělávacích programů, ale jsou pořádány i jiné, příležitostné akce.

V rámci **výchovně vzdělávacích programů** je pro uživatelky připraven ucelený sociální program, jehož cílem je poskytnutí pomoci při návratu do rodiny a do společnosti. Program je zaměřen na osvojení správných sociálních návyků, napomáhá celkové orientaci ve společnosti, motivuje uživatelky k samostatnému řešení vlastních problémů. Klade se důraz na minimalizaci negativního dopadu na děti. Uživatelkám jsou nabízeny pravidelné výchovně vzdělávací programy. Účast a spolupráce na organizaci programů je doporučována, to znamená, že veškeré aktivity jsou pro matky zcela dobrovolné, nemusí se jich zúčastňovat. V současné době je zájem o kurz vaření, hodně uživatelky se rovněž dostavilo na přednášku lékaře o poskytnutí první pomoci a na kosmetické poradenství.

Personál Charitního domova pro matky s dětmi v tísni Zlín poskytuje uživatelkám **základní poradenství**, kdy pracovníci jsou bráni spíše jako sociální pracovníci pro dospělé (ženy, výjimečně i ubytované muže), kdežto problémy spojené s dětmi se řeší v součinnosti s OSPOD. V souvislosti s poskytovaným poradenstvím se pracovníci drží zásady „uživatelky vést, motivovat a usměrňovat.“ Je kladen důraz na sociálně psychickou stabilizaci, adaptaci v novém prostředí a získání pocitu bezpečí. Ne se všemi uživatelkami je možné navázat bližší vztah bezprostředně po přijetí, tento proces vzájemného sblížení je zcela individuální. Každá uživatelka potřebuje jiný časový prostor na aklimatizaci. S ohledem na potřeby, přání a schopnosti uživatelky je s nimi do jednoho měsíce od podpisu smlouvy vytvořen **individuální plán pomoci**, který se pravidelně aktualizuje a přehodnocuje.

Pro uživatelky je tento proces individuálního plánování velmi významný. Pracovnice zařízení vede uživatelku k tomu, aby sama identifikovala svůj největší problém a sdělila své představy o možné pomoci. Individuální plán pomoci představuje souhrn cílů, kterých hodlá uživatelka dosáhnout. Mimo hlavní (stěžejní) cíl jsou u dílčích cílů, kterých může být více, zaznamenány termíny (jedná se např. o schůzku s notářem, advokátem, konzultaci v poradně pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy nebo podání určité žádosti).

V zařízení mají uživatelky prostor si ujasnit své potřeby, priority a plány do další etapy svého života. Jejich nejčastějším cílem je nalezení vhodného bydlení, ale některá z nich může například čekat na majetkové vyrovnání nebo si chce dořešit své zdravotní problémy,

je to zcela individuální. Individuální je rovněž čas setkání s klíčovou pracovnící. Uživatelky většinou preferují večerní setkání, kdy již děti spí a ony mají vyřízeny své záležitosti.

S finančním hospodařením pomáhá uživatelkám jedna pracovnice Charitního domova pro matky s dětmi v tísní Zlín, s problematikou domácího násilí jsou směřovány na pracovníky Intervenčního centra ve Zlíně.

Poskytování služeb tedy vychází z individuálních potřeb uživatelky, které jsou pobytem vedeny hlavně k odpovědnosti a samostatnému řešení svých problémů.

V průběhu roku jsou s ohledem na jednotlivá roční období pořádány **různé volnočasové nebo vzdělávací akce** určené uživatelkám i jejich dětem. Tradicí se již stala Mikulášská nadílka pro děti, účast na tříkrálovém koledování i maškarním rejži s fašankovým průvodem a pochováváním basy.

Širší veřejnost má možnost se přijít seznámit s Charitním domovem pro matky s dětmi v tísní Zlín každoročně koncem školního roku na akci zvané „**Zahradní slavnost**“. Jedná se o odpoledne s množstvím her a zábavy, doprovodným programem pro celou rodinu. Dne 4. 6. 2010 se uskutečnil 11. ročník této akce pořádané ve spolupráci s Uníí Kompas. Pro děti byly připraveny zajímavé soutěže a slavnost zpestřil i doprovodný program s vystoupením kouzelníka, klauna, skupiny historického šermu, divadelního představení i hlídky Městské policie Zlín se služebním psem. O rok dříve, pro Dnes Východní Morava, dne 13. 6. 2009 řekla Pavla Romaňáková z Charity Zlín: „*Touto akcí chceme bourat pomyslné ploty mezi dětmi, které jsou u nás v domově, a těmi z rodin. Slavnost je ideálním místem k navazování přátelství.*“ (In Výroční zpráva Charita Zlín, 2009, s. 24)

3.5 Zaměstnanci Charitního domova pro matky s dětmi v tísní Zlín

V zařízení jsou zaměstnání sociální pracovníci a pracovníci v sociálních službách. Na plný úvazek je zaměstnána vedoucí zařízení, její zástupkyně a klíčový pracovník v sociálních službách. Další dvě pracovnice v sociálních službách jsou zaměstnány na zkrácený úvazek a jediný muž zajišťuje chod technického zázemí zařízení. Vzhledem k nepřetržitému provozu je zajištěna i nepřetržitá přítomnost jednoho pracovníka v nočních hodinách s tím, že po uvedené dobu má službu na telefonu vedoucí zařízení nebo její zástupkyně. Jedná se především o kooperaci v případě náhlého příjmu a řešení akutního problému.

3.6 Poplatky za poskytnutí sociální služby

Ubytovací poplatek včetně elektrické energie, topení a odběru teplé i studené vody činí dle vyhlášky č. 505/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách s ohledem na vnitřní předpis zařízení, od 1. 3. 2011 denně částku

- ❖ pro uživatele s dítětem/děťmi: 100,- Kč,
- ❖ pro nezletilé i pro nezaopatřené dítě: 40,- Kč,
- ❖ pro těhotnou ženu v tísni a pro ženy, které nemají své děti momentálně s sebou ze závažných důvodů: 100,- Kč.

Vedoucí zařízení může ve výjimečných a odůvodněných případech povolit ubytování

- ❖ rodinného příslušníka stávajícího uživatele: 100,- Kč noc,
- ❖ nezletilého nebo nezaopatřené dítěte uživatele, které je svěřeno do péče jiné osoby: 40,- Kč noc.

3.7 Důvody ukončení pobytu

- ❖ vypršení platnosti sjednané smlouvy,
- ❖ na žádost ubytovaného uživatele,
- ❖ ukončení smlouvy ze strany CHD - pro hrubé porušení domovního řádu (opuštění dítěte v CHD, při vzniku dluhu ubytovacího poplatku, při neomluvené bezdůvodné nepřítomnosti v CHD delší než pět dnů, pro všechny formy agresivního chování či vyhrožování vůči ostatním uživatelům a personálu, pro krádež a ničení majetku zařízení CHD).

Současně s oznámením o ukončení smlouvy o pobytu je předán uživateli seznam azylových zařízení v České republice. Ukončení smlouvy je oznámeno příslušnému OSPOD.

4 MOŽNOSTI POMOCI UŽIVATELKÁM CHARITNÍHO DOMOVA PRO MATKY S DĚTMI V TÍSNI ZLÍN

Dle Eise (1994, s. 13) si všichni jistě přejeme, aby životní události, které žijeme nebo budeme žít, byly příjemné nebo alespoň snesitelné. Problém štěstí souvisí s pohodou, ke které potřebujeme silná rodinná pouta, stálé zaměstnání, přiměřené uspokojení z příjmů, pravidelnou oddechovou či rekreační činnost a pěstování zálib, časté kontakty s lidmi, pružnost v chápání reality, realistické cíle a dobrý pracovní výkon. Lidé bez rodinného zázemí, s nedostatečným standardem bydlení, bez cílů nebo odpovědnosti, bez kontaktů s ostatními či lidé izolovaní jsou na tom podstatně hůře. Ztotožňuji se s autorem (1994, s. 104) v tom, že „*trpící člověk na podobný zážitek, kdy někdo o jeho problémy projevil zájem a pomohl mu, nezapomíná a nese si ho v sobě zpravidla v dalším průběhu života.*“

V předchozí kapitole byl představen konkrétní azylový dům – Charitní domov pro matky s dětmi v tísni ve Zlíně – i s ohledem na pravidelné výchovně vzdělávací programy a individuální plán pomoci (podkapitola 3.4)

V následujících podkapitolách jsou poskytnuty informace o **konkrétních organizacích působících ve Zlíně**, ve kterých by měly uživatelky Charitního domova pro matky s dětmi v tísni Zlín, nebo jejich děti, najít odbornou pomoc a podporu. První podkapitola je trochu specifická, neboť je zde zmíněn dům na půl cesty, který poskytuje své služby mimo jiné zletilým mladým lidem odcházejícím z dětských domovů – je zde uveden s ohledem na skutečnost, že v něm strávila část svého života jedna z respondentek výzkumu.

„*Stát garantuje všem občanům určitou minimální úroveň pomoci v případě, že se ocitnou v závažných a státem uznávaných nouzových sociálních situacích.*“ (Francová, Novotný, 2008, s. 132)

4.1 Dům na půl cesty ve Zlíně

Dům na půl cesty ve Zlíně na ulici Kamenná 3848 funguje od roku 1999 a slouží pro účely přechodného bydlení mladým lidem odcházejícím po dovršení zletilosti z dětských domovů, výchovných ústavů a i těm, kterým skončila pěstounská péče, a nemají zajištěné následné ubytování. Mladým lidem dříve poskytovala pomoc hlavně s řešením finančních záležitostí zaměstnankyně Charity Zlín, ale chyběla zde intenzivní spolupráce.

Dne 1. 4. 2010 město Zlín předalo občanskému sdružení Pod křídly do výpůjčky tento

městský dům za účelem poskytování sociální služby. Cílová skupina se tak rozrostla o mladé ze sociálně slabých rodin. Podmínkou pro přijetí je věk klienta od 18 do 26 let, který není závislý na alkoholu a jiných návykových látkách a není trestně stíhán. Služby v současné době zastřešuje vedoucí paní Emilie Smrčková, která vychovala několik dětí v pěstounské péči a problematika následného života „jejich“ dětí ji vedla až k založení občanského sdružení.

Občanské sdružení Pod křídly spravuje šest domů na půl cesty. Ve Valašském Meziříčí fungují čtyři domy, v Kostelci u Zlína poskytuje od 24. 11. 2009 své služby dům s pěti ubytovacími jednotkami a nejnovější dům byl slavnostně zprovozněn ve Vsetíně, Rokytnici dne 25. 6. 2010.

Ve Zlíně je kapacita domu na půl cesty jedenáct ubytovacích jednotek a jeden domovnícký byt, kde bydlí sociální pracovníce (pracovní úvazek 0,75). Další dva asistenti - pracovníci v přímé péči - poskytují své služby uživatelům jak ve Zlíně, tak v Kostelci u Zlína. (Občanské sdružení Pod křídly, 2011)

4.2 Magistrát města Zlína

Internetové stránky statutárního města Zlína (www.zlin.eu, občan – životní situace, chci si vyřídit) poskytují ucelené přehledné informace k různým problematickým situacím i potřebné formuláře k vyřízení konkrétní záležitosti. Uživatelky Charitního domova pro matky s dětmi v tísni Zlín nejvíce přijdou do kontaktu s Odborem ekonomiky a majetku Magistrátu města Zlína a Odborem sociálních věcí Magistrátu města Zlína.

4.2.1 Odbor ekonomiky a majetku, oddělení bytové

Některá města a obce zřizují hlavně jako možnost k osamostatnění mladých lidí **startovací byty**. Podmínky si určuje město nebo obec, tudíž se v jednotlivých místech liší. Žadatel o startovací byt ve Zlíně získá informace, jak již bylo výše uvedeno, na internetových stránkách statutárního města Zlína, nebo osobním kontaktem s příslušným pracovníkem odboru. Žádost může podat občan ČR mladší 30 let způsobilý k právním úkonům, který vychovává nezletilé dítě/děti. Pokud si žádají novomanželé, alespoň jeden z nich musí být občanem ČR, souhrnný věk manželů nesmí překročit 60 let a od sňatku neuplynula doba delší než tři roky. Podmínkou je, že žadatel není ani nebyl vlastníkem bytu, nemá vůči městu dluhy a nemá uplatněnou žádost o nájem běžného městského nájemného bytu. Žádost

o nájem startovacího bytu lze podat po předchozím uzavření smlouvy o stavebním spoření. Nájemní smlouvy uzavírá v zastoupení statutárního města Zlína náměstek primátora vždy po schválení v Radě města Zlína. Seznam žádostí je setřídován vždy k 1. 1. a k 1. 7. daného roku a následně schválen Komisí bytového hospodářství Rady města Zlína. Ve Zlíně se žádosti hodnotí bodovacím systémem. Rozhodující kritéria pro zařazení žadatele do seznamu jsou následující:

- ❖ věk žadatele,
- ❖ počet dětí,
- ❖ trvalý pobyt ve Zlíně,
- ❖ pracoviště – žadatel nebo alespoň jeden z novomanželů je zaměstnán ve Zlíně nebo veden na Úřadu práce ve Zlíně jako uchazeč o zaměstnání nebo osoby na mateřské či rodičovské dovolené,
- ❖ délka podání žádosti,
- ❖ obytná plocha připadající na osobu v dosud užívaném bytě,
- ❖ naléhavost a sociální potřeba.

Pokud žadatel poskytne částku 1.000,- Kč – dar do Fondu na opravy a modernizaci bydlení, bude mu připočteno deset bodů. Smlouva se uzavírá na dobu určitou, a to vždy na dobu jednoho roku. Před ukončením nájemního vztahu je smlouva prodloužena vždy o další rok (nejvýše šest let) za předpokladu řádného užívání bytu a plnění povinností plynoucích z nájemní smlouvy. Nájemné je stanoveno ve výši maximálního základního regulovaného nájemného. Pokud si nájemce neplní povinnosti plynoucí z nájemní smlouvy, není mu nájemní smlouva prodloužena. Neprodloužení musí být odsouhlaseno v Komisi bytového hospodářství, která současně doporučí Radě města Zlína ke schválení podání soudního návrhu na vyklizení bytu v případě nevrácení bytu dohodou.

4.2.2 Odbor sociálních věcí

Odbor sociálních věcí zabezpečuje mimo jiné agendu spojenou s řízením ve věci dávek pomoci v hmotné nouzi, sociální šetření v domácnostech žadatelů včetně depistážní činnosti, informační a poradenskou činnost pro občany v sociální oblasti, spolupráci s ostatními institucemi v rámci veřejné správy, zprostředkování kontaktů na příslušné

orgány či odborná pracoviště v oblasti sociální péče pro občany. (Průvodce sociálními službami ve Zlíně, 2010)

a) Oddělení sociálně-právní ochrany dětí

Oddělení sociálně-právní ochrany dětí zajišťuje sociálně-právní ochranu nezletilých dětí, plní povinnosti uložené zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, kdy stěžejním cílem veškerého konání je zájem a blaho dítěte. Uvedené oddělení poskytuje komplexní poradenství v záležitostech týkajících se nezletilých dětí a jejich rodin, to znamená i v oblasti neplnění si vyživovací povinnosti ze strany druhého rodiče. V soudních řízeních je ustanoven kolizním opatrovníkem nezletilých dětí, kdy hájí jejich zájmy - jedná se například o řízení ve věci úpravy rodičovské zodpovědnosti k nezletilým dětem, o určení a popření otcovství, o změně výše výživného, o změně výchovného prostředí a další.

b) Oddělení pro rodiny v hmotné nouzi

Oddělení pro rodiny v hmotné nouzi dle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, vyplácí **dávky pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a nově od 1. 1. 2011 sociální příplatek**. Občanu, který nesplňuje podmínky hmotné nouze, avšak je ohrožen sociálním vyloučením (nemá zajištěny základní životní podmínky a tuto situaci není schopen řešit vlastními silami nebo za pomoci okruhu blízkých osob vzhledem k tomu, že je osobou bez přístřeší nebo je osobou, jejíž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby), lze poskytnout **dávku mimořádné okamžité pomoci z důvodu ohrožení osoby sociálním vyloučením**.

4.3 Terénní asistenční služba Zlín

Terénní programy jsou terénní služby poskytované osobám, které vedou rizikový způsob života, nebo jsou tímto způsobem života ohroženy. Služba je určena mimo jiné pro osoby bez přístřeší, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách a jiné sociálně ohrožené skupiny, kdy cílem služby je tyto osoby vyhledávat a minimalizovat rizika jejich způsobu života. Základní činností služby je zprostředkování kontaktu se společenským prostředím a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. (Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, § 64)

Terénní asistenční služba poskytuje své služby ve Zlíně a přilehlých obcích od března roku 2010. Jedná se především o podporu a praktickou pomoc rodinám s nezletilými dětmi v jejich přirozeném prostředí. Posláním je podpora rodin v jejich úsilí zlepšit svou nepříznivou životní situaci a vytvořit tak bezpečné prostředí pro zdárný vývoj dětí. Služba je poskytována zdarma.

Cílovou skupinu tvoří rodiny s dětmi ohrožené:

- ❖ sociálním vyloučením,
- ❖ ztrátou bydlení,
- ❖ domácím násilím,
- ❖ trestnou činností, a dále
- ❖ rodiny v dlouhodobé finanční tísní (předluženost, hmotná nouze),
- ❖ těhotné ženy, které potřebují pomoc před a po narození dítěte.

Rozhovorem s pracovníci Terénní asistenční služby Zlín zjištěno, že od svého vzniku v březnu 2010 doposud poskytují služby dvěma uživatelkám Charitního domova pro matky s dětmi v tísní Zlín. Jedná se především o dluhové poradenství, osobní doprovod při vyřizování dávek státní sociální podpory, při kontaktu s bytovým oddělením na domlouvání splátkového kalendáře a pomoc při zajišťování umístění nezletilého dítěte do mateřské školy.

4.4 Charitní šatník

Uživatelky Charitního domova pro matky s dětmi v tísní Zlín mohou využít doplňkovou aktivitu Charitního centra sociální pomoci Zlín, kterou je zajištění materiální pomoci prostřednictvím charitního šatníku a skladu nábytku. V šatníku jsou po celý rok, kromě období letních prázdnin, každé úterý a čtvrtek přijímány od občanů vyřazené, ale čisté a funkční sezónní oděvy a obuv. Na třídění a další distribuci potřebným se podílí zaměstnanci a dobrovolní spolupracovníci. (Výroční zpráva Charita Zlín, 2009)

Matkám s dětmi doporučují zaměstnankyně Charitního centra sociální pomoci Zlín využívat charitní šatník ve středu v době od 8 do 10 hodin. Matka předloží písemné doporučení Magistrátu města Zlína, Odbor sociálních věcí, oddělení pro rodiny v hmotné nouzi nebo oddělení sociálně-právní ochrany dětí. Uživatelka předloží doporučení zařízení.

Ve Zlíně fungovala do konce roku 2010 při Charitním centru sociální pomoci i **potravinová pomoc**. Dostupnost potravin by sice neměla být největším problémem, ale pokud se matka dostala do tíživé situace, kdy byla nouze nejvyšší, mohla využít i této pomoci. Potravinové banky jsou dle Hradeckých (1996, s. 67) „*prostředkem proti plýtvání potravinami a současně prostředníkem mezi nadbytky ve výrobě a obchodě a lidmi v hmotné nouzi.*“

Potravinové balíčky se většinou skládaly ze základních a trvanlivých potravin. Balíčky nesloužily pro bezdomovce, ale cílovou skupinu tvořily rodiny s více dětmi. Žadatelka se do centra dostavila s občanským průkazem a písemným doporučením od Magistrátu města Zlína, Odbor sociálních věcí, oddělení pro rodiny v hmotné nouzi. Aktuálně zjištěno, že jak sklad nábytku, tak potravinová banka ukončily provoz ke konci roku 2010.

4.5 Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy Zlín

Poradna poskytuje bezplatné, psychologické, sociální a právní poradenství a další odborné služby manželům a partnerům, rodinám i jednotlivcům při řešení jejich osobních a vztahových problémů a krizí. (Průvodce sociálními službami ve Zlíně, 2010)

Veškeré služby jsou nabízeny bezplatně, je zaručena mlčenlivost o sdělených informacích. Konzultace probíhají formou individuální, párové, rodinné a skupinové práce. V současné době poradna mimo jiné nabízí

- ❖ relaxace – každé poslední úterý v měsíci od 16:30 do 17:30 hodin,
- ❖ rodinné mediace – neformální metoda kultivovaného mimosoudního řešení konfliktů a sporů za přítomnosti třetí neutrální strany. (Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy, 2011)

4.6 Intervenční centrum Zlín

Centrum lze nalézt v objektu výše jmenované poradny. Poskytuje pomoc osobám, které jsou ohroženy násilným chováním ze strany blízkých osob, nebo těch, které s nimi bydlí ve společném bytě nebo domě, a zajišťuje koordinaci této pomoci v rámci Zlínského kraje. (Průvodce sociálními službami ve Zlíně, 2010)

4.7 Občanská poradna STROP o.s. Zlín

Občanská poradna STROP o.s. je členem Asociace občanských poraden. Cílovou skupinou je každá osoba, která se ocitla v obtížné sociální situaci a které chybí informace o jejích právech a poměrech, možnostech řešení své situace a dalších dostupných službách. Poskytuje poradenství i v oblasti majetkoprávních vztahů, náhrady škody, finanční a rozpočtové problematiky. (Občanské sdružení STROP, Středisko občanské pomoci, 2011)

Ve Zlínském kraji počet konzultací v rámci dluhového poradenství dosáhl 589 klientů za uplynulá tři čtvrtletí roku 2010. Jen ve Zlíně zaznamenala občanská poradna nárůst o 39,3% dotazů ohledně řešení dluhů, a to ze 196 klientů na konci září 2009 na 273 klientů na konci září 2010. (Asociace občanských poraden, 2011)

4.8 Úřad práce Zlín

Dávky státní sociální podpory (rodičovský příspěvek, přídavek na dítě, porodné, pohřebné, příspěvek na bydlení, dávky péčovské péče) vyplácí odbor státní sociální podpory.

Zákon stanoví povinnost úřadů práce věnovat zvýšenou pozornost občanům, kteří mají ztíženou možnost uplatnění na trhu práce. Patří sem rovněž osamělé matky s dětmi, které mají problém nalézt např. zaměstnání na zkrácený úvazek, který by jim umožňoval v jejich obtížné situaci zajistit řádnou péči o dítě. Komplikací se pro ženy stává i provozní doba mateřských škol, v době letních prázdnin je provoz těchto zařízení omezen nebo úplně zrušen. Ženy se tak po ukončení rodičovské dovolené stávají jednou z rizikových skupin uchazečů o zaměstnání.

Úřad práce Zlín zprostředkovává **rekvalifikaci uchazeče o zaměstnání** a zajišťuje poradenskou činnost, patří sem individuální psychologické služby a aktivity, psychologické poradenství (cílem je pomoc v krizové situaci, doporučení vhodných forem chování a jednání, zklidnění psychického stavu uchazeče, zvýšení sebevědomí), Job klub (skupinová forma poradenství, kdy se jedná o šest schůzek v rozsahu tří hodin, cílem je zvýšení motivace, sebedůvěry, vyšší informovanost a orientace na trhu práce), Motivační klub. V září 2009 byla zahájena realizace projektu „Šance pro rodiče“, který je určen pro uchazeče o zaměstnání pečující o dítě do 15 let, v dubnu 2010 byl zahájen projekt „Klíč k zaměstnání“ určený pro uchazeče o zaměstnání se základním vzděláním.

Pro fyzickou osobu pečující o děti do sedmi let s délkou evidence nad pět měsíců může být zřízeno **společensky účelné pracovní místo**. Výše příspěvku je stanovena s ohledem na skutečnou výši nákladů na vytvoření místa, maximálně do výše 80.000,- Kč. (Rekvalifikační a poradenská činnost, 2011)

4.9 Centrum pro rodinu Zlín, o. s.

Centrum pro rodinu Zlín, o. s. se zaměřuje na osvětovou činnost, nabízí aktivity pro společné trávení volného času rodičů s dětmi a od roku 2009 se podílí na realizaci projektu ANIMA CZ pořádáním bezplatných kurzů na podporu slučitelnosti rodiny a zaměstnání. „Motivační kurz“ je určen ženám, které čeká po ukončení rodičovské dovolené návrat do zaměstnání. Kurz se koná dvakrát týdně dopoledne po dobu deseti týdnů a skládá se ze dvou částí:

- ❖ motivační, teoretická a nácviková část - zaměřena mimo jiné na rodinné kompetence, základy verbální a neverbální komunikace, situace na trhu práce, typologii pracovních pozic i na vypracování osobního potenciálu a jeho prezentace,
- ❖ výuková část - základy práce na počítači. (Motivační kurz, 2011)

4.10 Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež poskytují ambulantní, popřípadě terénní služby dětem ve věku od 6 do 26 let ohroženým společensky nežádoucími jevy. Cílem služby je zlepšit kvalitu jejich života předcházením nebo snížením sociálních a zdravotních rizik souvisejících se způsobem jejich života. Mezi základní činnost patří výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. Služba může být poskytována anonymně. (Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, § 62)

Ve Zlínském kraji funguje 12 nízkoprahových zařízení provozovaných 11 organizacemi. Mladí lidé zde mohou najít nejen podporu a odborné poradenství, poradit se s odborníkem o problémech, které jej trápí, ale v příjemném prostředí mohou navázat také nové vrstevnické vztahy, nalézt zábavu a prostor pro vlastní aktivity. Vstup je zdarma, není třeba se

evidovat. Podmínkou je samozřejmě tolerantní jednání a respektování stanovených pravidel. Ve Zlíně fungují dva kluby, a to Unie Kompas a Salesiánský klub mládeže.

a) Unie Kompas

Unie Kompas se zaměřuje zejména na děti, mládež a lidi v nouzi. Posláním sdružení je pomoc těmto skupinám ve všech oblastech lidského života – duševní, duchovní a tělesné, tedy morální, zdravotní, právní, duchovní i hmotné. Její činnost je zaměřena na křesťanských hodnotách a principech. Realizuje služby sociální prevence a programy prevence sociálně-patologických jevů pro základní a střední školy, je osobou pověřenou k výkonu sociálně-právní ochrany dětí.

Psychologická poradna Logos se nachází v budově Unie Kompas. Její služby jsou určeny především dětem a mladým dospělým ve věku 7 – 21 let, kteří zažívají nepříznivé sociální situace, ale mohou jich využít i rodiče, kterých se problémy dětí bezprostředně dotýkají. **T-Klub** je nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, které poskytuje sociální služby všem dětem a mládeži od 9 do 21 let, kteří o ně projeví zájem. První středisko **T-klubu** je určeno pro děti ve věku 9 – 12 let, druhé **středisko T-Klubu DOMA** nabízí své služby mládeži od 13 – 21 let. (Unie Kompas, 2011)

b) Salesiánský klub mládeže

Ve Zlíně působí salesiáni od roku 1968 jako kaplani, někteří z nich se rozhodli věnovat svůj život práci s problémovou mládeží. Po roce 1989 jim byla svěřena zlínská farnost, která byla největší farností na Moravě. Společnost svatého Františka Saleského (Salesiáni Dona Boska) je kongregace v katolické církvi, zřízeno Arcibiskupstvím Olomouc. Všechny činnosti Salesiánského klubu mládeže jsou zaměřeny na mladé lidi a podporu rodiny. K dispozici je přátelské prostředí, různé aktivity a programy, víceúčelové hřiště a oblíbené jsou rovněž nealkoholické diskotéky pro mladé lidi od 14 let. (Salesiánský klub mládeže, 2011)

Mimo uvedených nízkoprahových zařízení pro děti a mládež, které poskytují své služby zdarma a nachází se v blízkosti Charitního domova pro matky s dětmi v tísni Zlín, mohou uživatelky s dětmi samozřejmě využít všech dostupných kulturních i sportovních akcí pořádaných různými institucemi.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 METODOLOGIE VÝZKUMU

Metodologie výzkumu seznamuje s cílem výzkumu a výzkumnými otázkami, dále představuje výzkumný vzorek a metody výzkumu.

5.1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je ukázat pohled žen na pobyt v azylovém domě pro matky s dětmi v tísni a uvést služby, které jsou v azylovém domě ženám k dispozici. Byl vybrán konkrétní azylový dům, a to Charitní domov pro matky s dětmi v tísni ve Zlíně, proto je cílem výzkumu i sesbírání a předložení kontaktů na zlínské organizace, u kterých mohou uživatelky, případně jejich děti, nalézt odbornou pomoc a podporu.

5.2 Dílčí cíle

Na základě cíle práce je rozpracováno hledání odpovědí do dílčích cílů práce (dále jen DC):

- ❖ DC 1: zmapovat situaci, ve které se ženy nacházely před kontaktováním Charitního domova pro matky s dětmi v tísni Zlín,
- ❖ DC 2: zaměřit se na hodnocení pobytu v zařízení uživatelkami,
- ❖ DC 3: identifikovat řešení aktuálních záležitostí uživatelék,
- ❖ DC 4: zaměřit se na přání uživatelék do budoucna,
- ❖ DC 5: sesbírat kontakty na organizace působící ve Zlíně, ve kterých uživatelky, případně jejich děti, naleznou odbornou pomoc a podporu (viz. PŘÍLOHA VI + „kapsa“ bakalářské práce obsahující letáky uvedených organizací).

5.3 Výzkumné otázky

Výzkumné otázky jsou v souladu s dílčími cíly a jsou součástí PŘÍLOHY III – osnova polostrukturovaného rozhovoru. Uvedeny jsou okruhy, v závorce odpovídající počet otázek rozhovoru.

- ❖ Jaká byla situace, ve které se ženy nacházely před kontaktováním Charitního domova pro matky s dětmi v tísni Zlín? (8)

- ❖ Jak ženy hodnotí pobyt v Charitním domově pro matky s dětmi v tísni Zlín? (15)
- ❖ Jaké aktuální záležitosti ženy řeší? (2)
- ❖ Co si ženy přejí do budoucna, jaká mají přání? (1)

5.4 Výzkumný vzorek

Dle Gavory (2000) je výběr osob u kvalitativního výzkumu (blíže následující podkapitola) vždy záměrný, „reprezentativní“ - osoby dobře reprezentují dané prostředí. Cílem je porozumět lidem a událostem v jejich životě.

Výzkumným vzorkem bylo šest uživatelek Charitního domova pro matky s dětmi v tísni Zlín, konkrétně se jednalo o tři bývalé a tři současné uživatelky.

Následující tabulka zachycuje statistické údaje o respondentkách výzkumu. (Tabulka č. 3)

Tabulka č. 3: Statistické údaje o respondentkách výzkumu

Jméno	Věk	Stav	Pořadí pobytu ¹	Vzdělání	Pracovní zařazení	Důvod pobytu (mimo nedořešené bytové situace s ohledem na finanční stav)
Alena	24	svobodná	První	střední s maturitou	RD/ÚP ²	agresivita, alkoholismus a dluhy partnera
Blanka	28	vdaná	První	střední s maturitou	RD	alkoholismus, nezaměstnanost manžela
Clea	29	svobodná	Pátý	střední s maturitou	RD	nedořešená bytová situace
Dáša	40	rozvedená	Třetí	odborné bez maturity	RD	nedořešená bytová situace
Eva	29	rozvedená	Třetí	základní	RD/ÚP ²	mezigenerační konflikty
Fany	33	svobodná	Druhý	odborné bez maturity	ÚP	alkoholismus, automaty a dluhy partnera

Vysvětlivky:

¹ - tučně vyznačeno u respondentek, které mají zkušenost pouze s pobytem v CHD Zlín

² - RD – rodičovská dovolená (při nástupu do zařízení), ÚP – v evidenci úřadu práce (v době dotazování)

První tři respondentky, které znám v souvislosti s výkonem sociálně-právní ochrany dětí, a od nichž jsem věděla, že byly v minulosti uživatelkami Charitního domova pro matky s dětmi v tísni Zlín, jsem oslovila osobně. Informovala jsem je o povaze a účelu výzkumu a požádala je o rozhovor. Souhlasily, že rozhovor bude nahrán na diktafon. Poskytly mi písemný informovaný souhlas (viz. PŘÍLOHA I) s tím, že během výzkumu mají právo na informace, na důvěrnost svěřených informací a na anonymitu osobních dat.

První respondentka navrhla setkání u ní doma, ve „startovacím“ bytě v době dopoledního pobytu dcery v mateřské škole. S dalšími dvěma respondentkami a jejich dětmi jsem se setkala v netradiční tréninkové kavárně Slunečnice ve Zlíně.

Osobní kontakt a rozhovor v prostorách Charitního domova pro matky s dětmi v tísni Zlín (v bytové jednotce a v návštěvní místnosti) se třemi současnými uživatelkami mi umožnila a domluvila vedoucí zařízení s ohledem na ochotu uživatelky poskytnout rozhovor.

5.5 Metody výzkumu

Vzhledem k cíli výzkumu, kdy práce je zaměřena na zjištění subjektivních postojů respondentek, byl použit kvalitativní výzkum.

„... výzkumník v kvalitativním výzkumu se snaží o sblížení se zkoumanými osobami, o proniknutí do situací, ve kterých vystupují, protože jen tak jim může porozumět a může je popsat“ (Gavora, 2000, s. 31)

a) Metoda sběru dat

U kvalitativního výzkumu byl využit polostrukturovaný rozhovor. Podle Miovského (2006) si tazatel vytvoří určité schéma, které je pro něj závazné. Schéma specifikuje okruhy otázek, pořadí je možné zaměňovat. Velkou výhodou lze spatřovat v možnosti pokládat doplňující otázky. Tazatel si tak může ověřit, že danou věc správně pochopil a interpretoval. Klade různé doplňující otázky, aby to bylo užitečné vzhledem ke stanoveným cílům výzkumu. U polostrukturovaného rozhovoru je dané tzv. jádro, to je minimum témat a otázek, které musí tazatel probrat.

Záznamový arch byl zvolen jako pomocný nástroj výzkumníka - usnadňuje práci výzkumníku v tom, že si nemusí pamatovat všechny údaje a může se k nim v průběhu výzkumu vracet. Záznamové archy mohou být využity k zaznamenávání různých osobních údajů. (Miovský, 2006)

Záznamový arch posloužil před začátkem vlastního rozhovoru k zaznamenání socioekonomických údajů respondentek, kdy dotazy byly rovněž zaměřeny na otce dětí. Po vyplnění záznamového archu (viz. PŘÍLOHA II) byl s další pomůckou - osnovou polostrukturovaného rozhovoru (viz. PŘÍLOHA III) – započat rozhovor. Stačilo se podívat na osnovu a přejít k další otázce, případně položit doplňující otázku.

Rozhovory byly realizovány v říjnu a listopadu 2010.

b) Metoda zpracování dat

Byla provedena transkripce šesti rozhovorů. Formou kazuistik, případových studií, jsou představeny jednotlivé respondentky. V kazuistikách jsou zpracovány osobní údaje poskytnuté respondentkami do záznamových archů a zásadní momenty v životě těchto žen, které byly zjištěny rozhovorem. Dle Musilové (2003) je **kazuistika** výzkumná metoda jednotlivých případů nebo života jednotlivce, umožňující detailní poznávání chování, vývoje a rozvoje jeho osobnosti.

6 ANALÝZA A INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT

V následujících šesti kazuistikách jsou zpracovány údaje zjištěné rozhovorem s respondentkami s využitím údajů ze záznamového archu.

6.1 Kazuistika č. 1 (Alena)

Pobyt v Charitním domě pro matky s dětmi v tísni Zlín (dále jen CHD): první, celkem 6 měsíců v roce 2008, pobyt ukončen před 27 měsíci.

Věk: 26 let (při nástupu do CHD 24 let)

Partner: 33 let

Stav: svobodná

svobodný

Vzdělání: středoškolské

ukončené základní

Alena pochází z úplné rodiny, dětství měla hezké, vyrůstala na vesnici s rodiči, starším bratrem a mladší sestrou. O sedm let staršího partnera znala pět let, seznámili je společní známí. Věděla, že byl ve výkonu trestu odnětí svobody. Vidali se málo, každý žil v jiném městě, kde měl svou práci. Později se rozhodli pro společné soužití v pronajatém bytě ve Zlíně. Krátce na to otěhotněla. Již v té době začala pociťovat ze strany partnera zvýšený dohled nad svou osobou, z domácnosti se ztrácely peníze. Zjistila partnerovu závislost na hracích automatech a rodina se začala postupně zadlužovat. Partner řešil vzniklé problémy únikem k alkoholu. Alena dostala první facku ve třech měsících dcery. *„Další rok ten byl teda úplně šílený, neuplynul ani měsíc, kdy jsem nedostala facku, měla jsem modřiny, to bylo úplně psychické týrání, já jsem se bála vyjít z domu ven, že nemám něco udělaného.“* Za intervence rodičů, kdy partner nadále požíval alkohol a hrál automaty, se jej podařilo přesvědčit o důležitosti léčby. Nastoupil na dobrovolný pobyt do psychiatrické léčebny, bohužel léčení zde již za 14 dnů sám ukončil. Sliboval změnu svého chování, ke které ale z jeho strany nedošlo a problémy v soužití se spíše vyostřovaly.

Alena podruhé otěhotněla. *„On se teda dal nějak do klidu, ... ale pak zase do toho spadl, ještě víc alkoholu, ještě víc modřin, násilí, všeho.“* Předčasně se narodil chlapeček *„o to dítě jsme přišli, byl pohřeb, chodil denně opilý, půjčoval si od známých peníze, denně byl agresivní.“*

Alena využila možnosti služeb poskytovaných CHD a s 14 měsíční dcerou nastoupila k pobytu. U rodičů, u kterých s dcerou trávila a doposud tráví víkendy, by mohla za urči-

tých podmínek bydlet (sestra by se odstěhovala), ale zařízení chápala jako útočiště, místo, kde si partner vůči ní nedovolí žádné násilí a pochopí definitivnost konce jejich vztahu.

Za nejdůležitější, co jí pobyt dal, považuje „to vědomí, že jsem v bezpečí ... nejdůležitější pro mne bylo soukromí ... víceméně mě pobyt posílil, vím, že to, co si nevyběhám, to nemám, vím, že se nemůžu spoléhat na ostatní, ale musím věřit sobě.“

Po půl roku stráveném v CHD Alena podepsala nájemní smlouvu na startovací byt ve Zlíně. Od července 2008 tedy žije s dcerou v garsonce ve startovacím bytě, nadále je svobodná, nemá vážný vztah. Aktuálně je v evidenci úřadu práce. Aktivně hledá, zatím bezvysledně, zaměstnání, které by ji umožňovalo například zkrácený úvazek, aby mohla ze své pozice matky samoživitelky skloubit zaměstnání a péči o dceru, která navštěvuje mateřskou školu. Otec si k dceři neplní vyživovací povinnost, Alena bude v této věci opakovaně podávat trestní oznámení.

6.2 Kazuistika č. 2 (Blanka)

Pobyt v CHD: první, celkem 15 měsíců od 9/2008 do 12/2009, pobyt ukončen před 11 měsíci.

Věk: 30 let (při nástupu do CHD 28 let)

Partner: 37 let

Stav: rozvedená (v době pobytu v CHD vdaná)

rozvedený

Vzdělání: středoškolské

učební obor

Blanka pochází z úplné rodiny, s rodiči a dvěma staršími sestrami žila na vesnici. Rodiče pracovali v dělnických profesích. Blančino dětství bylo bezproblémové. S rodiči i s rodinami sester je nadále v kontaktu, žijí kousek od sebe, vídají se a vychází spolu velmi dobře.

Blanka uzavřela sňatek s o sedm let starším mužem, během manželství si koupili a zrekonstruovali rodinný dům, narodil se jim syn. Soužití ale nebylo harmonické, manžel Blanky přišel o zaměstnání a začal požívat ve zvýšené míře alkoholické nápoje.... „začal vyhrožovat pod vlivem alkoholu, že nám něco udělá ...“ Blanka se rozhodla řešit dlouhodobé neshody s manželem odchodem od něj. To již byla v šestém měsíci těhotenství a měla devítiletého syna.

O CHD se dozvěděla od nejstarší sestry, která potřebné informace našla na internetu. Volné místo bylo v uvedené dobu i v jiném azylovém domě, ale Blanka volila raději vzdálenější

Zlín, kde měla zpočátku utajený pobyt. Zpětně považuje za nejdůležitější „*po těch neshodách doma a opravdu probdělých nocích, kdy nás manžel pořád budil, pocit bezpečí, že je tam člověk takový chráněný.*“ Blance se během pobytu v CHD narodilo další dítě.

Zpětně Blanka hodnotí pobyt v azylu velmi pozitivně – nejvíce oceňuje psychickou podporu ze strany instruktorek, zázemí a prostor na uspořádání svých záležitostí. Otec projevil zájem o kontakt se starším synem. Matka se v této záležitosti v době pobytu v zařízení obrátila na odborné poradenství dětského psychologa. Na základě jeho doporučení došlo k postupnému nastavení kontaktů otce se synem, ale týdenní prázdninový pobyt u otce poté hodnotí syn negativně s tím, že otec byl pořád opilý – vzhledem k této špatné zkušenosti i s ohledem na vzpomínky z doby společného soužití, syn ztrácí k otci důvěru a o kontakt s ním nemá zájem. Otec rodinu v současné době navštěvuje 1 x za 14 dnů, dostaví se víceméně na fotbalový zápas syna.

Hlavním, dlouhodobým cílem pro Blanku bylo najít pro sebe a děti bydlení a rozvést se s manželem. Blance se podařilo získat v místě předchozího bydliště sociální byt o velikosti 1+1, smlouva je jí každý rok prodlužována. Rozvod proběhl – s ohledem k odvolání manžela do výše výživného na nezletilé děti – až půl roku po ukončení pobytu Blanky a dětí v zařízení. Dodnes, po jedenácti měsících od ukončení pobytu, není dořešeno majetkoprávní vypořádání. Bývalý manžel Blanky žije nadále v jejich společném rodinném domě, i když rekonstrukci víceméně financovala Blanka ze svých prostředků. Je tedy zřejmé, že do budoucna si Blanka nejvíce přeje právě dořešení bytové otázky.

6.3 Kazuistika č. 3 (Clea)

Pobyt v CHD: v minulosti využila Clea služeb CHD celkem 2 x. Poprvé nastoupila do tohoto azylového domu měsíc před porodem prvního dítěte v říjnu 2007 a od uvedené doby doposud „prošla“ celkem třemi azylovými zařízeními. V současnosti žije v azylovém domě pro ženy a matky s dětmi, Petrklíč o.p.s., Uherské Hradiště – Vésky.

Věk: 32 let (při nástupu do CHD 29 let)

Otcové děti: neuvedeni

Stav: svobodná

Vzdělání: středoškolské

Clea má tři sestry a jednoho bratra. Od sedmi do dvaceti let vyrůstala v dětském domově, otec byl odsouzen za ohrožování mravní výchovy, matka nebyla schopna zajistit dětem

řádnou péči. „*Mamka to prostě nezvládala, první dva roky nás nemohla v domově navštěvovat, ona to měla zakázané soudem... asi po třech letech jsme začali jezdit k babičce a dědovi na návštěvy.*“

Clea se vyučila prodavačkou, měsíc po maturitě „*jsem šla okamžitě dělat, no, abych se uživila.*“ Po ukončení pobytu v dětském domově začala žít v domě na půl cesty. Nějakou dobu vedla společnou domácnost s přítelem, který „*tahal ze mě takzvaně peníze*“ - vztah ukončila po jednom z incidentů, kdy ji v opilosti jednou napadl. V domě na půl cesty strávila tři roky a pak „*jsem byla vyhozena ... já jsem v podstatě rok neplatila nájem ... ty peníze vždy ukradl přítel ... a pak jsem dostala exekučku.*“ Následně Clea bydlela po známých. Navázala novou, opět neperspektivní známost a otěhotněla. Akutně řešila svou bytovou situaci - „*poněvadž jsem čekala dítě, tak jsem si musela něco hledat ... oni většinou ti pronajimatelé nechtěli s děckama*“. Matka nastoupila do CHD měsíc před porodem dítěte v říjnu 2007 a od uvedené doby doposud prošla třemi azylovými domy (2 x pobyt v CHD, 2 x pobyt v Otrokovicích, od června 2010 doposud Uherské Hradiště – Vésky). Během posledního pobytu, v srpnu 2010, se jí narodilo druhé dítě.

Otcovství k prvnímu dítěti Clea odmítá řešit s odůvodněním, že otec dítěte je cizí státní příslušník a ona má obavy z možného únosu dítěte do ciziny. Otec druhého dítěte je dle jejího sdělení nespolehlivý, na oznámení o těhotenství reaguje odmítavě. Clea jej vyrozuměla o narození dítěte a stále mu dává prostor, aby si na skutečnost, že se stal otcem, zvykl. I kdyby došlo k určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů na matrice, tak Clea společný život s otcem mladšího dítěte neplánuje.

Pro Cleu je zásadním problémem její tíživá finanční situace, a tím pádem nedostupnost vlastního bydlení. Po malých částkách splácí dluh vůči městu Zlínu, navýšený o poplatky z exekučního řízení, který vznikl za roční nehrazení nájmu v domě na půl cesty. Z důvodu nesplněných závazků vůči městu si nemůže podat žádost na startovací byt ve Zlíně.

Smlouvu o poskytnutí sociálních služeb v azylovém domě má uzavřenou do června 2011, a pokud ji do uvedené doby nebude přidělen sociální byt v Uherském Hradišti, počítá s opětovným využitím služeb některého azylového domu pro matky s dětmi v rámci zlínského kraje.

(Aktuálně zjištěno, že Clea podala žalobu na určení otcovství u mladšího dítěte.)

6.4 Kazuistika č. 4 (Dáša)

Pobyt v CHD: druhý - od 9/2009 doposud, v roce 2007 osmiměsíční pobyt v azylovém zařízení v Otrokovicích a poté roční pobyt v CHD.

Věk: 41 let (při nástupu do CHD 40 let)

Otec dcery: zemřel v roce 2010

Stav: rozvedená

Otec syna: 36 let, rozvedený

Vzdělání: učební obor

učební obor

Dáša pochází ze šesti sourozenců, rodiče požívali alkohol a péči o děti zanedbávali – „*co si matně pamatuju, tak oni hodně pili a bili nás strašně moc, tam jsme byli strašně zanedbaní.*“ U sourozenců byla nařízena ústavní výchova, ale každé dítě bylo umístěno do jiného dětského domova. Dáša „prošla“ od šesti do osmnácti let čtyřmi dětskými domovy. Rodiči ji nenavštěvovali, poprvé přijeli v jejích třinácti letech a vzali si ji ještě se třemi sourozenci na „*asi týden ... shledání po sedmi letech bylo otřesné, já jsem je už za rodiče vlastně nepovažovala ... vzpomínky mám na rodinu špatné.*“ Dáša byla v ústavním zařízení spokojená, v 15 letech odešla na internát do Zlína, kde se vyučila svrškařkou ve Svitú a do dětského domova dojížděla jen na víkendy.

Po vyučení se v 19 letech vdala, z tohoto manželství má dva, dnes již zletilé syny. Po deseti letech manželství došlo k rozvodu „*on byl teda fantastický chlap, ale hrozně moc pil alkohol ... mlátil mě a to bylo hrozné.*“ Nicméně hlavním impulzem pro podání návrhu na rozvod manželství byla pro Dášu situace, kdy manžel začal bít i syny. Po rozvodu žila Dáša se syny rok sama, poté navázala známost s rozvedeným mužem. Společné soužití trvalo pět let, z tohoto vztahu se narodil dnes šestiletý syn. Vztah Dáša ukončila pro opakované nevěry partnera v 18 měsících věku syna. Se syny se stěhuje do podnájmu do Otrokovic. Tam se seznamuje s přítelem, po dvouletém soužití je gravidní - dnes pečuje o tříletou dceru. Problémem u přítele byla jeho závislost na hracích automatech a s tím související zadluženost - „*on třeba padesát tisíc prohrál a dom nedonesl nic, tak to jsem řekla, že to vzdávám, odstěhoval se, když jsem byla v pátém měsíci těhotenství.*“ V pěti měsících věku dcery došlo k souhlasnému určení otcovství a další rok a půl probíhalo řízení ve věci úpravy práv a povinností k nezletilé dceři. Otec si k ní ale neplnil vyživovací povinnost a nejevila o ni žádný zájem. Dáša byla posléze vyrozuměna Policií ČR o tom, že si její bývalý partner neplnil vyživovací povinnost ani ke svému dalšímu dítěti a dluhy

ve výši asi dvou milionů byly pravděpodobně důvodem k dokonané sebevraždě. Dáša zůstává s dětmi nadále v podnájmu v Otrokovicích.

Ze strany majitele došlo ale v roce 2007 ke zvýšení nájmu a ona byla nucena poprvé vyhledat pomoc, kterou našla v azylovém domě pro matky s dětmi v Otrokovicích (jednalo se o osmiměsíční pobyt). Smlouva ji už nemohla být dále prodloužena a vyhovující podnájem nesehnala, proto se obrátila na CHD, kde byla přijata s tehdy čtyřletým synem a pětiměsíční dcerou. Služeb azylu využila po dobu jednoho roku a pak se jí podařilo sehnat podnájem, „*jenomže tam jsem vlastně finančně nevycházela a vrátila jsem se sem zpátky v září (2010).*“

Smlouvu v CHD má Dáša uzavřenou do 31. 1. 2011, aktuálně hledá podnájem. Ve Zlíně má od roku 2008 podanou žádost na byt, je si vědoma toho, že bytů je nedostatek.

6.5 Kazuistika č. 5 (Eva)

Pobyt v CHD: třetí – od 8/2010 doposud, předtím 1/2008 - 11/2008 a 5/2009 - 7/2009.

Věk: 29

Partner: 39 let

Stav: rozvedená

rozvedený

Vzdělání: základní

středoškolské

Eva je jedináček. Vyrůstala pouze s matkou, která k ní zaujímala více ochranný postoj, než by si Eva přála. Z toho začaly pramenit problémy. K největšímu vyhocení v jejich vztahu došlo v období Evina dospívání. Eva toužila poznat svého otce – „*našla jsem si ho až ve 24 letech sama od sebe, takže doted'ka se stýkáme, máme super vztah.*“ S babičkou ze strany otce se setkala dvakrát v životě, prarodiče ze strany matky již zemřeli. Eva se vídá se svou matkou nyní jednou za půl roku, s otcem jednou za tři až čtyři měsíce vždy na dva, tři dny. Jiné příbuzné nemá.

Eva se vdala, s manželem žila v pronajaté garsonce ve Zlíně. Po rozvodu, kdy hlavním důvodem rozpadu manželství byl alkohol a agresivita na straně manžela, se Eva s roční dcerou nastěhovala zpět ke své matce. Matka Evy posléze navázala známost se starším mužem a ve společném soužití se opět objevily konflikty a nejrůznější výčitky. „*Tam byly fakt hrozné problémy, tož jednoho dne maminka říkala, že zajde na sociálku ... a tak jsme šly na sociálku obě dvě.*“

V CHD bylo volné místo a Eva se za dva dny i s dcerou stěhovala. Prožila tu osm měsíců. Zpětně sděluje, že adaptační doba ji trvala asi měsíc, ale celkově pobyt hodnotí kladně, „já jsem tomu říkala taková druhá rodina, fakt mě se tady strašně líbilo.“ O tom svědčí i fakt, že i když s dcerou odešla z CHD do podnájmu v listopadu 2008, Štědrý den trávila v zařízení spolu s bývalým kolektivem. V podnájmu žila s přítelem, ale nájem a veškeré potřeby pro sebe, dceru, i přítele hradila pouze sama z rodičovského příspěvku a výživného na dceru. Přítel „měl dluhů strašně moc, což já jsem v té době o tom ještě nevěděla.“ Situace byla finančně neudržitelná, proto Eva požádala svou matku o pomoc při řešení bytové situace. Matka ji vyšla vstříc a souhlasila s tím, že budou opět bydlet společně. Přítel matky i přítel Evy přijížděli pouze na víkendy, ale i tento model soužití se ukázal jako neefektivní.

Eva se obrátila již sama přímo v květnu 2009 na CHD s žádostí o poskytnutí služeb a po třech měsících azylu se jí podařilo sehnat s kamarádkou roční podnájem. S přítelem měla již domluvené společné bydlení v Ostravě, ale nakonec k přestěhování vzhledem k náhlé hospitalizaci dcery a ztrátě zaměstnání přítele nedošlo. Eva se dostala do tíživé situace - „byly to docela nervy“, a pomoc opět našla v CHD. Jedná se tedy o její třetí pobyt v zařízení, smlouva je uzavřena na půl roku od 1. 8. 2010.

Eva má ve Zlíně podanou šest let žádost na byt o velikosti 1+1. Šance na přidělení se „rýsuje“ tak za dva roky. Podmínky pro získání startovacího bytu Eva splňuje, aktuálně tak řeší dilema, „sama podnájem neutáhnu a čekat ještě dva roky, jak to udělat...“ Těhotná kamarádka se stěhuje se svým partnerem do podnájmu a oba Evě nabídli společné bydlení. Kamarádka by byla ochotná zajistit péči o Evinu dceru po dobu její docházky na projekt realizovaný úřadem práce a do budoucna, než dcera nastoupí do školky, tak i po dobu případného zaměstnání. Evu nabídka sice potěšila, ale na druhou stranu si i s ohledem na vlastní minulé zkušenosti uvědomuje možná negativa plynoucí ze společného bydlení. Má rozjednanou i další možnost podnájmu mimo Zlín do doby, než by jí byl přidělen městský byt. Jak sama říká, „uvidíme, jak to dopadne.“

(Aktuálně zjištěno, že Eva žije sama s dcerou ve startovacím bytě.)

6.6 Kazuistika č. 6 (Fany)

Pobyt v CHD: první – od 11/2009 doposud, v roce 2007 tříměsíční pobyt v azylovém domě v Uherském Brodě.

Věk: 34 (při nástupu do CHD 33 let)

Partner: 54 let

Stav: svobodná

rozvedený

Vzdělání: učební obor

učební obor

Fany vyrůstala v dysfunkční rodině s rodiči a dvěma mladšími bratry. Matka ji dávala odmalička najevo, že byla nechtěné dítě, „*černá ovce rodiny*.“ Otec požíval alkoholické nápoje a před dětmi bil matku. Fany se matky zastávala, „*já jsem se vlastně nechávala mlátit za ňu a stejně jsem za to nic neměla ... do mých čtrnácti let to bylo hodně ošklivé*.“ Od 14ti do 18ti let žila u babičky, na toto období ráda vzpomíná. „*Já jsem babičce říkala od jisté doby mami, jí to nevadilo*.“ Vyučila se a nastoupila do zaměstnání. Zajistila si ubytovnu, protože se chtěla osamostatnit, nebýt na nikom závislá. S rodiči přerušila po odchodu k babičce kontakty, nestýká se s nimi, na dětství má špatné vzpomínky.

V zaměstnání se seznámila s o dvacet let starším mužem a ve 21 letech porodila první dítě. Rodina žila v domě, který na ni přepsala její matka. V šestinedělí, během povodní v roce 1997 „*bohužel můj dům spadl jak domeček z karet*.“ Toto bylo pro Fany velmi těžké období. S partnerem se jim podařilo sehnat holobyt, který si spravili a „*tam jsme byli jako hodně dlouho*.“

Fany se postupně začala dovídat o partnerově závislosti na alkoholu, automatech, z toho pramenily dluhy. Partner řádně nepracoval, a pokud ano, zaměstnání často střídal, na jednom místě vydržel nanejvýš půl roku. Fany musela řešit obtížnou finanční situaci, kdy neměla na zaplacení nájmu. S dětmi využila služeb azylového domu v Uherském Brodě. Během tří měsíčního pobytu se podařilo partnerovi zajistit ubytování v blízké vesnici, kde rodina žila další tři nebo čtyři roky. Vzhledem k opětovné zadluženosti se rodina stěhuje do jiné vesnice, kde získává roční nájemní smlouvu. Nastávají problémy s pronajmatelem, Fany na OSPOD získává kontakt na CHD, kam se s dětmi v listopadu 2009 stěhuje. Otec dětí do zařízení přichází po Vánocích 2009 s tím, že Fany dává ještě vztahu šanci. Po třech bezproblémových měsících společného soužití v zařízení, „*co byl v pohodě, každý si ho tu chválil, ... ale pak začalo jaro, ... zase dluhy, automaty, pití, kolikrát tady byly*

problémy, napomínání skrz alkohol, takže jsem to okamžitě ukončila...“ Partner žije v současné době na ubytovně, je v evidenci úřadu práce. Výživné na děti hradí nepravidelně. Syn se s otcem občas vídá, ale dcery už za ním nechtějí.

Během pobytu v CHD se Fany seznámila s nevlastním bratrem jiné uživatelky a po ročním pobytu, právě v den rozhovoru, odchází s dětmi a přítelem do společného podnájmu. Přítel pracuje, Fany si vyřizuje potřebné záležitosti ohledně příspěvků na sociálním odboru.

(Aktuálně zjištěno, že Fany žije s dětmi sama, vztah s přítelem ukončila.)

7 RESUMÉ VÝZKUMU

„Pokud dítě vychovává jen jeden rodič, znamená to pro něj práci za dva. Mimo to se musí nějakým způsobem postarat o prázdné místo, které zbývá po chybějícím rodiči.“ (Satir, 2007, s. 33)

Pro lepší vhléd do života uživatelek CHD (respondentek výzkumu) je využito citací jejich výpovědí.

DC 1: Jaká byla situace, ve které se ženy nacházely před kontaktováním Charitního domova pro matky s dětmi v tísni Zlín?

Zhodnocení dětství

Tři respondentky vzpomínají na své dětství v dobrém, další tři mají s orientační rodinou bolestnou zkušenost.

První dvě respondentky prožily dětství na venkově, na toto období mají hezké vzpomínky. S rodiči i dvěma sourozenci jsou nadále v kontaktu, pomáhají si. (A: *„rodiče mi strašně moc pomohli“*, B: *“stýkáme se, vycházíme spolu velice dobře.“*) Pouze jediná respondentka je jedináček, vyrůstala sama s matkou. Dětství hodnotí vcelku kladně, ale problémové období ve vztahu k matce nastalo v jejích 15 až 20 letech, kdy došlo ke střetu s výchovnými postoji matky. Svého otce poznala až v dospělosti, kdy si jej sama vyhledala a doposud je s ním v kontaktu.

Vzhledem k afunkčnosti původních rodin prožily dvě respondentky období od předškolního věku do zletilosti v ústavní výchově. Jedna z nich bere smířlivě fakt, že její matka nezvládla roli matky a ona se čtyřmi sourozenci vyrůstala v dětském domově. K otci zaujímá negativní postoj vzhledem k jeho opakovaným pobytům ve výkonu trestu odnětí svobody. Nestýká se s ním, je pouze v občasném kontaktu s matkou a sestrou. Očekávat od nich případnou pomoc nemůže vzhledem k tomu, že rovněž ony samotné se potýkají se socioekonomickými problémy. Další respondentka pochází ze šesti sourozenců a na dětství vzpomíná velmi negativně *„žádné dětství jsme neměli ... co si matně pamatuju, tak oni (rodiče) hodně pili a bili nás strašně moc, tam jsme byli strašně zanedbaní ... to byla hrozná rodina a hrozná rodina je to doted’.“* Rovněž poslední respondentka má na dětství bolestné vzpomínky, neboť ji matka dávala najevo, že byla nechtěné dítě. Dva mladší sourozenci měli v rodině lepší pozici, ale *„já jsem byla jako ta černá ovce*

rodiny ... to byl omyl a oni se museli vzít, otec pil a ještě matku bil.“ Od 14 let ji bylo umožněno žít u své babičky - toto období vnímá jako osvobozující a ráda na něj vzpomíná. Babičku oslovovala mami a měla k ní velmi pěkný vztah. S rodiči se od té doby nevidá.

Získání prvotní informace o CHD

Tři respondentky získaly kontakt a prvotní informace o CHD od sociální pracovnice Odboru sociálních věcí Magistrátu města Zlína. Jedné respondentce pomohla vyhledat kontakt na zařízení její sestra prostřednictvím internetu. Dvěma respondentkám doporučily obrátit se na zařízení jejich kamarádky, které již měly s pobytem v CHD zkušenost.

Hlavní důvod pobytu v CHD

Stěžejním důvodem respondentek pro kontaktování CHD je neschopnost vlastními finančními prostředky získat bydlení pro sebe a své dítě/děti. Všechny respondentky mají zkušenost se soužitím s partnerem, který měl problém s alkoholem. Tři respondentky odešly ze společné domácnosti od partnera s ohledem na jeho alkoholismus, nezaměstnanost a dluhy. Tři respondentky uvádí agresivitu partnera vystupňovanou alkoholem, jedna z nich snášela dlouhodobé verbální útoky manžela pod vlivem alkoholu, proto měla zpočátku pobytu domluven utajený pobyt. S problematikou závislosti na automatech u partnera se setkaly tři respondentky.

Pouze u prvních dvou respondentek se jedná o první pobyt, další čtyři respondentky pobývají v azylu opakovaně. Jedná se o ženy s nízkým příjmem, všechny respondentky byly v době kontaktování CHD na rodičovské dovolené (nyní jsou dvě v evidenci úřadu práce). Dalším problémem je výživné na děti. S neplněním vyživovací povinnosti ze strany otců dětí mají špatnou zkušenost tři respondentky. Jedna respondentka nemá otce svých dvou dětí uvedených, pouze u mladšího dítěte zvažuje podání žaloby na určení otcovství.

DC 2: Jak hodnotí pobyt v Charitním domově pro matky s dětmi v tísni Zlín uživatelky?

Všechny respondentky výzkumu oceňují existenci této sociální služby, pobyt hodnotí kladně. Dvě z nich za stěžejní považují pocit **bezpečí** (A: „*to vědomí, že jsem v bezpečí, kdybych byla u rodičů, tak je to o tom, že on tam kdykoli může, vystavila bych sebe i rodinu stresu*“, B: „*pocit bezpečí, že je tam člověk takový chráněný ... takové domácí prostředí*“).

Dalším dvěma respondentkám pomohlo **sdílení se o zkušenosti s jinými** (B: „*vlastně že jsem nebyla sama na ty problémy ... zjistíte, že je víc takových lidí a tím povídám s nimi máte těch svých problémů jako kdyby mň*“, F: „*prostě tady jsou příběhy, tady bylo iks příběhů od jiných žen a to mně hodně otevřelo oči*“).

Důležitost způsobu navázání prvotního kontaktu pracovníka zařízení s budoucí uživatelkou je zřejmá z toho, že **uživatelky udávají obavy z přijetí ze strany pracovníků CHD** (A: „*je přece jasné, že tam nikdo dobrovolně nejde*“, D: „*bála jsem se, že mě budou odsuzovat*“, E: „*že to bude jak v kriminále*“).

Uživatelky oceňují, že se jich pracovníci CHD okamžitě po nástupu do zařízení nevyptávají na jejich problémy, ale nechávají jim prostor na seznámení se s novým prostředím a kolektivem a až po období adaptace, které je u každé uživatelky jiné, dochází k navázání bližšího vztahu a k procesu individuálního plánování se zaměřením na priority v jejich dalším životě.

Uživatelky hodnotí kladně **pomoc pracovníků CHD** – oceňují hlavně psychickou podporu z jejich strany, pozitivně vnímají proces individuálního plánování s instruktorkou (B: „*nejvíc si cením pomoci ohledně té psychické stránky, že si tam člověk mohl popovídat opravdu o všem*“).

Zajímavé srovnání poskytuje i **otázka adaptace jednotlivých uživatelék** v zařízení. Nejsložitější bylo adaptační období pro pátou respondentku (E – jedináček), která nevycházela z bytové jednotky nebo naopak hodně času trávila mimo zařízení. Zlom nastal až po měsíci pobytu, kdy se skamarádila s nově přijatou uživatelkou. V protikladu k ní stojí dvě uživatelky mající zkušenost s ústavním pobytem – jedna z nich (D) sděluje, že prostředí na ni působilo při přijetí „*strašně dobře, u mě to možná dělal ten dětský domov*“, druhá z nich (C) dokonce změnu ani nevnímala, protože k pobytu nastoupila těsně před porodem a měla spoustu starostí.

Důležitá je pro uživatelky i **skutečnost, jak si děti zvyknou na nové prostředí**. (A: „*dce-
ra začala dobře spinkat, brzo se dala do pořádku*“, B: „*myslím si, že si syn zvykl velice dobře a to pro mě bylo nejdůležitější*“, D: „*bála jsem se, jak (syn) ponese ty změny bydlení, ale naštěstí bere to dost dobře*“).

Aktivity v zařízení jsou dobrovolné, záleží na uživatelkách a jejich osobní angažovanosti, zda se do akcí zapojí nebo ne. Z aktivit v zařízení zmiňují kurz vaření, kosmetické

poradenství, přednášky. S ohledem na dobu pobytu v zařízení pak buď červnovou zahradní slavnost určenou i pro širokou veřejnost, únorový fašank, Mikulášskou besídku nebo vánoční posezení.

Uživatelky vnímají citlivě **obsazení zařízení**, kdy se na pod jednou střešou sejde deset osobností s rozdílnými názory, postoji, zkušenostmi a pohledem na budoucnost. Jedna uživatelka (C) je ráda za rázný přístup vedoucí, která případné problémy řeší hned zpočátku, aby se situace zbytečně nevyhrotila. Další uživatelka (E) hodnotí svůj třetí pobyt v zařízení právě s ohledem na minulý a současný kolektiv. S minulými uživatelkami je nadále v kontaktu, občas se setkají. Ráda na jejich přítomnost a společné soužití v zařízení vzpomíná, ale při nadcházejícím odchodu z CHD nebude cítit potřebu si brát na někoho telefonický kontakt a dále se vídat. Jednu uživatelku (B) mrzí přístup některých maminek, které se z jejího pohledu málo aktivně zapojují do nabízených aktivit a dobrovolných akcí. (Tuto skutečnost potvrzují osobně i pracovníci zařízení s poukazem na dobrovolnost akcí.) Problémem je dle některých respondentek i domlouvání se na úklidu společných bytových prostor. To je opět otázka komunikace a respektování nejen provozního řádu zařízení, ale i vzájemných mezilidských vztahů. (A: „*co mi tam vadilo, tak to byly žabomyší války*“, D: „*vždy záleží hlavně na lidech*“).

Uživatelky řeší svou situaci s pracovníky CHD a dále individuálně dle dané problematiky. Tíživá situace může být řešena například v součinnosti s Odborem sociálních věcí a Odborem ekonomiky a majetku - oddělení bytové Magistrátu města Zlína. S ohledem na druh problému dále uživatelky využívají služeb například bezplatného právního poradenství v Poradně pro rodinu a mezilidské vztahy Zlín, s dluhovou problematikou mohou kontaktovat občanské sdružení STROP, se vztahovými problémy a záležitostmi se obrací na psychologa.

Všech šest respondentek se shoduje v tom, že azylové domy pro matky s dětmi jsou potřebné a ženám, které jsou ve svízelné životní situaci a uvažují o pobytu v tomto typu zařízení, **doporučují se nebát a zařízení kontaktovat** (A: „*může se tam dostat každý, není se za co stydět*“, B: „*jsem ráda, že jsem se tam tehdy dostala, služby jsou pro ty maminky hodně přínosné*“).

DC 3: Jaké aktuální záležitosti ženy řeší?

První respondentku (A) trápí fakt, že jako matka samoživitelka nemá šanci i s ohledem na provoz mateřské školy sehnat zaměstnání. O této problematice se ve 2. kapitole (s. 30) zmiňuje i Keller (2005, s. 29,30). Další zásadní problém spatřuje v neplnění vyživovací povinnosti ze strany otce dítěte. Již jednou podávala trestní oznámení v této věci, kdy dluh na výživném je ve výši kolem 40.000,- Kč. Další respondentka (B) aktuálně řeší majetkové vypořádání s bývalým manželem, který zůstal bydlet v jejich společně zakoupeném a zrekonstruovaném rodinném domě. Tři následující respondentky hledají podnájem, poslední respondentka (F) se stěhuje s dětmi i přítelem do podnájmu a vyřizuje si s tím související záležitosti.

DC 4: Co si ženy přejí do budoucna, jaká mají přání?

Co si uživatelky přejí do budoucna, se odvíjí samozřejmě od řešení jejich současné situace, **kdy přáním všech je dořešit bytovou problematiku** (D: „*prostě abych už mohla s dětma normálně bydlet, abychom měly zázemí*“). Jedna bývalá uživatelka (A) žije s dcerou ve startovacím bytě, smlouvu má do roku 2013, druhá uživatelka (B) žije s dětmi po odchodu z CHD rovněž v sociálním bytě, a i když je jí smlouva pravidelně prodlužována, ráda by po majetkovém vypořádání s bývalým manželem otázku bydlení vyřešila definitivně. Další přání jsou již individuální, např. třetí respondentka (C) si přeje, aby o druhorozené dítě projevoval jeho otec zájem, ale lze konstatovat, že otci dala již dostatečný časový prostor k prokázání jeho postoje v otázce otcovství. Další respondentka (D) si hodlá po ukončení rodičovské dovolené prostřednictvím úřadu práce a romské komunity „udělat“ dvouměsíční rekvalifikační kurz na sociální pracovníci a pracovat pro romskou komunitu, neboť jí je romská mentalita blízká.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se skládá z teoretické a praktické části. Teoretická část obsahuje čtyři kapitoly. V první kapitole jsou vymezeny základní pojmy vztahující se k dané problematice, jako je bezdomovectví, azyl, azylový dům, charitativní péče a sociální služby. Pokud se matka s dětmi ocitne bez přístřeší (hovoří se o potencionálním bezdomovectví), snaží se co nejrychleji pro sebe a své potomky najít vhodné zázemí. Do doby konečného vyřešení bytové situace často nachází útočiště v azylovém domě.

Na začátku druhé kapitoly je definována sociální opora a její složky. Kapitola je zaměřena na důvody vedoucí ženy k vyhledání azylu, které bývají mnohdy spojovány s výskytem domácího násilí. Dalším stěžejním důvodem je ekonomický aspekt – nedostatek finančních prostředků rodiny, který vzniká především zadlužením, ať již pro nezaměstnanost partnera nebo pro patologické závislosti v souvislosti s alkoholem a hracími automaty.

Ve třetí kapitole představuji blíže Charitní domov pro matky s dětmi v tísní ve Zlíně, je zde popsáno samotné zařízení, provoz, cílová skupina uživatelů, aktivity a podobně.

Ve čtvrté, závěrečné kapitole teoretické části, předkládám možnosti další pomoci uživatelkám uvedeného charitního domova. Jedná se o státní i nestátní instituce ve Zlíně, které se mohou stát vítanou oporou ve složité životní situaci uživatelék.

Praktická část je rozdělena do tří kapitol. V metodologické části výzkumu jsem si stanovila cíle, otázky a vzorek výzkumu. Nezbytnou součástí této páté kapitoly je rovněž stanovení metody výzkumu.

V kapitole analýza a interpretace získaných dat uvádím jednotlivé kazuistiky šesti uživatelék Charitního domova pro matky s dětmi v tísní ve Zlíně.

V poslední, sedmé kapitole shrnuji závěry výzkumu.

Bakalářskou prací jsem se snažila vystihnout problematiku pobytu matek s dětmi v azylovém zařízení a předložit konkrétní možnosti pomoci. V celém systému pomoci hraje důležitou roli přístup uživatelék a jejich motivace odrazit se od onoho pomyslného dna. Je žádoucí uživatelky aktivovat k samostatné identifikaci svého největšího problému a sdělení vlastních představ o možném řešení situace. K tomuto je určen individuální plán pomoci.

Z informací získaných v průběhu výzkumu je zřejmé, že nejen současné, ale i bývalé uživatelky Charitního domova pro matky s dětmi v tísní ve Zlíně, necítí jistotu v oblasti stability budoucího bydlení a potýkají se se zásadními vztahovými problémy.

Věřím, že se bakalářská práce může stát přínosem, jak pro orientaci budoucích uživatelek azylových zařízení, tak pro mé kolegy na oddělení sociálně-právní ochrany dětí ve Zlíně přicházejících v rámci své profese s danou problematikou do kontaktu.

Na závěr bych ráda citovala poslední respondentku výzkumu, odcházející jakoby symbolicky v den rozhovoru z Charitního domova pro matky s dětmi v tísní ve Zlíně do podnájmu: *„každá situace je řešitelná ... chce to vidět pozitivně tu budoucnost a snažit se.“*

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BAŠTECKÁ, B. a kolektiv. *Terénní krizová práce : Psychosociální intervenční týmy*. Praha : Grada Publishing, a.s., 2005. 300 s. ISBN 80-247-0708-X.
- [2] BECHYŇOVÁ, V.; KONVIČKOVÁ, M. *Sanace rodiny : [sociální práce s dysfunkčními rodinami]*. Praha : Portál, 2008. 152 s. ISBN 978-80-7367-392-5.
- [3] EIS, Z. *Krize všedního dne : poznání řešení prevence*. Praha : Grada Publishing, 1994. 128 s. ISBN 80-85424-56-8.
- [4] FRANCOVÁ, H.; NOVOTNÝ, A. *Sociální politika v základech*. Praha : Triton, 2008. 187 s. ISBN 978-80-7387-125-3.
- [5] GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno : Paido, 2000. 207 s. ISBN 80-85931-79-6.
- [6] GIDDENS, A. *Sociologie*. Vydání první - dotisk. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-124-4.
- [7] GJURIČOVÁ, Š.; KOCOURKOVÁ, J.; KOUTEK, J. *Podoby násilí v rodině*. Praha : Vyšehrad, 2000. 101 s. ISBN 80-7021-416-3.
- [8] HARTL, P.; HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha : Portál, 2000. 776 s. ISBN 80-7178-303-X.
- [9] HORA, O.; KOFROŇ, P.; SIROVÁTKA, T. *Příjmová chudoba a materiální deprivace v České republice s důrazem na situaci dětí podle výsledků měření SILC*. Praha : VÚPSV, 2008. 67 s. ISBN 978-80-7416-002-8.
- [10] HRADEČTÍ, V. a I. *Bezdomovství - extrémní vyloučení*. Praha : Naděje, o.s., 1996. 107 s. ISBN 80-902292-0-4.
- [11] HRDLIČKOVÁ, Lucie. Řešíte také generační spory? *Psychologie dnes*. 2009, č. 10, s. 12-14. ISSN 1212-9607.
- [12] JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. Praha : Portál, 2001. 285 s. ISBN 80-7178-535-0.
- [13] KELLER, J. *Soumrak sociálního státu*. Praha : Sociologické nakladatelství (SLON), 2005. 160 s. ISBN 80-86429-41-5.
- [14] KELLER, J. *Úvod do sociologie*. 5. vydání, Praha : Sociologické nakladatelství (SLON), 2004. 204 s. ISBN 80-86429-39-3.
- [15] KUBÁTOVÁ, Eva. Rodiče nám zasahují do vztahu. *Psychologie dnes*. 2010, č. 7-8, s. 18-19. ISSN 1212-9607.
- [16] MATĚJČEK, Z.; DYTRYCH, Z. *Krizové situace v rodině očima dítěte*. Praha : Grada Publishing, a.s., 2002. 128 s. ISBN 80-247-0332-7.
- [17] MATOUŠEK, O.; KODYMOVÁ, P.; KOLÁČKOVÁ, P. *Sociální práce v praxi : specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha : Portál, 2001. 320 s. ISBN 80-7367-002-X.
- [18] MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. 3. vydání, Praha : Portál, 2008. 272 s. ISBN 978-80-7367-368-0.

- [19] MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha : Grada Publishing, a.s., 2006. 332 s. ISBN 80-247-1362-4.
- [20] MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. Ediční řada Studijní texty, 38. svazek. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. ISBN 80-86429-58-X.
- [21] MUSILOVÁ, M. *Případová studie jako součást pedagogické praxe*. 2., upravené vydání. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2003. 42 s. ISBN 80-244-0749-3.
- [22] NEŠPOR, K. *Jak překonat problémy a alkoholem vlastními silami*. Praha : Sport propag, a.s. pro MZ ČR, 1996a. 123 s.
- [23] NEŠPOR, K. *Jak překonat problém s hazardní hrou*. Praha : Sportpropag, a.s. pro MZ ČR, 1996b. 107 s.
- [24] PRŮDKOVÁ, T.; NOVOTNÝ, P. *Bezdomovectví*. Praha : Triton, 2008. 96 s. ISBN 978-80-7387-100-0.
- [25] SATIR, V. *Společná terapie rodiny*. Praha : Portál, 2007. 216 s. ISBN 978-80-7367-303-1.
- [26] SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. 2. přepracované vydání. Praha : Portál, 2007. 219 s. ISBN 978-807367-250-8.
- [27] ŠPATENKOVÁ, N. *KRIZE Psychologický a sociologický fenomén*. Praha : Grada Publishing, a.s., 2004. 132 s. ISBN 80-247-0888-4.
- [28] VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese : variabilita a patologie lidské psychiky*. Praha : Portál, 1999. 448 s. ISBN 80-7178214-9.
- [29] VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese : variabilita a patologie lidské psychiky*. 4. vydání. Praha : Portál, 2008. 872 s. ISBN 978-80-7367-414-4.
- [30] VÝROST, J.; SLAMĚNÍK, I. a kolektiv *Aplikovaná sociální psychologie I : člověk a sociální instituce*. Praha : Portál, 1998. 384 s. ISBN 80-7178-269-6.

JINÉ ZDROJE

VÝROČNÍ ZPRÁVA Charita Zlín, 2009.

VÝROČNÍ ZPRÁVA Arcidiecézní charita Olomouc, 2009.

Průvodce sociálními službami ve Zlíně: aktualizovaný abecední rejstřík, 10. vydání.

ZÁKONY

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách

SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ODKAZŮ

- Asociace občanských poraden, O nás, Tiskové zprávy* [online]. 2011 [cit. 2011-01-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.obcanskeporadny.cz/tiskove-zpravy/vyznam-dluhoveho-poradenstvi-ve-zlinskem-kraji-roste/>>.
- Charita Zlín, Střediska* [online]. 2011 [cit. 2011-01-29]. Dostupné z WWW: <<http://charitazlin.webnode.cz/chd/>>.
- Informace k zákonu o sociálních službách, PARDUBICKÝ KRAJ, Krajský úřad, informace z odborů, odbor sociálních věcí, sociální služby* [online]. 2010 [cit. 2010-11-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.pardubickykraj.cz/dokument?thema=3608>>.
- Metodické doporučení MPSV č. 3/2010 k postupu orgánů sociálně-právní ochrany dětí v případech domácího násilí, Metodická doporučení, SPOD, Rodina, MPSV* [online]. 2011 [cit. 2011-01-26]. Dostupné z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/9466/metodika_3.pdf>.
- Motivační kurz, Centrum pro rodinu Zlín o. s., kalendář akcí* [online]. 2011 [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://cpr-zlin.cz/?id=67>>.
- Občanské sdružení Pod křídly* [online]. 2011 [cit. 2011-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.podkridly.cz>>.
- Občanské sdružení STROP, Středisko občanské pomoci* [online]. 2011 [cit. 2011-01-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.strop-zlin.cz>>.
- O Charitě, Charita Česká republika* [online]. 2011 [cit. 2011-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.charita.cz/o-charite/>>.
- Poradny pro dlužníky nabízejí pomocnou ruku v tíživé finanční situaci, aktuality, Probační a mediační služba České republiky* [online]. 2011 [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.pmscr.cz/aktuality/poradny-pro-dluzniky-nabizeji-pomocnou-ruku-v-tizive-financni-situaci>>.
- Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy Zlín, aktuality* [online]. 2011 [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.poradnazlin.cz/poradna/aktuality.htm>>.
- Sdružení azylových domů v ČR, o.s., Poslání a cíle S.A.D* [online]. 2010 [cit. 2010-11-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.azylovedomy.cz/?stranka=79ymenu=79>>.
- Sdružení azylových domů v ČR, o.s., Tisková zpráva – průlomová evropská konsenzuální konference o bezdomovectví, Tisková zpráva ČR.doc a TYPOLOGIE ETHOS_ČR.pdf* [online]. 2011 [cit. 2011-02-15]. Dostupné z WWW: <http://www.azylovedomy.cz/soubory/170_TYPOLOGIE%20ETHOS_ČR.pdf>.
- Salesiánský klub mládeže.* [online] 2011 [cit. 2011-01-29]. Dostupné z WWW:<<http://sdb.cz/>>.
- Unie Kompas* [online]. 2011 [cit. 2011-01-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.unko.cz>>.
- Rekvalifikace a poradenská činnost, INTEGROVANÝ PORTÁL MPSV, zaměstnanost, informace z úřadů práce, Zlín* [online]. 2011 [cit. 2011-02-18]. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/zl_info/rekvalifikace>.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ETHOS Typologie bezdomovectví a vyloučení z bydlení.

FEANTSA Evropská federace národních sdružení pracujících s bezdomovci.

MPSV Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Sb. Sbírka.

S.A.D. Sdružení azylových domů.

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 Sociální služby od 1. 1. 2007
s. 15

Tabulka č. 2 Statistické údaje o uživatelích CHD od června 1997 do konce roku 2010
s. 36

Tabulka č. 3 Statistické údaje o respondentkách výzkumu
s. 51

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA I: INFORMOVANÝ SOUHLAS RESPONDENTKY

PŘÍLOHA II: ZÁZNAMOVÝ ARCH U RESPONDENTKY Č. 1 – Č. 6

PŘÍLOHA III: OSNOVA POLOSTRUKTUROVANÉHO ROZHOVORU

PŘÍLOHA IV: TRANSKRIPCE ROZHOVORU S RESPONDENTKOU Č. 1 – Č. 6

PŘÍLOHA V: PŘEHLED AZYLOVÝCH DOMŮ PRO MATKY S DĚTMI V RÁMCI ZLÍNSKÉHO KRAJE

PŘÍLOHA VI: MOŽNOSTI POMOCI UŽIVATELKÁM – PŘEHLED ORGANIZACÍ PŮSOBÍCÍCH VE ZLÍNĚ

Příloha I: INFORMOVANÝ SOUHLAS RESPONDENTKY

Já,(respondentka) dobrovolně souhlasím s provedením rozhovoru s Evou Trčalovou (tazatelkou), který bude sloužit jako podklad k její bakalářské práci zabývající se pohledem žen na pobyt v azylových domech pro matky s dětmi.

Tazatelka mě informovala o účelu a průběhu výzkumu a následném zpracování získaných dat, která budou pro účely bakalářské práce zpracována anonymně.

Byla jsem seznámena s tím, že od výzkumu mohu v jeho průběhu kdykoliv odstoupit.

Před zahájením výzkumu jsem dostala možnost položit jakoukoliv otázku a položené otázky mně byly srozumitelně zodpovězeny.

Tímto uděluji souhlas s realizací výzkumu – rozhovor bude nahráván na diktafon a následně přepsán.

Ve Zlíně dne

Podpis.....

Příloha II: ZÁZNAMOVÝ ARCH U RESPONDENTKY Č. 1 - 6

Datum:

Základní anamnestické údaje

Respondentka č.: rok narození

Nejvyšší dosažené vzdělání:

neukončené základní maturita	ukončené základní vysokoškolské	učební obor
---------------------------------	------------------------------------	-------------

Současné zaměstnání:

Rodinný stav: svobodná vdaná rozvedená
vdova

Počet, pohlaví a věk dětí při nástupu do CHD:

Pobyt v CHD od do celkem pobytů

Matka: kouření alkohol drogy automaty dluhy
exekuce

Otec dětí/dítěte rok narození neuveden

Nejvyšší dosažené vzdělání:

neukončené základní maturita	ukončené základní vysokoškolské	učební obor
---------------------------------	------------------------------------	-------------

Současné zaměstnání:

Rodinný stav: svobodný ženatý rozvedený
vdovec

Otec kouření alkohol drogy automaty dluhy
exekuce

Příloha III: OSNOVA POLOSTRUKTUROVANÉHO ROZHOVORU

DC 1: Jaká byla situace, ve které se ženy nacházely před kontaktováním Charitního domova pro matky s dětmi v tísni Zlín?

Z jaké rodiny pocházíte? Máte sourozence? Stýkáte se s rodinou? Jaké jsou Vaše vztahy?

Jak dlouho jste žila/žijete v CHD Zlín? Kde jste bydlela dříve?

Jakým způsobem jste se o možnosti ubytování v CHD Zlín dozvěděla?

Jaký byl hlavní důvod Vašeho pobytu v CHD Zlín?

DC 2: Jak hodnotí pobyt v Charitním domově pro matky s dětmi v tísni Zlín uživatelky?

Jak na Vás a Vaše dítě/děti působilo prostředí CHD Zlín při přijetí?

Za jak dlouho jste se s dítětem/děťmi zadaptovaly?

Kdo nebo co Vám nejvíce pomohl/o na začátku pobytu zvládnout změnu prostředí?

Co pro Vás bylo kromě ubytování v CHD Zlín nejdůležitější?

Zúčastňovala jste se/zúčastňujete se společných aktivit pořádaných pro uživatelky v CHD Zlín?

Pokud ano, jak je /zpětně/ hodnotíte? Jaké kurzy, semináře či jiné aktivity byste v CHD Zlín uvítala?

S jakými problémy jste se setkala/se setkáváte v CHD Zlín? Jaké bylo/je jejich řešení? Co jste v CHD Zlín postrádala/postrádáte, co Vám chybělo/chybí?

Rozuměla jste si/rozumíte si s ostatními uživatelkami CHD Zlín, navázala jste nějaký bližší vztah, našla přátele?

Jak Vám pomohli pracovníci CHD Zlín s Vaší situací? Čeho si nejvíce ceníte?

Jak hodnotíte celkově Váš pobyt?

Co byste doporučila ženám, které jsou v situaci, kdy zvažují podání žádosti o přijetí do azylového domu?

DC 3: Jaké aktuální záležitosti ženy řeší?

Co teď aktuálně řešíte? Co by Vám nyní pomohlo, v čem potřebujete pomoci?

DC 4: Co si ženy přejí do budoucna, jaká mají přání?

Co byste si přála do budoucna?

Příloha IV: TRANSKRIPCE ROZHovorŮ S RESPONDENTKAMI Č. 1 - 6

Respondentka č. 1

dne 22. 10. 2010

Chci Vás požádat o zhodnocení Vašeho dětství. Budu ráda za informace o Vaší původní rodině. Z jaké rodiny pocházíte? Máte sourozence?

Já mám rodinu úplně perfektní, mám úplně skvělé rodiče. I to dětství bylo dobré, mám dva sourozence, bráčku a mladší ségru a tam to bylo takové, že jsme v dětství drželi hodně při sobě, jako jak děti, tak samozřejmě rodiče.

Takže s rodinou se stýkáte? Jaké jsou nyní Vaše vztahy?

Se ségrou tam to bylo takové, že už se spolu asi pět let vůbec nebavíme, rozhádaly jsme se hodně těžce, ... takže s tou se nebavím a s bráškou se vidáme, ten má rád strašně moc malou, ... pomáháme si, takže úplně normálně. Rodiče mi strašně moc pomohli, vytáhli mě z hrozně moc průšvihů a tak. Vidáme se, každý den si telefonujeme a býváme u nich o víkendech.

Jak dlouho jste žila v CHD? Kde jste bydlela dříve?

Půl roku, předtím jsem žila v podnájmu ve Zlíně a předtím u rodičů.

Jakým způsobem jste se o možnosti ubytování v CHD dozvěděla?

Já myslím, že tehdy mi to říkala částečně maminka a potom to byla ... k nám přišla ... já jsem podávala trestní oznámení za napadení a na základě toho k nám přišla sociální pracovnice z magistrátu a tak jsme to nějak začaly řešit. Takže ona mi vlastně dala kontakt, přímo mně řekla, kde to je ... mamka to vlastně jen našla a pak jsem se to přímo dozvěděla od sociální pracovnice.

Tedy jste zmínila napadení, to byl hlavní důvod Vašeho pobytu v CHD?

Tam toho bylo víc ... my jsme spolu žili tak dva roky, po třech měsících jsme se odstěhovali spolu, protože on byl z (název města) a já z (název města), takže že budeme spolu bydlet ve Zlíně, odstěhovali jsme se, hned jsem otěhotněla, bylo to napůl plánované, já jsem ho znala, ale nevěděla jsem, že je to až takový hajzl, ... znali jsme se pět let, ale spíše přes dopisy, protože byl předtím taky zavřenej, já když jsem k němu pak jela do (název města) na návštěvu, tak byl vždycky střízlivej, nikdy jsem neměla žádnou modřinu ... a Ti jeho rodiče na mě působili celkem pohodovým dojmem ... věděla jsem, že byl ve vězení, protože nás seznámil jeden náš společný kámoš, který tam byl, takže jsme si začali psát, pak jsme se začali stýkat, vidali jsme se párkrát do roka, protože já práce ... on práce, jinak to nešlo, ... ale byl takový, že vždycky o tu rodinu ... má od bráčky děti, synovce, vždycky vykládal, jak se o ně staral, jak jdou do obchodu, ... pak jsme začali spolu bydlet a první půlrok byl v pohodě, to jsem těhotněla, ... je pravda, že mě trochu víc hlídal, zakázal mi většinu kamarádů, o které jsem dneska přišla, bohužel. A pak v létě začaly mizet peníze, měla mi přijít mateřská, měla jsem to na nájem a prostě nepřišla ... já jsem pátrala, volala jsem na úřad a zjistila, že to bylo zasláno normálně na účet, ... věřila jsem mu, já měla účet a on měl podpisové právo, peníze vybral, jak byl opilej a naházela je do automatů ... tak to bylo první tytyty z mé strany na něho, jestli nepřestaneš, ... pak to začalo postupovat, to byly hlavně automaty ... jeho matka mi na to řekla s úsměvem, že je to moje chyba, že ho mám hlídat a zrušit mu podpisové právo, což jsem samozřejmě hned udělala,

jenomže i tak už byly dluhy, ... takže ten první půlrok to byly jen automaty. První facku jsem dostala těsně po Vánocích, to byl teda šok, protože on přišel zničehonic opilý, malá se narodila v listopadu, první facku jsem dostala, když měla tři měsíce, další rok ten byl teda úplně šílený, neuplynul ani měsíc, kdy jsem nedostala facku, měla jsem modřiny, to bylo úplně psychické týrání, já jsem se bála vyjít z domu ven, že nemám něco udělaného, protože já jsem nikdy nevěděla, kdy on se vrátí, bylo to celkem krušný, no a pak jsme ho všichni donutili, moji a jeho rodiče, to už bylo v únoru 2007, že půjde na léčení, mezitím prohrál ještě spoustu peněz, hrál hlavně když byl opilý, ... tak že půjde na léčení ... tam vydržel čtrnáct dní, šel tam víceméně s alkoholem, protože když je střízlivý, tak je zlatíčko, ale když se opije, je agresivní, dostává se do delíria, a vlastně automaty. Takže vlastně hlavní odpichová meta alkohol, ... to bylo v tom únoru, on se vlastně vrátil, asi za tři týdny fakt jsem našla další flašku, on došel z (název města) (*mysleno psychiatrická léčebna*) a já jsem uklízela barák a vynesla prostě tři velké tašky jenom flašek, já jsem se nestačila divit, bylo to prostě všude, i na záchodě, ... no a to jsem vlastně znovu otěhotněla, ... podruhý, napřed že půjdu na potrat, pak jsem tam teda byla, pak jsem si to rozmyslela. Tak jsme čekali s úspěchem druhý, on se teda dal nějak do klidu a aspoň myslím měsíc, ale pak zase do toho spadl ... ještě víc alkoholu, já ještě víc modřin, násilí, všeho, ... pak co bylo asi to rozhodující, když jsem v červenci, ... když jsme v červenci o to dítě přišli, narodil se nám předčasně chlapeček, ... tak když jsme o to přišli, tak to prostě ... on byl věčně opilý, denně byl agresivní, ... jo, jako on se těšil, ... na začátku říkal, že si dvě děti nemůžeme dovolit, ale nakonec jsme schrastili peníze. A pak byl v tom srpnu pohřeb a pak se to táhlo ... chodil denně opilý, půjčoval si od známých peníze, ... je fakt, že já jsem se kvůli němu taky hodně zadlužila a splácím jeho dluhy z vlastní blbosti, protože hodně věcí bylo napsáno na mě ... všude mám nastavený splátkový kalendář, takže našťástí exekutor u mě ještě nebyl.

Bylo toho na Vás asi hodně....

No, já si vzpomínám, jak jsem přijela od našich, měla jsem v kastrůlku jídlo a on se v noci opilý vzbudil a napadl mě, že jsem tu někoho měla, že cítí bábovku, byl už úplně mišuge ... a to se nedalo vydržet, bála jsem se úplně strašně o malou, ... měla jsem rozvařené jídlo, přišla jsem s malou domů, že to dovařím a pojíme, a on začal nadávat a hodil po mně kastrůlek, dcera tehdy stála přede mnou a kastrůlek ji těsně minul hlavu a to byl asi rozhodující okamžik a já se pak svěřila našim, oni to nevěděli, já jsem nikdy neměla třeba modřiny v obličejí, na rukách jsem je schovávala pod oblečením ... já jsem utekla poprvé někdy v prázdniny, takže to už asi něco tušili a oni věděli, že to není veselý, protože mamka strašně dlouho žila s alkoholikem – se svým bráchou, tak věděla, ... potom si pamatuji, že jednou v noci rozbil zrcadlo, opilej, udělal strašnej bordel kvůli ničemu, fakt protože se mu něco zdálo, vím, že jsem měla doma všechno v pořádku, rozbil zrcadlo, tak já jsem prostě počkala až usne, vzala jsem vysavač, vysála jsem to, protože malá měla dva roky, aby mi nechodila přes to sklo a schválně ještě kolem něho jsem vysávala a dělala hluk, ale říkala jsem si dobré, spí, spí, spí, ... zavolala jsem kamarádce, ona už zhruba věděla, která bije a ta mě s dcerou v noci k našim převezla s brekem, tam jsem zůstala nějakých čtrnáct dnů, pak mě zase přesvědčil. To už bylo nějak těsně před Vánoce, tma, Vánoce, tak to byla taky kalamita, ... co si budem povídat, byli u nás i policajti na Silvestra. A potom už to šlo ... už jsem pouštěla napůl byt, před Vánoce jsem kolem toho začala už chodit, domluvila jsem se s paní bytnou, byla perfektní, úplně skvělá, věděla o mé situaci, a i když v nájemní smlouvě jsem měla dvouměsíční výpovědní lhůtu, domluvila jsem se s ní ze dne na den, nebyl fakt problém, ... dala jsem si žádost na CHD. Víam, že mě přijali strašně brzo, snad během deseti dnů se uvolnilo místo a byla jsem s dcerou přijata.

To hlavní, s čím jste tam šla ...

To bylo hlavně to bezpečí ... kdyby se ségra odstěhovala, tak jsem u našich s malou mohla mít svůj vlastní pokojík, ale šla jsem do toho s tím, že tam budu od něho v bezpečí, že si za námi nedovolí, chtěla jsem, aby nám dal pokoj, aby pochopil, že to myslím vážně. Když jsem se nastěhovala, je fakt, že nejdřív nás kontaktoval víc a pak časem jsme se vídali míň a míň a míň, třeba jenom jednou za týden, zkrátili jsme telefonáty, takže opravdu, dal si pokoj. Žádost na byt jsem dávala celkem pozdě, na začátku června 2008 a v půlce prázdnin jsem dostala startovací byt ... musela jsem splnit nějaká kritéria, nejlepší by bylo samozřejmě trvalé bydliště na radnici na náměstí Míru a ještě třeba pobyt na charitě a věk do třiceti let, ... myslím, že podmínka byla i stavební spoření, to už jsem měla, ale pak jsem to hned zrušila, protože jsem musela platit dluhy a neutáhla bych to. Koupila se stěna, a co bylo potřeba, ... lednička, něco do kuchyně, ... a 1. 8. 2008 jsem podepisovala smlouvu ... je to startovací byt, takže na pět let a potom ještě nevím. Co jsem se bavila s ostatními maminkama, tak některé si našly přitele a odstěhovaly se třeba k němu, nevím, ... podle mě to nemá smysl řešit dneska ... nemám peníze, nedostanu nikdy ani hypotéku, nevím, opravdu nevím, ... možná nějaký ten podnájem, ... možná se mi poštěstí nějakého hodného přítele nebo něco, ... opravdu nevím.

Jak na Vás a dceru působilo prostředí CHD při přijetí? Za jak dlouho jste se zadaptovaly?

Je pravda, že nemám ráda nový kolektiv, mě nebaví se bavit o sunaru, o plenkách. Já si tedy pamatuji tu první noc, ta byla úplně skvělá, perfektně jsem se vyspala, žádný nervy, žádný stres, jenom to vědomí, že on za mnou nemůže, to bylo úplně skvělé, navíc dcera se mně toho posledního půlroku doma normálně budila i třeba desetkrát za noc, jo, plakala, jí stačila ruka, prostě a něco...my jsme byly zvyklé nebo já jsem to potom dělala tak, že jsem si ji vzala do postele a on šel spát do obývacího a nemohl za náma... tam (*myšleno v CHD*) mně zmizely migrény a dcera začala hezky spinkat, brzo se dala do pořádku.

Kdo nebo co Vám nejvíce pomohlo na začátku pobytu zvládnout změnu prostředí?

Kdo mi tak nejvíce pomohl, ... tak ani nevím.

Co pro Vás bylo kromě ubytování v CHD nejdůležitější?

Hlavní bylo to, že on tam za mnou nemůže, to bezpečí, to vědomí, že jsem v bezpečí, kdybych byla u rodičů, tak je to o tom, že on tam kdykoli může, vystavila bych sebe i rodinu stresu a případnému nebezpečí, že přijde, kdežto tam jsou kamery, ... je to to, že on za mnou nemůže. Nejdůležitější bylo pro mne soukromí, opravdu oceňuji to, že opravdu není tam velká místnost a v ní spí třeba deset maminek, ... měla jsem svou bytovou jednotku, kde jsem si mohla samostatně hospodařit ... samozřejmě skrz ten řád a tak.

Vy jste mu řekla, kde s dcerou jste nebo ne?

Já jsem pustila byt, on se vrátil ze Slovenska o den dřív přioptý, tak jsem mu řekla, že jsem pustila byt, ať si hledá bydlení jinde, věci máš ve sklepě a já bydlím prostě někde jinde. Byl v šoku, prosil, že už bude hodný. Řekla jsem mu, že to už opravdu myslím vážně... pak jsem ho ještě viděla hodně často opilého, když jsem bydlela na charitě, tak jsme se ještě vídali, a to bylo víceméně taky peklo, občas na nás volali policajty, že se hádáme, takže opravdu ostuda po celém Zlíně. On nás navštěvoval, ale to bylo takové, že prostě, když byl střízlivý, tak ano, mohl občas za námi na zahradu po domluvě s instruktorkama, protože pořádk... my jsme neměli soudní rozsudek, protože ho nemohli najít, doručit mu předvolání ... a tak trvalo to osm měsíců, nechtěla jsem riskovat, že mi

malou vezme a třeba s ní odejde pryč. Potkávali jsme se i ve Zlíně, já jsem samozřejmě po hlasu v telefonu poznala, jestli je nebo není opilej, byli jsme spolu v kontaktu, pak si pamatuji, že asi měsíc pracoval, než něco provedl, jako údržbář v bordelu ... je fakt, že i tam jsem za ním asi třikrát byla, ale ne prostě v tom bordelu, tam mají koně, je tam hezká procházka, příroda, nakrmili jsme koníky a tak. Říkám, ... pak ho vyhodili, zase něco provedl.

Jak vnímala změnu prostředí dcera?

Zvykla si tam, protože jsme se hodně skamarádily s další maminkou, která měla taky holčičku, přibližně stejně starou. Strávily jsme s nimi hodně času. Myslím si, že ona si tam zvykla celkem rychle, už jenom to, že začala chodit opravdu mezi ty děti, protože předtím přece byla opravdu hodně malušká a myslím si, že se taky, jako já, hodně zklidnila. A dodnes si pamatuji, jak jsme byli v zoologické zahradě s mým bráchou a on mi něco řekl, nebo tak a začali jsme se přátelsky pošťuchovat, blbnout, kopat a malá byla najednou v šoku, zůstala stát, začala plakat a třást se. Prostě mě začala ochraňovat, ona si to asi pamatovala, protože to samé se mi stalo i teď před týdnem, kdy taky, ... já jsem se začala s kámošem v legraci pošťuchovat a ona to zjistila a začala tak strašně vyvádět, ... myslím si, že moc vnímala, když byl opilý, tak brečela, nechtěla k němu jít.

Zúčastňovala jste se společných aktivit pořádaných v CHD?

Jak kdy, podle nálady, podle osazenstva maminek. Říkám, docela těžko se adaptuji, nemám ráda, když na mě někdo bafne a hned se ptá, co se Ti stalo, ... je přece jasné, že tam nikdo dobrovolně nejde. Víím, že tam bylo vaření, to mě moc nechytlo, ... pak víím, že tam chodila jeptiška, což jsem slyšela, že byla trošičku jiná, sloužila jako psycholožka, ale spousta holek odsoudila, byla tam třeba feťačka, ale místo toho, aby ji vyslechla, tak ji spíš odsoudila za to, že je feťačka a dovolila si mít děcka. No a jinak, já nevím ... jo a úplně skvělá byla zahradní slavnost, samozřejmě to bylo pro širokou veřejnost, jinak si to už moc nepamatuji ... upřímně fakt už nevím.

Setkala jste se s nějakým problémem v CHD,... chybělo Vám nebo dceři něco?

Je fakt, že když jsem přišla a řekla, mám ten a ten problém, tak řekli, ano, není problém, objednáme Vás k bezplatnému právníkovi, do poradny STROP, a tak. Myslím si, že by bylo asi potřeba psychologa, je fakt, že některé maminky přišly domlácené a myslím si, že by si potřebovaly s psychologem promluvit, protože některé se k tomu partnerovi vrátí a potřebovaly by, kdyby jim někdo řekl, že tohleto je špatný a že může být ještě hůř. Spousta maminek tam v noci brečela, že to nezvládají, ... takže asi toho psychologa. Co mi tam vadilo, tak to byly žabomyší války, protože zase ... každá maminka má jiný názor, třeba tam bylo společenství tří maminek, které drbaly ty ostatní, těch sedm, ... jinak nic.

Jak jste si rozuměla s ostatními uživatelkami?

S ostatními maminkami musíte být samozřejmě nějak v kontaktu, některé jsem pozdravila, s některými jsem prohodila pár slov, jak s kým.

Jak Vám pomohli pracovníci CHD s Vaší situací, čeho si nejvíce ceníte?

Úplně nejlepší byla instruktorka (*jméno*), ať jsem přišla v jakoukoli dobu, tak ona vždycky pomohla, ... jak s osobními záležitostmi, tak například poradila ohledně toho bytu, ... potom paní (*jméno*), ta byla taky perfektní, sice ráznější, některé maminky na ňu sice nadávaly, ale podle mě to uměla dobře s dětma, taky poradila, pomohla a pak ještě paní (*jméno*), a dělala dlouhodobé a krátkodobé plány, takže s ní jsem řešila problémy. My

jsme to třeba dělaly v neděli večer, řekly jsme si třeba, že tento týden si zajdu na sociálku vyřídit to a to – to byl třeba krátkodobý plán a ten dlouhodobý – najdu si byt a práci. A takhle jsme to dělaly co čtrnáct dní.

Jak hodnotíte celkově Váš pobyt?

Hodně kladně, hodně jsem se uklidnila, zmizely mi migrény, já jsem mívala šílené migrény, jak jsem s ním bydlela, ty mi zmizely snad během měsíce, jak jsem byla v bezpečí, ... sice je občas mívám i teď, když mám moc starostí, ale není to tak hrozné. Víceméně mě pobyt posílil, už dneska vím, že to, co si sama nevyběhám, to nemám. Víím, že se nemůžu spoléhat na ostatní, ale musím věřit sobě.

Chtěla byste něco sdělit maminkám, které v CHD nyní žijí nebo jsou v situaci, kdy o této možnosti uvažují?

Je fajn, že něco takového existuje, protože se tam může dostat každý. Holky by se za to neměly vůbec stydět. Moc mně to pomohlo.

Co teď aktuálně řešíte, v čem byste potřebovala pomoci?

Kdyby v tomto státě někdo pochopil, že normální maminka není schopna pro to svoje dítě do půl pátý dojít do školky. Já mám sice školku od půl sedmé, což je hezké, někomu to asi pomůže, ale já, kdybych měla třeba práci od osmi, tak pořád je 8,5 hodiny do 16:30 hodin. Já jsem včera přišla pro malou v 16 hodin, no ... ze tří tříd tam byla poslední. Takže tento problém, kdy bych uvítala školky do 18 hodin. Víím, že asi jsou, ale soukromé, tudíž drahé. Teď nemám jako matka samoživitelka šanci najít práci. Další věc, která mě trápí, je výživné, Víím, že můžu opětovně podat trestní oznámení za čtyři měsíce, takže se teď na policii opět chystám, ... myslím si, že 1.500,- Kč není žádná závratná částka, ale pomohla by mi ... od roku 2008 mi dluží kolem 40.000,- Kč. Já jsem ráda, že ho vůbec nezajímáme, protože mám svých problémů dost i bez něho.

Co byste si přála do budoucna?

To souvisí opět s bydlením, jak jsem již říkala, až mi tady skončí smlouva, nevím, co bude dál. A pak samozřejmě skloubit zaměstnání se školkou.

Chci Vás požádat o zhodnocení Vašeho dětství. Budu ráda za informace o Vaší původní rodině. Zkuste mi prosím sdělit, z jaké rodiny pocházíte, zda máte sourozence a stýkáte se s rodinou. Jaké jsou Vaše vztahy?

Takže rodiče oba dva žijí, žili jsme v (*název vesnice*), sourozence mám - dvě starší sestry, jedna bydlí s rodiči a ta druhá bydlí v (*název vesnice*), jedna je starší o jeden rok, druhá o tři roky. Mamka pracovala v prádelně, byla napřed vyučená obuvnice a pracovala v prádelně, pak jako uklízečka, má už částečný invalidní důchod, protože má problémy s páteří a taťka celý život dělal malíře pokojů a teď je taky v částečném důchodu a na úřadu práce. Stýkáme se, jezdíme k nim, bydlíme kousek od nich, je to přes jednu dědinu, vycházíme spolu velice dobře, i se sestrama se vídáme, takže jsme spolu v dobrém kontaktu, obě dvě sestry mají holku a kluka.

Jak dlouho jste žila v CHD? Kde jste bydlela dříve?

Přes jeden rok, ... rok a čtyři měsíce ... předtím jsme měli s manželem koupený rodinný domek a žili jsme společně.

Jakým způsobem jste se o možnosti ubytování a služeb v CHD dozvěděla?

Dozvěděla jsem se od té nejstarší sestry přes internet ... protože my už jsme měli s manželem dlouhodobé problémy, takže sestra mi už ty azylové domy vyhledávala a už jsme to obvolávaly. Takže ta sestra mi to víceméně našla tady ve Zlíně, ... měli ještě v Uherském Brodě volno, ale právě ten Brod byl blízko naší vesnice, takže to jsem nechtěla, protože jsem měla zpočátku utajený pobyt, když jsem odešla těhotná, takže jsem nechtěla tak blízko domovu, no a tady se to uvolnilo, vlastně co jsme sem volaly, tak během čtrnácti dnů, takže jsem měla štěstí, že jsem se dostala sem.

Jaký byl hlavní důvod Vašeho pobytu v CHD?

Hlavní důvod byl ten, že manžel byl vlastně bez práce, začal vyhrožovat pod vlivem alkoholu, že nám něco udělá a jako ... dlouhodobé neshody, takže jsme jako ze dne na den odešli, ... z hodiny na hodinu jsme odešli, ... odešli jsme bez věcí, bez všecího a až potom jsem se vlastně pro věci tam vracela, ... to jsem byla v šestém měsíci těhotenství a měla jsem devítiletého syna s sebou.

Jak na Vás a syna působilo prostředí CHD při přijetí?

Na mě to prostředí udělalo velice dobrý dojem, protože to bylo takové, že to nemáte, kdybyste došla do nějakého takového cizího, ... bylo to, jako byste došla k někomu domů, ... takové domácí prostředí.

Za jak dlouho jste se zadaptovali?

Myslím, že si syn zvykl velice dobře a to bylo pro mě nejdůležitější.

Kdo nebo co Vám nejvíce pomohlo na začátku pobytu zvládnout změnu prostředí?

Tam jsou ty instruktorky, ony hlavně pomáhaly po té psychické stránce, že člověka, ... jako si s ním promluvily a hodně radily ohledně té psychické stánky, takže to. Nejvíce to, že si s člověkem někdo druhý popovídá, nejvíce pomáhá.

Co pro Vás bylo kromě ubytování v CHD nejdůležitější?

Pocit bezpečí, že je tam člověk takový chráněný, že po těch neshodách doma a opravdu probdělých nocích, kdy manžel nás pořád budil, ... takže člověk tam měl takový klid a cítil se v bezpečí ... manžel se neléčil, hlavní problém u něj byl alkohol, ... chodil k psychologovi, co mu doporučila vedoucí OSPOD ve Zlíně, měl jít do Uherského Brodu, ale nevím, jestli ty všechny hodiny ... ty sezení využil, ale tak ... k ničemu to podle mě nebylo, protože on, já myslím, že on, ... se nezlepší, ... stýkáme se už minimum, ... minimálně. Protože když tam u něj byl teďka o prázdninách v létě syn na týden, tak potom dojel dom a řekl, že už tam víckrát nepojede, protože tatínek byl prý pořád opilý, syn tam byl týden s cizíma lidma, ... nestaral se o něj, jen spal, bylo mu úplně jedno, co syn jí a co vůbec dělá, ... takže od té doby tam u něj syn nebyl. Hlavním cílem pro mě bylo, abychom se s manželem rozvedli a sehnat nějaké to bydlení, a to se mi podařilo ... vlastně napřed jsem sehnala to bydlení v (*název vesnice*), tam stavěli takové sociální byty, je to prostě obce ty byty, ale pro sociálně slabé ... ze staré školy udělali byty, je to podkrovní místnost, máme tam kuchyň spojenou s obyvákem a pokoj, ... takže vlastně 1+1, no a potom jsem měla zažádáno rok o rozvod, ale až letos v červnu nás rozvedli, takže se to protahovalo i tím, že on nesouhlasil s výživným a pořád se odvolával, tak se to tím protahovalo, aj ten rozvod, ... a tak co jsem chtěla, toho jsem dosáhla, ... byly tam krátkodobé a dlouhodobé plány, ... a že vlastně jsme měly možnost, když jsme něco potřebovaly dořešit, že jsme tam jako kdykoli mohly za asistentkou přijít, nebo se s ní domluvit, kdy a ... jako udělaly i mimo ten plán nějaké ty ... takové to ... jakoby to sezení, ...nevím jak bych to vysvětlila, ... že vlastně poradila a zapsala to do toho plánu nebo když se udála nějaké situace, že se to muselo řešit, tak to šlo i mimo to, ... bylo to vždycky individuálně ... já jsem měla dlouhodobý plán vlastně ten rozvod a to ubytování a ty krátkodobé ... tam bylo vlastně to chystání vybavičky, pak měl syn problémy s nožičkami, tak jsem řešili ta vyšetření, chodila jsem s ním po nemocnicích.

Zúčastňovala jste se společných aktivit pořádaných pro uživatelky v CHD?

Byly tam aktivity, hodnotím to kladně, protože se mi to hodně líbilo, jak pro ty maminky, nebo ty akce, ta zahradní slavnost, nebo tak, ... akorát bych tam víc přidala těch aktivit pro děti, protože se mi zdá, že pro ty děti nějaká ta akce nebo to posezení nebo hraní s dětmi, ... ty maminky se nějak moc nezapojovaly, to se mně tam moc nelíbilo, protože ty některé maminky tam strčily do té společenské místnosti vyloženě ty svoje děti a seděly a klábosily a braly to jako svůj odpočinek a svým dětem se málo věnovaly ... jedna pracovnice CHD se dětem věnovala asi tak jednou za měsíc, s tím, že vlastně jsme mohly ty básničky, co se tam naučily, a to cvičení, jsme mohly dělat potom s těma dětma ... byla to společná akce pro maminky a děti ... mrzelo mě, že se ty maminky nějak neúčastnily ... jo a měly jsme tam asi v půlce pobytu vaření, byla tam vcelku dobrá parta, ... s jednou paní instruktorkou jsme se domluvily, že jsme měly to vaření asi 1 x za 14 dnů a taky říkám, že některé ty maminky o to neměly vůbec zájem, ... bylo to dobrovolné, kdo nechtěl, tak nešel. Mně to tam bavilo, aji dort se tam pekl, protože tam měla jedna holčička narozeniny, tak se dělala panenka pro ňu, já jsem jich tam učila dělat růžičky z želatiny, byla to taková společná práce, bylo to obohacující, ... každý něco donesl, něco se naučil, ... líbilo se mi to vaření, ... dvakrát za celý ten pobyt tam byla nějaká paní kosmetička, ale to bylo takové všeobecné, dávala tam akorát ty rady, nabízela tam nějaké kosmetické přípravky, ale málokdo tam měl na to, aby si něco koupil, ... jinak já nevím, pro děti tam byl ten Mikuláš a z Mc'Donaldu klaun Ronald.

Setkala jste se s nějakým problémem v CHD? Postrádala jste Vy nebo děti něco v zařízení?

Ze strany pracovníků mně tam nechybělo nic ... to opravdu oceňuji tu práci tam, ... jedině, co bych uvítala, kdyby se tam ty maminky ... hm ... nebo to je každého názor ... kdyby se ty maminky víc účastnily a zapojovaly, ... a využily pro ty děcka, ale to je každého věc, jak ten pobyt využije. Mně to přišlo, že některé maminky to tam berou jako takový ... jako odpočinkovou dovolenou, právě i ty aktivity pro ty děti tam braly jako oddychové, i když ono je to vlastně potřeba, mně hodně psychicky pomáhalo i to, když jsme se tam se synem dostali, ... tak, že když jsem byla těhotná, že jsme hodně spolu chodili na procházky, hráli jsme si aji s tím balonem, ... je to takové odreagování, ... čím více času jsem se mu věnovala, tak jsem zapomínala ty problémy ... jakože se člověk tak uvolnil, ale každý to vnímá jinak. Mezi maminkami tam byly konflikty, ale tak já jsem se do toho nějak nezapojovala, co se mě moc netýkalo, tak jsem radši moc neřešila a jinak největší problémy tam byly ohledně úklidů, protože tam každý den se musely dělat úklidy, každá bytová jednotka tam měla vlastně na starosti část těch společných bytových prostor, tak to se tam věčně řešilo ... třeba chodba, společenská místnost, to se tam věčně řešilo, kdo co uklidil, kdo co má s kým vyměněné, ... takže to tam byly věčné neshody, ... tak to se tam muselo každý den uklidit a i když to bylo pevně dané, tak přesto vznikaly problémy, protože některé to neudělaly, některé byly třeba na víkend odjeté a nedomluvily si to a pak to musely dělat instruktorky, pak dávaly třeba náhradní úklid a některé maminky s tím zase nesouhlasily, ... to tam bylo věčné téma.

Rozuměla jste si s ostatními uživatelkami, navázala jste nějaký bližší vztah, který třeba přetrvává doposud?

No, měla jsem tam s jednou maminkou velice pěkný vztah, a tak ta se nakonec rozvedla a nepotřebovala toho malého hlídat, tak se na nás vyloženě vyprdla, ale tak jinak jsem tam vycházela, skoro se všema se dalo vyjít ... s některýma míň, že to bylo o pozdravu, jen pár slovy, s některýma jsme dělaly výlety a procházky a našla jsem si tady kamarádku mimo CHD, bydlí tady na Jižních Svazích a od té doby, co jsem se odstěhovala, se vidáme ... s ostatníma, když se potkáme, tak se pozdravíme, ale telefon jsem si s nikým nevyměnila, ... nejsem ve spojení s nikým.

Jak Vám pomohli pracovníci CHD s Vaší situací? Čeho si nejvíc ceníte?

Nejvíce si cením pomoci ohledně té psychické stránky, že si tam člověk mohl popovídat opravdu o všem, nebo když samy ty instruktorky viděly, že ten člověk má nějakou špatnou náladu, nebo ho něco trápí, tak se samy zeptaly, jestli chce s někým mluvit. Byla jsem v poradně za paní advokátkou ohledně majetkového vypořádání, nebo třeba i doporučovaly pro ty děti ohledně té psychické stránky psychologa nebo pomáhaly tam i jiným klientkám ohledně školy, školky, ohledně zaměstnání, ... tam se hodně jako člověk od nich dozvěděl ... aji všelijaké ty možnosti. Já jsem chodila se starším synem k dětskému psychologovi, protože se s ním chtěl manžel stýkat a syn nechtěl ani za Boha nikam jít, takže jsme tam chodili a řešili, takže on se ho ptal, z jakých důvodů a tak ... tak potom jako ... jakžtakž ... nejdřív jsme se stýkali, že jsem s ním musela být, tatínek seděl s nama, ale byli jsme všichni, ale po času se to trošku uklidnilo, jako že syn s ním byl napřed jeden den, pak dva dny, pak víkend, ... a tak ... ale nejedil z tama nadšený, jako nelíbilo se mu to tak.

Jak hodnotíte celkově Váš pobyt?

Já ho celkově hodnotím pozitivně, mně se tam líbilo a hlavně říkám, ... když si člověk dokáže vážít mála, tak je to tam pohodlné bydlení, ... vlastně jste tam v kolektivu, mně

hodně pomáhal kolektiv, ... vlastně že jsem nebyla sama na ty problémy ... to hodně pomáhalo ... že si tam člověk najde nějaké ty maminky s problémy, ... že vlastně ty maminky jsou tam ve stejné situaci jako vy, tak máte stejné téma rozhovoru a že Vám to pomáhá a zjistíte, že je víc takových lidí a tím povídáním s nimi máte těch svých problémů jako kdyby miň.

Co byste doporučila ženám, které jsou v situaci, kdy zvažují podání žádosti o přijetí do azylového domu?

Tak já myslím, že se toho ty maminky nemusí bát a opravdu využít těch služeb toho charitního domu, protože opravdu je to hodně přínosné pro ty maminky ... jinak ... přeju hlavně, aby se tam nedostaly do takových životních situací, ale tak opravdu, pokud má takovou bezvýchodnou situaci, tak se toho pobytu tam nemusí bát ... takže pobyt hodnotím určitě kladně ... jsem ráda, že jsem se tam tehdy dostala.

Co teď aktuálně řešíte, v čem byste potřebovala případně pomoci?

Aktuálně teď řešíme majetkoprávní vypořádání, protože máme ten společný rodinný dům, ve kterém bydlí manžel a vůbec jako nemám tušení, jak to dopadne, protože manžel nemá finanční prostředky na to, aby mě vyplatil, z domu odmítá odejít ... dům jsme si koupili za dobu manželství a zrekonstruovali jsme ho ... akorát, že rekonstrukci jsem víceméně platila z peněz, které mi vyplatila sestra z rodinného baráku, takže jsem tam vrazila peníze a teďka, jak je dostat zpátky ... takže ... on tam bydlí sám ... výživné zatím platí, tento týden nezaplatil, tak nevím, jestli třeba není bez práce a nemá na to finanční prostředky nebo říkám, on přes to léto marodil, tak jestli mu nějak ty peníze nevyšly nebo nevím, ... zatím platil řádně, splácel i dlužné výživné. Starší syn má každý týden fotbalový zápas, tak vždycky na nedělu dojel, byl u nás hned ráno a byl u nás třeba celý den, uvařila jsem aji oběd, odpoledne jsme šli třeba na procházku a tak zhruba každých čtrnáct dnů jezdil za tuma děckama, ... a teď je to zhruba tři týdny, co měl dojet a vypl si telefon, když měl dojet, ... já jsem se mu pokoušela dovolat ... pak jsem se mu náhodou v pondělí dovolala ... furt, že nemůže mluvit, že mám zavolat později a když jsem mu večer znovu volala, tak už měl zas opět mobil vypnutý, ... tak od té doby nevím. Sám se neozval, takže, ... syn, ten k tatovi nechce, nechce mu ani SMS napsat ani nic, takže teď nejsme asi tak tři týdny v kontaktu, tak nevím co s ním je.

Co byste si přála do budoucna?

No, asi úplně dořešit to bydlení. My to tam máme vždycky na rok, ale pan starosta mi slíbil, že mně to bude jako neomezeně prodlužovat ... tu smlouvu ... že zatím nemusím mít o to strach, že bysme neměli kde bydlet, ale tak, ... děcka porostou a určitě bych chtěla do budoucna větší bydlení nebo i rodinný domek ... nájem je tam necelé 4.000,- Kč, tak se to jako dá.

Chci Vás požádat o zhodnocení Vašeho dětství. Budu ráda za informace o Vaší původní rodině. Zkuste mi prosím sdělit, z jaké rodiny pocházíte, zda máte sourozence a stýkáte se s rodinou. Jaké jsou Vaše vztahy?

No my jsme vlastně byly společně s mamkou, protože otca nepočítám, on věčně seděl, ... seděl za ohrožení mravní výchovy. My jsme čtyři holky a jeden kluk, já jsem druhá nejstarší, takže ta jedna má 33, já jsem měla 32, další sestry mají 30 a 21 let, brácha měl 29. My jsme vlastně vyrostli ... my jsme byli všichni ... já jsem byla vlastně od sedmi let v domově ... sestry taky, brácha vlastně taky, ale ten byl na speciální škole, protože byl trochu postižený ... byli jsme všichni v dětském domově (název města) ... já do dvaceti let ... vyučila jsem se prodavačkou a pak jsem si dodělávala maturitu.

To pro Vás asi muselo být těžké období. Jak jste to zvládala? Myslím v těch sedmi letech ... byla jste malá holka ...

Jo, bylo to, ... mamka ona ... nás bylo moc, ona to prostě nezvládala. První dva roky nás nemohla v domově navštěvovat, ona to měla zakázané soudem. Babička s dědou si o nás žádali, že si nás vezmou zpátky, jenže oni už byli staří, aby nás čtyři zvládli. Asi po třech letech jsme k nim začali jezdit na návštěvy. Bylo to domluvené tak, že jsme spávali u babičky, ale přes den jsme byli s mamkou.

A jak je to v současné době, jste s někým z rodiny v kontaktu?

Teďka se s mamkou vídám ... teď jsem se s ní nedávno viděla ve Zlíně, i s tou starší sestrou, ale co jsem byla těhotná (*druhé těhotenství*), tak jsem se s ní neviděla, protože mi pořád dělá problémy, pořád jsem ta špatná. Pohádaly jsme se, ona je ... není špatná, ... ale je typ člověka, že kamarádí s tím, kdo se jí hodí a má z něj prospěch, jakmile to není podle ní, je zle. Takže se teď nevidáme. Mamka je teď u svých rodičů, takže s ní jsem se vlastně viděla až letos v těhotenství. U babičky a dědy jsem teď dlouho nebyla, ... vím, že jsou nemocní ... ale už tenkrát, jak se narodila dcera, tak mi vyčítali, že nemá zapsaného otce, tak se moc nevidáme. Vlastně od jejího prvního roku, oni nejsou špatní, ale...

A v dětském domově Vás kromě mamky a prarodičů někdo další navštěvoval?

Mimo babičky a mamky do domova za nama nejezdil nikdo, vlastně ještě děda ze strany otce, ... už umřel. Tam je to, že naši se rozvedli, když mě bylo asi devatenáct let, ... otec věčně seděl, oni žili spolu měsíc a pak si šel zase sednout a tak dokola, ... když byl ten soud ... mně bylo devatenáct let a oni se rozvedli, pak už jsem se s ním vůbec nestýkala.

Takže v dětském domově jste žila do maturity, do svých dvaceti let, a co bylo potom?

Z domova jsem dostala pak možnost ... dům na půl cesty ... jsou to byty pro děcka z dětských domovů, jenže to dopadlo úplně jinak. Tam jsem bydlela asi tři roky, získala jsem práci v podstatě měsíc po škole ... jsem vyučená prodavačka, dala jsem si žádost do Kauflandu a hned mě vzali na pokladnu, takže jsem šla okamžitě dělat, no, abych se uživila. Dělal jsem od roku 2000 do 2008.

Jak jste byla spokojená v Domě na půl cesty ve Zlíně?

Na Kamenné (*Kamenná č. 3848*) to bylo dobré ... tož dobré, ... znala jsem tam některá děcka, věděli jsme o sobě, ale pak to bylo ... byli tam svobodní, bezdětní, vlastně děcka, ... jedenkrát za týden tam přišla pracovnice z charity, když bylo potřeba, tak nám

pomohla, když byl problém, ... já jsem si všechno zařizovala sama ... no, musela jsem, ... protože tam prostě z domova přišla, normálně za jedním klukem se přestěhovala jeho přítelkyně a ta tam dělala všem peklo, oni ti dva se vzali, ale ostatní, co tam bydleli, se kvůli nim odstěhovali.

Vy taky?

Ne, já jsem byla vyhozena, kvůli nim jsem pořádně neplatila část nájmu ... já jsme v podstatě rok neplatila nájem ... a pak jsem dostala exekučku. Pracovnice charity to sice věděly, jenže popravdě to vždycky skončilo stejně... když jsem to šla zaplatit, tak mi ty peníze vždy ukradl přítel.

Vy jste tam žila s přítelem?

Asi měsíc tam se mnou žil, byla jsem s ním asi třičtvrtě roku, tahal ze mě takzvaně peníze ... protože on byl takový mamincin miláček. Řekla jsem mu vždycky, že potřebuji zaplatit nájem ... když mě potom navštěvoval, on věděl, kam si schovávám peníze, i když jsem to místo změnila, přišla jsem na to vždycky až odešel, třeba jsem byla v koupelce a on to vzal, ... on mi prostě ty peníze ukradl, ... já jsem mu řekla, že to končím, ale já jsem byla dřív úplně jiná povaha, ... byla jsem hrozně důvěřivá, teď jsem teda vlastně taky, ale už ne tolik, teď už si všechno víc prověřuji a prostě když někam jdu s někým, vezmu si stovku a víc ne. Žila jsme tam do 23 let, rok s tím přítelem, vztah jsem ukončila, protože on mě napadl, ... jednou mě napadl, byl trošku napitý a mu nechutnal oběd, co jsem uvařila, protože maminka vaří líp. Řešila jsem to tak, že jsem zavolala jeho tatínkovi „napadl mě Váš syn, přijďte si pro něj“ ... on odešel do hospody našťvaný, jeho táta si pro něj přijel, ... prostě jsem zamkla, vyhodila jsem mu před barák věci, ... pak se sem tam ozval, já jsem to nezvedala, ... pak to vyšumělo. Pak jsem bydlela po známých, než se narodila dcera. Oni většinou ti pronajimatelé nechtěli s děckama, takže poněvadž jsem čekala dítě, tak jsem si musela něco hledat.

Takže měsíc před porodem jste začala žít v CHD, že?

Nejdřív jsem byla ve Zlíně ... do devíti měsíců malá, pak jsem byla v Otrokovicích, zase ve Zlíně, Otrokovicích a teď jsme ve Věskách.

Jakým způsobem jste se o možnosti ubytování v CHD dozvěděla?

Dozvěděla jsem se o azylovém domě od své známé z dětského domova, která již v azyláku taky byla a pak dostala garsonku na Jižních Svazích, tak od ní.

Jak na Vás působilo prostředí CHD při přijetí?

Přišla jsem tam měsíc před porodem, já jsem změnu ani nevnímala, protože jsem toho dost ... měla jsem hodně starostí, chodila jsem uklízet k mému známému kvůli penězům a abych měla kontakt s těma lidma nějak ... jo a jak se narodila malá, tak jsem to musela utnout, jo chodila jsem tam vlastně ještě do půl roku malá, pak už ten známý začal víc pít, ... tak já jsem řekla že ne, že by na mě mohla přijít sociálka, protože on fakt chlastal, a já přece kvůli němu nepříjdu o děcko, ... nikdy nevíte co řeknou sousedi,...

Za jak dlouho jste se v CHD zadaptovala?

Vlastně kolem malé bylo hodně práce, byla jsem prvorodička, byla jsem zvyklá hodně uklízet a na pravidla jsem byla zvyklá z (*dětského*) domova, s tím jsem neměla problém ... takže jsem to vlastně zvládla.

A co dcera, jak ta snáší změny pobytů, zvykat si na nové prostředí?

Tím, že se snažím to malé zpříjemnit, že nemá vždycky to, co chce a snažím se ji vodit mezi děcka, tak si myslím, že to jde. Vždycky tam ten začátek při stěhování je taková, že je plačtivá.

Kdo nebo co Vám nejvíce pomohlo na začátku pobytu zvládnout změnu prostředí?

Vždycky je důležitý kolektiv, na jaký lidi tam narazíte, to myslím jak další maminky, tak zaměstnance. Takže lidi okolo mě tam povzbudili a víte co, máte dítě, tak se musíte snažit o něj postarat.

Jak Vám pomohli pracovníci CHD s Vaší situací? Čeho si nejvíce ceníte?

Sociální pracovnice pomáhaly, třeba něco ukázat co a jak ... ale ony nesměly třeba hlídat děti, abych se vyspala. Ale dcera se mně budila třeba co dvě hodiny ... tak jsem byla ráda, že mně ju asi třikrát v noci pohlídaly a já jsem se mohla vyspat a pak jsem asi dvakrát využila potravinovou pomoc.

O co se jedná?

Potraviny takové co vydrží ... co ničemu nevadí, oni to mají nakoupené a když maminka nemá, tak si to vezme a když má peníze, tak to zase dokoupí.

Prošla jste si třemi zařízeními, vidíte mezi nimi nějaké rozdíly a naopak shodné prvky?

Jsou tam rozdíly, v tom Zlíně je to tak, že přijímají maminky na základě žádostí svých klientek, ... když zavolá OSPOD (*oddělení sociálně-právní ochrany*), tak to mají samozřejmě přednost ... prostě oni musí, mají svoji klientelu, ... myslím to tak, že berou třeba přednostně toho, kdo už tam někdy byl, ale na kratší dobu. Bylo tam zase plus, že paní vedoucí byla taková rázná, řešila vše závčas, hned když byl nějaký problém, to se mi líbilo.

Co hodnotíte během pobytu v CHD kladně?

Ve Zlíně tady mají velké plus, že tam dělá pracovnice z intervenčního centra, tak měla informace, urychlila nám kontakt na manželskou poradnu, ona nás tam objednala, toho, kdo chtěl ... to vidím jako plus. V těch Věskách mají také přímou pomoc. Nejvíc jsem tam využila psychologickou poradnu ... pomoc psychologa ... jinak já jsem nepotřebovala do dceřiných osmi měsíců ani pomoc sociálky, dostala jsem přídatky, rodičovský příspěvek ... trvalý bydliště mám s děčkama vlastně na radnici ve Zlíně.

Co Vám naopak v CHD chybělo?

Víte co, já jsem teďka ráda, že mám chvilku volna, nechybí mi nic.

Setkala jste se s nějakými problémy v CHD?

Já jsem vcelku na malou přísná ... ona se bojí mravenců, much, ona ječela, ... nikdo nic neviděl a holky říkaly, že malou biju ... a bylo to tak, že malá se lekla mravence v kuchyni a začala ječet a ony řekly hned sociální pracovníci, že malou biju ... nebo já jsem s malou pořád, ona začne malého tahat, tak ji trochu lepnu, aby mu neúmyslně neublížila. Problémy dělá vždy jen pár holek, ale je to poznat, v kolektivu to pak vše. Myslím si, že se to teď zlepšilo, protože odešla jedna cikánka a ještě jedna ta špatná, ... momentálně jsem tam nejdýl já, ... teď odešly holky, co tam byly rok.

A co společné aktivity pořádané pro klientky CHD? Zúčastňovala jste se jich v minulosti i nyní?

Jo, společné vaření a společné akce na Vánoce ... teďka třeba nějaké stříhání na Vánoce. Bývá to pravidelně jednou za měsíc, zpravidla odpoledne. Připravují to pracovnice v azylu, bylo to pro maminky i děti, snažily se, aby to bylo pro všechny. Teď máme ve středu přednášku s policií, my jsme si dali témata – třeba jak s výživným ... dochází tam psycholožka jednou za týden na dvě hodiny, to znamená dvě maminky. To je moc fajn, že dochází, ... tady ve Zlíně jsem šla k psycholožce i s malou, to nebyl problém.

Jak celkově hodnotíte tři roky života v CHD?

Dobře, kdyby nebylo azyláků, tak nemám malou u sebe.

Udržujete doposud nějaké kamarádké vztahy navázané v minulosti během pobytů v azylových domech?

Tím, jak se neustále stěhujeme, se ukázalo, kdo je pravá kamarádka ... zůstaly mně dvě.

Co teď aktuálně řešíte?

Musím se snažit najít to bydlení. Mám v Uherském Hradišti podanou žádost o sociální byt, a když to do června nevyjde, tak zase azylák, ... co mám jinak dělat ... buď Zlín, nebo zvažuji co dál. Známi, jedna kámoška a ségra mi tady ve Zlíně dělají peklo, tak radši bych volila jiné město, kámoška má půlroční mimino a sestra mě pomlouvá, kde může.

Co byste si přála do budoucna?

Kdybych dostala ten byt ... a samozřejmě bych chtěla, aby fungoval otec (*mladšího dítěte*), ještě mu dávám šanci, jak se k tomu postaví do konce roku a pak bych podala k soudu žalobu na otcovství.

Chtěla byste něco sdělit na závěr našeho rozhovoru maminkám, které v CHD nyní žijí nebo jsou v situaci, kdy o této možnosti uvažují?

Víte co, azyláků je třeba, je jich málo, protože kolik maminek fakt nemá kam jít, nemají kam s těma děckama složit hlavu. Myslím si, že v takové situaci jako jsem já, je hodně maminek.

Chci Vás požádat o zhodnocení Vašeho dětství. Budu ráda za informace o Vaší původní rodině. Zkuste mi prosím sdělit, z jaké rodiny pocházíte, zda máte sourozence a stýkáte se s rodinou. Jaké jsou Vaše vztahy?

Žádné dětství jsme neměli, protože já... my jsme byli v dětském domově od šesti let, jinak pocházím ze šesti sourozenců. Moja maminka byla jako bílá a tatínek byl rom, ... u rodičů to bylo hodně špatné, co si matně pamatuju, tak oni hodni pili a bili nás strašně moc, tam jsme byli strašně zanedbaní, takové ... co já si pamatuju, ... já jsem byla čtvrtá, my jsme byli každý rozdělení do jiného domova. Já jsem byla nejdříve v (název města), pak v (název města), (název města) a v (název města) do osmnácti let. Rodiče za nama nejezdili vůbec, poprvé za mnou do domova přišli, když mi bylo třináct let s tím, že si nás vezmou na prázdniny. Čtyři jsme u nich byli na prázdninách a to byla hrůza, pořád to stejné, ... furt to stejné. Ty nejmladší dvě co jsou po mně, tak ty nedostali, protože ty byly hodně malinké, jinak jako ti moji sourozenci... no my jsme od sebe o 1,5 roku, ... takže my čtyři jsme vlastně dostali povolenku a byli jsme doma asi týden, ... shledání po sedmi letech bylo otřesné, já jsem je už za rodiče vlastně nepovažovala, ... do domova za mnou nikdo nejezdil. Rodiče pocházeli z (název města) a já jsem věděla, že i ti moji jako starší sourozenci jsou tam, takže když mně konkrétně bylo osmnáct let, tak jsem se s nima vídávala, ale my nemáme ani k sobě jako dobrý vztah jako sourozenci, my jsme prostě jak cizí lidi. Teď se vídáme tak jednou za rok, ale to jedu prostě tím stylem, že prostě spíš na otočku, ... na jeden den, ... jako netáhne mě to tam vůbec. To byla hrozná rodina a hrozná rodina je to doted'. Takže vzpomínky mám na rodinu špatné.

Velkou část dětství jste strávila v dětském domově, jak na tu dobu vzpomínáte?

Z domova jsem měla nádhernej pocit, vlastně jak jsem bydlela v tom (název druhého města), tak tam jsem měla, co nás tam vlastně měla paní ředitelka, tak ona si nás ještě s jednou holčinou brávala co 14 dní dom a to jsme měly s ní i fantastický vztah, ona si nás dokonce ají chtěla adoptovat, ale díky tomu, že tam v té době byl od našich třeba jeden pohled za rok, tak se to zhatilo, ale co se týká toho dětského domova, tak já mám z něho jen fantastický vzpomínky ... já su jim ají těm rodičům vděčná, jako prakticky že nás tam dali, fakt že jo... tam jsem byla do 18 let v (název města) v domově, v 15 letech jsem byla na internátě ve Zlíně na učebním oboru a vyučila jsem se vrškařkou ve Svitú a tady jsem vlastně ve Zlíně byla do 18 let a do (název města) jsem jezdila na víkendy.

Takže jste se vyučila, měla jste 18 let a potom...

No, pak jsem se vdala ... (*úsměv*), po vyučení jsem se vdala v 19letech, byla jsem vdaná se Španělem, ... s ním mám dva kluky, dneska už dospělé, mají dvacet a dvaadvacet let a teď žijí na podnájmu ve Zlíně. Špatné bylo to, že on byl teda fantastický chlap, ale on hrozně moc pil alkohol a to byla příčina, že jsme se po deseti letech rozvedli, ... jo, protože on dostával určité záchvaty, když on vlastně, ... když on pil, ... tak on už rostě nevěděl ani co dělá, on mě mlátil a to bylo hrozné, hrozné, ... to už se nedalo, ...no eště sem mu to furt tolerovala, když bil jen mě, ale on potom už poslední rok šahal i na kluky a to už jsem vlastně po těch deseti letech řekla konec, to už jsem viděla, že by bylo hodně zle. Já jsem se s ním vlastně po těch deseti letech rozvedla, no, ... pak jsem byla rok sama a našla jsem si otce od nejmladšího syna, s ním jsem byla pět let, žili jsme spolu, on byl taky jednou rozvedený, nevzali jsme se, ... tam to taky nedělalo dobrotu, ... on měl hrozně rád dámskou společnost. My jsme se nakonec rozešli, tam to vychází úplně v pohodě, výživné na

syna platí, syna navštěvuje, je teď v první třídě, mají spolu hezký vztah, ... já když jsem tam právě s tím Španělem, ... no prostě byt byl jeho, po rozvodu automaticky byt přisoudili jemu a mně měl do tří let sehnat bydlení, jenomže on za ty tři roky utekl na Kanárské ostrovy a mě s dětmi soudně vystěhovali, jo, ... oni vlastně nebrali zřetel ani na to, že su s děckama a že on mně měl sehnat bydlení ... a ještě tam udělal dluh 90.000,- Kč a vymáhali to po mně taky, to vlastně požadovali po mně, já jsem se vlastně vystěhovala ztama a šla jsem bydlet ... to už jsem ani s tím posledním partnerem nebyla, syn měl 1,5 roku a to už jsme se s tím jeho tatínkem pomalu rozcházeli a já jsem šla s těma klukama do podnájmu do Otrokovic, tam jsem bydlela a tam jsem si vlastně našla toho dceřiného otce, ... no a tam jsme vlastně byli spolu asi dva roky, trvalé bydliště mám pořád ve Zlíně a no my jak jsme byli vlastně s tím tatínkem od dcerky ty dva roky a po těch dvou letech jsem zjistila, že su těhotná, on s tím vlastně souhlasil, ale tam to vlastně u něho skončilo z toho důvodu, že on hrál úplně strašně automaty ... úplně strašně moc, on třeba si vydělával moc, dělal tady zedníka, on byl napůl Slovák a napůl Španěl a on tady vlastně v Česku dělal zedničinu, ... dělal na živnost a vydělával si opravdu pěkné, pěkné peníze (*důraz*), jenomže on třeba padesát tisíc prohrál a dom třeba nedonesl nic, tak to trvalo vlastně pomalu celé moje těhotenství, tak to jsem řekla, že to vzdávám. Pak se dcera vlastně narodila, to jsme bydleli vlastně furt v (název města) – já s klukama a s dcerou, on se odstěhoval, když jsem byla v pátém měsíci těhotenství, definitivně jsme se rozešli jako z mé stránky, protože dál už to nebylo jako únosné, no a do porodu jsem bydlela aji s těma staršíma klukama v podnájmu v (název města), jenomže tam nám ten majitel toho podnájmu ... my jsme tam vlastně měli 2+1, zvedl nájem na 11.000,- Kč, což už bylo neúnosné, i když mně jako sice kluci pomáhali, tak jsme to neutáhli, byli jsme tam do dceřiných pěti měsíců, to jsme šli poprvé na Charitu do Otrokovic ... dostávala jsem mateřskou... je tam uznané otcovství, ale on mi výživné neplatil, měl všude dluhy, a pak ... měl autonehodu, ale ... jako schválně ... zabil se kvůli dluhům, protože já jsem ho vlastně udávala. Vlastně když měla dcera pět měsíců, on se uznal jako otec souhlasným prohlášením tady na matrice s tím teda, že vlastně nám trvalo 1,5 roku to výživné, celkem ten soud, protože se to přetahovalo ze Slovenska ze soudu sem, takže to trvalo dlouho, a i když to pak bylo stanovené, tak mi vůbec neplatil a nezajímal se o dceru vůbec, on ju vůbec neznal, on ju ani neviděl, ... no, vůbec, mně to z této stránky ani nevadilo, já jsem měla prostě klid a byla vlastně ráda, že spolu nejsou v kontaktu ... a právě jsem byla na policajtech ho znovu udat a tam mně tá vyšetřovatelka řekla, že měl z prvního manželství taky děcko, sedmiletého kluka a že taky na něho neplatil a že měl dluhy – tak v přepočtu dva miliony, takže dluhy ho dohnaly až k té sebevraždě.

Jakým způsobem jste se dozvěděla o CHD?

Přes kamarádku, protože ona tam vlastně kdysi bydlela v těch Otrokovicích a ona mi právě říkala, že mám zkusit tady toto a oni mně vlastně vyšli vstříc. Žádost se dává na městském úřadě na sociálku, přímo k vedoucí, tam ona mě do týdne kontaktovala a do týdne jsem už byla aj ubytovaná, ... to bylo v roce 2007, byla jsem tam celkem osm měsíců. A tady o tomto charitáku jsem se dozvěděla taky přes kamarádku.

Co Vám tam pomohlo a co třeba naopak chybělo?

No, mně tam třeba chybělo ohledně takové té pomoci, kde se máme obrátit, ... třeba kde máme zajít, s určitýma věcmi jo, třeba já jsem nevěděla, jak si mám ze začátku vyřídit ty dávky, třeba jak jsem přešla z práce na tu mateřskou a pak rodičovskou dovolenou a aj ohledně bytu, jo, ... nebo jak si mám třeba vyřídit další byt, ... tak v tomto nám jako moc nepomáhali, tam jsou taky sociální pracovnice jako tady, ale ony se tam tak nezabývají jako tady ... tady to berou i víc podrobněji ... jako tam se o nás taky zajímaly, jo ... ale neřešily

to nějak ... nechávaly nás, abysme se činily my ... já spíš co jsem se dozvěděla od těch maminek co tam bydlely, v průběhu těch osmi měsíců, ale co se týká dětí, tak vyloženě dost dobré v tom smyslu, že tam měly třeba, já nevím, plácnu, každý pátek nějakou hru, nebo ve čtvrtek nějaké aktivity, ... jo, že ty pracovnice si brávaly ty větší děti, třeba od čtyř let si je braly třeba i třikrát do týdne, aby my jsme si třeba odpočinuly, tak je vzaly na procházku, nevím třeba na dvě hodiny po Otrokovících nebo s něma pouštěly draky, v létě s nima malovaly, prostě cokoli. Tady to není, tady děti nehlídají, ale zase se víc starají o nás, o maminky, ale o děti ne. Pro mě je lepší tady tento přístup, kdy se zajímají o nás maminky, jo, protože ten program dětem třeba uděláme my tady, to jsme my ani nepotřebovaly. Já si můžu odpočinout tak, že si lehnu odpoledne s malou, když si budu chtít odpočinout, tak si prostě odpoledne lehnu, ... ale беру to spíš tak, toto, že tady se víc zajímají o maminky, ... tady vlastně s nama dělají ty individuální plány jo, každé třeba dva měsíce, ... my tam máme jednotlivé body. Já mám zažádané v Otrokovících o státní byt, ale oni mně vlastně žádost ze Zlína přesunuli do Otrokovic s tím, že je tady ve Zlíně nedostatek bytů, nevím ... i s tím asi, jak jsem bydlela v Otrokovících v azyláku, nevím, kam vlastně chodit na byt'ák ohledně toho bytu. Žádost mám podanou od roku 2008 ve Zlíně a během dvou měsíců to převedli do Otrokovic. No, zatím to nevypadá nijak, byla jsem tam asi před třemi týdny a prý musím holt čekat. Říkala jsem jim tam, že tady to mám do 31. 1. 2011, no, tak ona mi řekla, že mám na začátku nového roku přijít a že se uvidí, ale že mi nic neslibuje, tak teď si momentálně hledám podnájem. Tam je to vyloženě v těch Otrokovících na půl roku, ale s tím, že já jsem tam vlastně byla poprvé, tak mně to tam o ty dva měsíce jako prodloužili ... pak jsem šla sem do Zlína na azylák, byla jsem tu rok a po roku jsem si našla ve Zlíně podnájem, jenomže tam vlastně jsem finančně nevycházela a vrátila jsem se sem zpátky v září.

Takže hlavní důvod Vašeho pobytu tady ve Zlíně nyní?

Jsou ty finance.

Jak na Vás působilo prostředí CHD při přijetí?

Ohledně mě strašně dobře, ... u mě to možná dělal ten dětský domov, vlastně já jsem nepoznala, co je to klasický domov, rodina, bydlení ... takže já jsem to vlastně brala úplně normálně ... když jsem bydlela s přítelem a předtím s manželem, tak jsme si domácnost vytvořili, jakou jsme chtěli.

Jak jste se s dětmi zadaptovala?

Malý měl čtyři roky a malá pět měsíců. Syn si zvykl úplně v pohodě, až jsem se divila, že úplně v pohodě, tak on už má za sebou několik změn bydlišť, naštěstí tedy bere to dost dobře jako. Měla jsem strašný strach, jaký to na něho bude mít vliv ve škole, možná se mu to odehrává v té hlavě, bála jsem se, jak ponese ty změny v tom bydlení, ale musím říct, že zatím kladně a to je pro mě nejdůležitější. Ve škole je spokojený.

Co bylo pro Vás nejdůležitější v CHD kromě ubytování?

Tak jako pro mě byl klad samozřejmě to, že jsem měla střechu nad hlavou, to je to nejdůležitější, ale i to, jak to vlastně vzal syn. Toho jsem se fakt šíleně bála.

Zúčastňovala jste se společných aktivit pořádaných pro klientky v CHD a jaké to jsou?

Jsou tady, třeba teď tady bude tříkrálová sbírka, tak se nás vlastně paní vedoucí ptala, kdo by tak jako chtěl jít, tak jsme se přihlásily, takže budeme chodit na sbírku, v únoru

je fašánek tady vyloženě na charitě, my chodíme z tady k Bille, byli jsme aji v novinách. Je tady toho dost, bude tu Mikuláš pro děcka. Hodnotím to kladně. Jednou měsíčně je tady kurz vaření.

S jakými problémy jste se setkala v CHD? Chybí Vám tu něco, nějaká služba, co byste tady případně ráda změnila?

Já teda konkrétně tady nemám žádný problém. Mně tu nic nechybí, jsem spokojená.

Jak si rozumíte s ostatními uživatelkami? Navázala jste po dobu pobytu v CHD s nějakou maminkou bližší vztah?

Nemám tady s nikým problém. S jednou maminou, zrovna bydlí vedle, jsme si řekly, že i když už tady pak nebudem, že se spolu budem dál vídat, scházet, protože i děcka si rozumí spolu.

Jak hodnotíte pomoc personálu CHD, klady a případné nedostatky v zařízení?

Tak nedostatky ani né, nejsou žádné ... pro mě teda, já když jsem tu vlastně šla poprvé do azylu, tak oni byli strašně vstřícní, brali na zřetel, že jsem přišla jako zoufalá matka s dvěma malýma dětma a že se nás hned na ty problémy nevyptávaly, ... co jsme zač, co jsme udělaly, že se nás prostě hned nevyptávaly, ... že nás jako vlastně ubytovaly, jo, ... ptaly se nás co potřebujem, ... jestli něco nepotřebujem, jestli nepotřebujem vyřídit sociální dávky, mateřskou a tak, ... tak v tom teda jako klobouk dolů ... prostě takový ten lidský přístup hodnotím dobře, ... jako bála jsem se, že mě budou odsuzovat, to je první takový dojem, když ta mamina sem jde.

Jak celkově hodnotíte Váš pobyt v CHD?

Kladně, nemůžu si stěžovat. Tady ho беру víc ten pobyt než v Otrokovicích, jsem tady víc spokojená, taková i víc vyrovnanější, měla jsem tady i víc času na přemýšlení. Nevím, je to tady pro mě prostě lepší, tady je víc maminek, deset, v Otrokovicích jen pět. Vždy záleží hlavně na lidech. Řád je stejný asi všude. Musíme tu být do 19 hodin přes zimu a přes léto, když jsou prázdniny, tak do 21 hodin. Není problém přijít později, ale musíme zavolat a domluvit si to.

Co byste doporučila ženám, které jsou v situaci, kdy zvažují podání žádosti o přijetí do azylového domu?

No co teda já bych stoprocentně doporučila maminkám, ať se vůbec nebojíjou se obrátit na tady tyto instituce co se týká charity. Můžou si to vyhledat, já nevím, asi na internetu, zajít se zeptat na sociálku, poptat se na tyto věci, protože jim to sociálka určitě poradí, má to v kompetenci a aby teda se radši fakt obrátily na tady toto, než aby ty děcka dávaly do domova nebo jiným způsobem, aby s nima neskončily zbytečně na té ulici.

Co teď aktuálně řešíte?

Podnájem. Třeba zrovna dneska se jdu tady podívat na jeden podnájem. To je zase o těch lidech a všechno taky záleží na penězích. Sirotčí důchod na malou je ve vyřizování.

Co byste si přála do budoucna?

Abych se nemusela strachovat, že mi to skončí, já nevím, třeba za půl roku, prostě abych už mohla s dětma normálně bydlet, abysme měli zázemí. Do čtyř let budu s malou na rodičovské dovolené, pak si přes úřad práce a romskou komunitu chci udělat rekvalifi-

kační kurz na sociální pracovníci ve Zlíně. Bude to asi čtyři hodiny denně, tuším na dva měsíce. Jedna paní to už dělá přes tu romskou komunitu, tak se o to zajímám. Bavilo by mě to, práce s lidma, já vlastně vím, jak oni se chovají, co potřebují. Jsou to dvě specifikované formy té školy, ta jedna je, že oni třeba s těma romskýma maminkama, děčkama chodí po soudech, vyřizuje jim něco na internetu, pomáhá jim vyřizovat třeba sociální dávky a ta druhá je vyložene, že chodí po romských rodinách a vlastně ptá se po jejich sociální sféře, jestli děcka chodí do školy.

Chci Vás požádat o zhodnocení Vašeho dětství. Budu ráda za informace o Vaší původní rodině. Zkuste mi prosím sdělit, z jaké rodiny pocházíte, zda máte sourozence a stýkáte se s rodinou. Jaké jsou Vaše vztahy?

Sourozence nemám, já jsem vyrůstala ... mamka a já ... celý život jsme vlastně byly samy jo, protože maminka mě měla jen tak, žily jsme bez tatínka, kterého jsem si našla až ve 24 letech sama od sebe, takže doteďka se stýkáme, máme super vztah. Dětství jak bych zhodnotila? Hm ... (*dlouhá odmlka*) bydlely jsme v (název města) s maminkou vlastně, ... maminka nepije, nekouří, takže tam je to jako v pořádku ohledně této stránky, akorát že na mě dávala jako moc pozor, až moc, a já jsem prostě neposlouchala, tak jsem chodila prostě na diskotéky a tak, ... (*smích*)no, utíkala jsem a tak, ale když vezmu to dětství, jako když jsem byla malá holka, tak to bylo dobré. Akorát od těch čtrnácti do těch dvaceti tam byl nějaký ten zlom, tam jsme měly s maminkou těžké, těžké problémy ... jestli to bylo pubertou, asi jo, těžko jako říct, jako že bych dělala problémy, to jsem nedělala, ale ... říkám, dávala na mě pozor, nechtěla abych chodila někde, takže mě doma zamykala prostě, jo, abych nikam nechodila, jen ze školy dom a do školy, takže tam to bylo takové, jako prostě hádky a tam byl takový ten zlom hodně, hodně těžký.

A teď spolu vycházíte jak?

No, teďka spolu vycházíme, jako voláme si, jo, aby viděla malou, to zas nechcu obrat babičku jedinou, to zas ne, ... jako vztah je dobrý, akorát se odstěhovala za přítelem do vesnice kousek od (název města). Vidáme se tak jednou za půl roku. Byt prodala, i kvůli dluhům, protože měla dluhy, nezvládla to, takže prodala byt a tam ještě se stal ten zlom, jak prodala byt, tak byl konec.

A další případní příbuzní?

Rodiče od maminky zemřeli, když jsem byla malinká, takže tam vůbec jako neznám a od tatové strany znám jenom babičku. Viděla jsem ji dvakrát v životě, takže tam je to takové, jakože ne.

A toho tat'ku jste si vyhledala sama?

Sama, sama jsem si ho vyhledala, protože jsem ho furt chtěla prostě poznat, furt jsem chtěla vědět a to, prostě jsem si pamatovala, jak jsem za ním byla s mamkou, když mi bylo deset roků a mně prostě zůstalo v té paměti, prostě viděla jsem (název města), že je to nahoře na sídlišti ... a totototo (*smích*), tak jsem si zjistila tu adresu a jeli jsme tam ... no a to shledání, to bylo úplně supr (*smích*),... já jsem teda, jak říkám ... „ahoj, dobrý den“, ... já jsme nevěděla jak mluvit, tož to (*smích*), říkal, jako že mě poznal a to ... říkal teda že čekal, že se ozvu dřív, ... tož já říkám „jak dřív, jak já jsem Tě měla najít?“ ... ty možnosti tady nebyly nebo to, tož ten vztah je dobrý, dojede tady třeba jednou za tři až čtyři měsíce vždycky na dva, tři dny. Nás tam zve i na Vánoce, ale to nejdu jako (*smích*), protože ... já zas s jeho manželkou ... oni jsou sice spolu 18 let, tu jeho manželku tak neznám a já se nechci nějak do jejich rodiny vnucovat nebo tak, to ne, ... to zas jako ne (*důraz*). Takže víme o sobě.

Jak jste se o CHD dozvěděla?

Tady ve Zlíně u paní vedoucí na sociálce.

Kde jste vlastně bydlela předtím a co byl hlavní důvod Vašeho pobytu tady?

První důvod co byl, to byla právě maminka, protože, jak jsme se rozvedli s manželem ... bydleli jsme spolu v pronájmu přes realitku v garsonce, ... jenže on popíjel trošku právě a byl agresivní, ... jako že by mě bil nebo nějak týral, tak to ne, ale ... já jsem hodně výbušný člověk, se nenechám jako, ... na sebe nebo to ... a nikdy se mi to nestalo, že by mi protějšek ubližoval nebo to, ... no a on došel z hospody napitý, já jsem žehlila hodinu před půlnocí, že jsem nemohla spát, že jo, ... malou jsem nakojila a to ... on přišel a co tady žehlíš v tuhle dobu a začal vypiskovat a já říkám no a co jako, žádný takový a šáhl na mě dvakrát, ... no tak já jsem se během jednoho dne sebrala a odstěhovala se za mamkou ... to bylo v červnu 2007, malá měla rok. Bydlela jsem u maminky a maminka si našla takového přítele, jednoho, jako staršího a on se tam k nám nastěhoval, i když má svůj byt, vinohrady, prostě všechno a přesto se k nám nastěhoval, no a to je půldomek, ... je to tam malé, soukromí tam moc není, no a my jsme se prostě neshodli s tím pánem. Takže tam byly hádky, že já jsem mu prostě jako něco vyčítala, tam byly třeba maličkosti a tak, říkala jsem, že já su tady doma, já tady žiju celý život a tak, ... samozřejmě máti se ho zastávala, takže byla proti mně, tam byly totální hádky, ... tam toho bylo prostě moc ... prostě já jsem nechtěla, aby v tom malá vyrůstala, ... tož jednoho dne maminka říkala, že zajde na sociálku, ... tož já jsem řekla si zajdi ... tam byly fakt hrozné problémy. Já jako fakt říkám ... já jsem nikde nepobíhala jako, no a tak jsme šly na sociálku obě dvě, což aji manžel tam došel bývalý, aby mě podpořil, protože já jsem byla úplně s nervama, to byla hrůza, byli jsme u paní vedoucí, tak jsme tam prostě byli asi 1,5 hodiny a ona mi navrhla, že tady je nějaký charitní domov a já říkám „A to je co?“ (*důraz*), já jsem o tom nikdy neslyšela, já jsem měla vždycky to zázemí doma, tak jsem se o to nestarala, nepotřebovala jsem to. No a říkám jo, vlastně... tam jsem okolo chodila s malou i na procházky a já si vždycky říkala co je to tam za maminy ... ptala se, jestli to beru a to byla středa, ... no a za dva dny jsem se stěhovala, ... takže měli volné místo, došla jsem tedy sem a řekla jsem, že u mamky bydlet nemůžu, že tohle jediné mi zbývá, abych z toho bytu odešla a blablbla ... takže jsem tu došla a tady byla (*křestní jméno pracovnice CHD*), ta mě přivítala prostě úplně úžasně, no ale já jsem tady seděla a já tady nejdu (*smutně*).

Právě jsem se chtěla zeptat na Váš první dojem z CHD, jak jste vnímala změnu bydlení, nové zázemí?

Jo to bylo takové ... první dojem, to si pamatuju prostě doteďka, ten první dojem byl takový, že jsem měla strach, jaké tady budou ty maminy, jako třeba budou nějaké problémové maminky, nebo jiné pleti maminky (*úsměv*) jako jo, takhle prostě jsem to nějak a říkám a jak to tady bude, že to bude jak v kriminále, já jsem to (*křestní jméno pracovnice CHD*) říkala a ona mě strašně pěkně uvítala no ... bydlela jsem tady těch osm měsíců poprvé a no, ... možu Vám říct, měsíc jsem to tady nedávala jako, já jsem se zavírala na bytovce, nevyhlížala jsem ven, nechtěla jsem komunikovat, přitom já vlastně ráda komunikuju jako s lidma s novými nebo takhle, ale tady jsem se těm lidem vyhýbala. Až potom jednou tu došla maminka a že pojd'te si zapálit. Já jsem tu byla od 3. ledna a ona přišla koncem ledna, no a tak jsme se začaly bavit a ták, ... (*úsměv*) a pak jsem poznávala další lidi a ... no, odcházela jsem a brečela jsem, že z tady nechcu jít (*smích*) ... jako těch osm měsíců bylo tady nádherných, musím říct, že tu byly všelijaké programy, jo s maminkama furt jsme něco vymýšlely, grilovaly jsme tady, prostě úplná bomba, ... fakt supr ... hodně na tom kolektivu záleží, strašně moc, protože ... je nás tady deset maminek, našly se dvě, které prostě byly trošku odlišnější, prostě nezapadaly tady do toho kolektivu, ale furt se to

dalo s něma nějak vycházet, že prostě my jsme byly takový kolektiv, že doteďka su s těma holkama v kontaktu. Doteďka se sejdem někde nebo jdem si na kafčo a tak, ale ony byly takové ... kamarádké jsme tady byly, já jsem tomu říkala taková druhá rodina, ... fakt mě se tady strašně líbilo, ... já jsem tady byla úplně nadšená z té charity, ... já jsem se v tom listopadu z tadyma odstěhovala a na Vánoce jsem byla tady, ... já jsem Vánoce trávila tady a přitom jsme už byli v podnájmu ... no, já jsem normálně šla tady a tady jsme trávili Vánoce, ... no, já jsem tu byla 8 měsíců a pak jsme šli s přítelem do podnájmu do garsonky na Jižní svahy, jo, ... jenomže on sice jezdil kamionem, jenže nevydělával peníze, on měl nějaké dluhy, těch dluhů měl strašně moc, což já jsem v té době o tom ještě nevěděla, on mi to neřekl, nepřiznal se, prostě nic a já jsem z té mateřské 7.800 Kč plus 1.500 Kč alimenty jsem platila vlastně nájem 6.500 Kč a živila nás tři vlastně, dá se říct ... dva měsíce nepřispíval, což už byl ten konec, leden, únor, to bylo takové, takže vlastně v březnu já říkám, já nebudu tady, aby (jméno dcery) neměla co jest, jo, takto prostě nejde, prostě já zaplatím nájem, pak mám na týden na jídlo a pak nebylo co jest, tak malé děcko musí jest, o mě nejde, ale tady jde o malou, ... takže jsme se rozhodli, že půjdeme k mamince, že jo (*důrazně*) ... no tak jsme šli k mamince, mamka s tím souhlasila, mamka byla v pohodě, ten její přítel už tam jezdil jen na víkendy, no jenomže ... tam by to možná šlo, kdybych tam bydlela sama, ale že jsme tam byli s tím přítelem, známe se devět let spolu a máti ho nemusí, ... tak tam to nedělalo dobrotu, ... a já říkám nic, konec, ... šla jsem se tady zeptat napřímo ... přítel údajně jezdil, o víkendech byl doma, ... neklapalo to, když byl o víkendu doma, tak mamka k němu byla ťu'ňu'ňu a v týdně prostě na něho nadávala a já jsem se ho prostě zastávala na jednu stranu a tam to bylo takové ... nééé ... prostě ne ... já říkám ne a konec a já jdu na charitu (*důrazně*), já se tady prostě do tohoto baráku nevrátím ... tak vlastně ve zkratce ... no a pak jsem se vrátila tady sem ... na podnájem nebyly peníze, nešlo to, a pak z tadyma jsem šla s kamarádkou na podnájem, ... tak jsme se domluvily na jeden rok a bydlely jsme společně, tam to byla bomba (*smích*), bylo to supr, ale jen na rok, tam to nešlo prosloužit, 1. 8. jsme se měly stěhovat, takže jsme musely odejít, ... já bych se tady už neocitla, teď to ale byla moje vina (*smích*) ale zas, ... já jsem měla jít pryč ze Zlína do (název města), s přítelem, s tím kamioňákem, to by bylo v pohodě, protože on jezdí pryč, doma by byl jen o víkendech, jenže já jsem šla na diskotéku v září a tam jsem se seznámila s jedním pánem no a tak to potom bylo takové veselejší ... potom (*smích*) ... prostě jsem si vybrala jestli toho přítele kamioňáka nebo toho druhého ... tak jen ve zkratce ... nakonec jsem se rozhodla až na poslední chvíli, kdy bylo pozdě, že teda budu s tím druhým, toho teda že bude konec - kamioňák hotovo, já jsem si teda našla podnájem v (název města) a všechno bylo v pořádku. Jenomže jsme týden před smlouvou, než nám skončila, jsme skončily v nemocnici, ... malá měla zánět ledvin, koliku, byly jsme teda týden v nemocnici a všechno se teda posunulo, obrátilo a já říkám aha, ... on přišel o práci, jo a takže a co teď ... a prvního jsem se musela vystěhovat, ... takže to byly docela nervy, takže jsem tady poprosila paní vedoucí, ... a že mě teda na půl roku vemou, ... takže jsem tady od 1. 8.2010, smlouvu mám na půl roku, protože tady su už vlastně potřetí, tak vlastně už jen na půl roku, ... ale kdybych třeba dostala byt v březnu, dubnu, jako státní byt, kdybych to měla podložené, tak oni mi to do té doby prodlouží, ... teď to vypadá, že jsem první chtěla jít do startovacího bytu, to jsem byla na bytovém oddělení ... a tam mi paní řekla, že to dělat nemám, protože je to jen na pět let, ... protože já tam mám šest let podanou žádost a na 1+1 mají strašně málo žádostí, no a že bych ten byt dostala tak za dva roky stoprocentně, ... minulý týden jsem tam za ní byla a říkám jí, že jsem rozhodnutá, že půjdu do toho startáku a ona něco chtěla říct a já říkám nic neříkat (*smích*) já vím, že udělám chybu, mám se rozhodnout do 15. prosince, ... já vím, že udělám chybu, jenomže já sama podnájem neutáhnu a čekat ještě dva roky, jak to

udělat, ... teďka se kamarádka stěhuje s přítelem a nabízeli mě, že mě vezmou s sebou, ... protože teďka chodím z úřadu na projekt a tam je z osmdesáti procent šance, že dostanu práci na ty dotace, takže to taky, ... jo, teďka mi hlídá malou, že tam musím chodit a tak, takže tady mám na jednu stranu výhodu, že mám fakt plus, ... kamarádka je teďka těhotná a kdybych s něma pak bydlela a začala chodit do práce, tak by mi malou mohla i pohlídat a sama se nabídla, ale mám z toho i trochu obavy, je to na delší dobu, ... jako soukromí je soukromí, né, že bysme se předtím na podnájmu, jak jsme bydlely spolu s kámoškou, hádaly, ale soukromí je soukromí a dva roky je ještě dlouhá doba, ... na bytáku mi říkali, ať si to pořádně rozmyslím, a přítel zase na mě vem starták a stejně chceš jít do (název města), ... ale já tam chci jít jen na určitou dobu do podnájmu, né, že bych z toho Zlína prostě utekla, ... ještě mám přímo v (název města) v lednu v záloze jeden byt za 5.800,- Kč bez kauce, ale to je ještě nejisté, zase nějak po známosti, ... takže něco v záloze mám, uvidíme.

Nyní jste tedy v evidenci úřadu práce, ano?

Teďka dělám motivační kurz ... (*instruktorka CHD přivedla dceru respondentky v pyžamu – po odpoledním spánku, dcera s námi zůstala do konce rozhovoru, předala jsem jí omalovánky a tak si malovala*). Ten projekt vlastně, tak budeme končit 8. 12. a rekvalifikačku jsem si chtěla dělat na servírku, jenomže jsme jenom dva z deseti, já jsem servírka, jeden kluk je barman, takže máme mít praxi přímo u zaměstnavatele, takže nebudem dělat přímo tu rekvalifikačku, ale u zaměstnavatele. Já jsem přemýšlela, už mám tipy, kde se půjdu zeptat.

Jsou tady nějaké společné aktivity pro maminky, a jak je hodnotíte v průběhu těch dvou let?

Bomba, v tom roce 2008 tady byly prostě akce, chodil tady třeba pan policajt a vysvětloval nám určité věci, jo, šly jsme třeba do společenské místnosti, domluvily jsme se všechny maminky, kdo měl zájem, většinou aspoň pět z deseti nás bylo, pak jsme tu měly třeba grilování, vždycky jsme něco udělaly, něco jsme si našly. Když měla malá dva roky, tak jsme tady ve společenské místnosti dělaly oslavu, bylo to úplně supr. Sedly jsme si večer třeba maminky, když děcka usnuly a hrály jsme si třeba člověče nezlob se. Toto je návštěvní místnost, třeba když dojde kamarádka, známí. Rodinní příslušníci mohou na pokoj, před těma dvěma rokama jsme pořád něco vymýšlely, furt něco bylo. Teď, ... no, ty tři měsíce nemožu ani brat, to byla taková přechodná doba v tom roce 2009 květen, červen, červenec, ... jo, ale teď co su tady, ... (*delší odmlka*) zakopaný pes je v kolektivu ... to všecko dělá kolektiv podle mě, ... protože já, když to tak srovnám ... na kanceláře nemožu říct nic ... jako na zaměstnance, všechno v pořádku, tam je to na jedničku s hvězdičkou i třikrát podrženou (*smích*), ale teďka je to prostě tým kolektivem, jako bavíme se a všechno v pohodě, ... ale každý jede sám za sebe, je to v lidech.

Zúčastňujete se společných aktivit pořádaných v zařízení?

Ano, je tu vaření,... (*dcera se zapojuje do hovoru, povídá o svých kamarádech, ... že přijde Mikuláš, ...*).

Co tady pro Vás tedy nabízí,...co tady hodnotíte pozitivně?

Pozitivně teďka co su tu ... (*přemýšlí*). Já to chci vrátit o dva roky zpátky, to tu bylo supr, skvělý kolektiv, ... teď ... pozitivní samozřejmě je, že mám střechu nad hlavou, to je jasné, ... kdyby tady bylo víc těch aktivit, uvítala bych co tu bylo minule ... tož sednout si do té společenky, počítač je tady v kanceláři, takže když se domluvíme, tak jo, ale ne vždy

to jde, ... je to tady dobré v tom, že jak se chováte ke kanceláři, jako k zaměstnancům, tak oni se chovají k Vám, a pokud vidí, že normálně, tak je to všechno v pohodě, když mohou, tak vyhoví.

No a na kom to záleží?

No na nás, na mamínách, je to prostě tím kolektivem ... mně se tu teď prostě nelíbí, ale proto, že jsem tu zažila předtím lepší kolektiv a to už bohužel teď nebylo ... já teďka tady mám tu kamarádku, tak jako ona je tady dva měsíce ... já když jsem tady teď nastoupila, já jsem jezdila věčně pryč, ... furt někam pryč na víkendy, takže už se těším, jak odejdu. Budu tady ale furt chodit na návštěvy, třeba do kanceláře, protože tady byly fakt super instruktorky i paní vedoucí.

A co Váš individuální plán?

Vlastně to rozepisujem, jak to vypadá, jaké jsou pokroky, jestli jsem třeba volala na byt a tak, scházíme se asi dvakrát do měsíce.

Využila jste nějakou pomoc, co Vám pomohlo a co Vám tady naopak chybí?

Chybí mi jen ten byt a schází mi peníze (*smích*). *Dcera se zapojuje: "Hlavně ten starták."* Takže teď chodím na bytáček, na sociálku na hmotnou nouzi, tam řeším doplatek do životního minima a na bydlení příspěvek, protože mi skončila v září podpora, takže od té doby jsem tam. Ohledně malé, rozsudku jsme se domluvili, tam to bylo dohodou.

Udržujete z minulých pobytů s některými maminkami kontakty do současnosti?

Skoro se všema, my jsme tak v kontaktu všeci, že si buď napíšeme, s jednou tedy komunikuji nejvíc, vždycky jdeme na kafčo a tak, ale jako i když třeba za půl roku, když ty holky se ozvou, ale jsme prostě v kontaktu. Ale teď, když půjdu pryč, tak ani čísla, nic, nebudu si brát, na co. Já to nepotřebuji, nemám to zapotřebí.

Co byste doporučila ženám, které jsou v situaci, že zvažují podání žádosti o přijetí do azylového domu?

Tady jako pro novou maminku člověk nemůže říct, nelíbí se mi tady, to ne, tady zas mohou být jiní lidi a bude tady spokojená a každý to bere jinak, ale určitě sem, pokud je nějaký problém nebo něco a je třeba velký závažný problém, třeba týrání nebo něco, tak určitě sem, tady to fakt špatné není, takže tady ten pobyt určitě doporučuju.

Co teď aktuálně řešíte a co byste si přála, to už tady zaznělo...

Jasně že byt (*smích*).

Chci Vás požádat o zhodnocení Vašeho dětství. Budu ráda za informace o Vaší původní rodině. Zkuste mi prosím sdělit, z jaké rodiny pocházíte, zda máte sourozence a stýkáte se s rodinou. Jaké jsou Vaše vztahy?

Měla jsem dva mladší bráchy, narodila jsem se v (název města), tam jsem žila 1,5 roku a pak vlastně moje matka s otcem se přestěhovali do (název města) a dětství ... tam to bylo hodně ošklivé ... do mých čtrnácti let to bylo hodně ošklivé ... a dopadlo to tak, že si mě nakonec vzala moje babička, vlastně matka mojí matky ... moja matka mi dávala odmalička najevo, že jsem nechtěněc, tam to bylo tak ... kluci měli všechno a já ... já jsem byla ta černá ovce rodiny, když to tak řeknu ... to byl omyl a oni se museli vzít, tož otec dělal něco podobného jak můj bývalý ... hodně podobného ... pil, a ještě matku bil ... můj na mě nešáhl, to by si mohl zkusit, ... ale vlastně on jo a já jsem se vlastně nechávala mlátit za ňu a stejně jsem z toho nic neměla, tak vlastně ... o tom bych nerada mluvila (*smutně*), ...u babičky jsem byla od 14,5 roku do 18,5 roku, pak jsme se vlastně hned chtěla postavit na vlastní nohy, abych nebyla pořád jakože ... vlastně tam to bylo v pohodě, ... u babičky jsem se vyučila a začala jsem tam žít úplně normálně, nastoupila jsem tam do práce, bydlela jsem na ubytovně, tu jsem si platila a všecko. Jezdívala jsem za našima, pomáhala jsem jim finančně, jako já jsem babičce říkala mami od jisté doby, jí to nevadilo. Prostě jezdívala jsem k babičce a néé k našim, abyste to pochopila, ... s rodiči se od té doby nevidám, ne, ne (*velmi důrazně*).

A co Vaši bratři, s těmi jste v kontaktu?

Mladšího bratra jsem viděla naposledy před rokem a staršího hodně dlouho ne.

A s otcem dětí jste se poznala jak?

Pak jsem bydlela na ubytovně a pak jsem ho poznala v práci a pak vlastně jsem otěhotněla s (*jméno prvního dítěte*) a pak jsem se dozvěděla, že moja matka měla napůl s tatou barák, další jeden byl otcův a jeden měla napůl s tatou a ona se ho chtěla zbavit, tak to přepsala na mě a tam jsme potom bydleli, jenže bohužel po povodních 1997 jsem byla v šestinedělí, tak se stala ta katastrofa, v tom (název města) - to si určitě pamatujete, ... to byly ty první ničivé povodně jako, ... bohužel můj dům vlastně spadl jak domeček z karet, ... takže to bylo nejtěžší období a pak jsme vlastně sehnali holobyt v (název jiného města) a tam jsme si to spravili a tam jsme byli jako hodně dlouho.

A potom ty problémy začaly kdy?

To se táhlo hodně dlouho, já se doteďka ... teď se divím (*důraz*), jak jsem se bavila o tom s holkama (*myšleno ostatní uživatelky CHD*), jak jsem to mohla tak dlouho vydržet, ... musela jsem mít asi hodně pevné nervy, že jsem to tak dlouho vydržela, ... postupně jsem se dovídala o jeho alkoholu, automatech i dluhách, první mi řekl, že popíjel s chlapama, výplatu propíjel, nepracoval pořádně, když vydržel v práci, tak tři měsíce, nanejvýš půl roku, to nemělo smysl.

V CHD v Uherském Brodě jste tedy žili tři měsíce, tam byl hlavní důvod pobytu jaký?

Kvůli němu, protože vlastně kvůli němu jsem neměla na zaplacení nájmu. Jo, okradl mě a já jsem musela vlastně řešit bydlení.

A za ty tři měsíce se něco vyřešilo?

To prostě jeden majitel, co znal otce a tak dále, tak nabídl charitě dům v (název vesnice), tam bylo 1+1, 2+1 s chodbou velikou, tam byly dvě koupelny, ... prádelka, komora, tak to nabízel dvěma maminkám, ... takže to mně okamžitě nabídli, že mám malé děcka a ještě tam ke mně dali maminku s dvěma děckama do té 1+1, to s ňou teda později dopadlo špatně, ale o tom mluvit nebudu, ... byli jsme tam necelé asi tři nebo čtyři roky a až potom řekl, že se dostal do dluhů a stěhovali jsme se zase ... do (název vesnice) na rok, tam nám pronajal majitel domek na jeden rok. Majitel se po krátké době ukázal jako ... na prostě i sousedi upozorňovali jako ... on ze začátku dělal ťuťu ... ale potom, on to dělal asi takto ... on ten barák pronajímal vždycky tak na tři měsíce ... na půl roku nanejvýš, dokud ho ten člověk bavil, ... pak už začal dělat naschvály, dělal peklo, aby ho vyšťval, toho člověka.

A Vám dělal jaké peklo, v čem to spočívalo?

No hodně velké, ... prostě furt chodil a otravoval pořád, žádné soukromí, zakazoval děckám, ... vlastně sousedka mi řekla, že nás obviňoval, že jsme zkontaminovali studnu, ... nebo syn se jen opřel rukou o jeho auto, byla zima a on řekl, že chce zaplatit 25.000 Kč za lak a všechno možné, tam je toho moc,...

A o CHD ve Zlíně jste se dozvěděla jak?

No, já jsem šla za svojí ... na sociálce co mám jako svojí sociálku, ... ona ho zná (*myšleno otce dětí*), to je známá firma ... tak jsem jí řekla co a jak, ona o tom problému věděla a tak jsme se odstěhovali sem ... od listopadu 2009 jsem tu s dětma a dnes tu končíme, je to náš poslední den tady, tak vlastně pospíchám ... byla jsem tu i s ním ... on šel nejdřív na ubytovnu a potom šel sem za náma, byl tu s náma tři měsíce ... přišel po Vánocích a chtěla jsem to jako zkusit, jestli to bude fungovat, jestli se změnil, ale bohužel ... trvalo to ani ne tři měsíce, co byl v pohodě, každý si ho tu chválil, ale pak začalo jaro, a pak to šlo zase do kelu, zase dluhy, automaty, pití, kolikrát tady byly problémy, napomínání skrz alkohol, dělal mi tady problémy, takže jsem to okamžitě ukončila ... a pak šel zas na ubytovnu a děcka se s ním naposledy viděly a jako ... úplně negativně ... kluk ještě jo, ale holky už za ním vůbec nechcou, no, já je nenutím ... jako mně je jedno, jestli se s ním budou stýkat nebo ne. Je to jejich táta, já jim ho brát nebudu. Ale nebudu je nutit, to jsem řekla i jemu, ... když nebudou s ním nikam chtít jít a s ním mluvit, já je nikde nebudu táhnout za vlasy a mluvit s ním, ... to nejde, to musí on pochopit.

Co tady hodnotíte za ten rok pobytu nejvíce kladně, co Vám tady pomohlo?

Mně tento pobyt hodně dal teda ... hlavně mně dal ponaučení, protože vlastně ... konečně vlastně těch celých patnáct let jsem žila s tím starým chlapem vlastně ... a nevědomovala jsem si, že tam není něco v pořádku, vždycky jsem to brala, jo, ... pořád jsem si říkala, že kvůli děckám zůstanu s ním, furt jsem si říkala jo, prostě ať mají tátu, všechno možné, ... ale tady, když jsem se vlastně stýkala s holkama, které mají podobný život, které na to dostaly sílu prostě opustit toho chlapa, ... že tam byly i větší rozepře vlastně, ... prostě tady jsou příběhy, tady bylo iks příběhů od jiných žen a to mně hodně otevřelo oči, ... jo, hlavně mně nejvíce otevřela oči paní (*jméno a příjmení pracovnice CHD*), té jsou už děkovala několikrát, protože k ní jediné jsem uměla být upřímná, no ... jako vždycky jsme to probíraly, protože spolu děláme papírování, ty individuální plány a radila mi, prostě mohla jsem se jí vykecat, byla to moje vrba, jo, ... prostě jednou mně právě prostě otevřela

oči, když se mě zeptala na jednu otázku, jak vidím ten život dál bez něho, jak bych to vlastně dělala, ... a jestli su schopná se k tomu zase vrátit, jo, ... já jsem ji neodpověděla ... hodně jsem o tom přemýšlela ... až potom jsme si o tom pokecaly, protože říkám (*delší odmlka*) kvůli děčkám jsem obětovala hodně, jo, ... ale potom jsem otevřela oči, že vlastně ty děcka trpí se mnou, ... že to není dobré, tady vlastně děcka poznaly jiný přístup, že už mají něco, co neměly nikdy, mají kapesné, mají to a mají to, ... prostě to teď vnímají jinak. Ony předtím to neměly, ... takové věci, nebo ... vlastně ten přístup, pro ně je vlastně teď otec cizí, ... pro ně je teď hlavní strýc, ... ale ony vidí teď přítele, on se jim věnuje, pokecá s něma, ale ten (*myšlen otec dětí*), ten néé, ten si jen přepíná televizi, ... přítel je o čtyři roky starší než já, pracuje, je bezdětný, svobodný, ... říkám, ono to asi přišlo za pět minut dvanáct tady toto, ... prostě ten vztah, ... jako já už jsem to vzdala, říkala jsem si, že zůstanu sama s děčkama radši, ale pak buch a prostě, ... ono to bylo takové nečekané, ... jo, ... tady mi i holky říkají, že asi to mělo být teď, ... no, on je to bratr další zdejší maminky, je rom, ale mně to nevadí, já prostě nejsem proti, ... já jsem se s ním seznámila, jak sem chodil za sestrou ... to je její nevlastní brácha, ... potkávali jsme se tady, potom mě vlastně pozval do cukrárny s děčkama, ... a tak to nějak začalo. S přítelem jsem úplně v pohodě ... takže já jsem si sehnala byt, já už se nechci vázat, jsem poučená za těch patnáct let dost, já chci mít svoje a néé (*důraz*) se třeba za půl roku zase stěhovat, něco se stane a co potom? Teď se stěhuju, je to podnájem 2+1, no, budu platit 8.500,- Kč, ale je to zařízené všechno, no teďkom jsme to zaplatili a teď si to budu všechno vyřizovat na sociálním, protože je to čerstvé. Sice teď budu žít s přítelem, ale já přemýšlím tak, že kdyby se něco stalo, tak jako než abych šla já s děčkama pryč, tak chci bydlet ve svojem, prostě že když se něco stane, tak chlapa vyhodíte snadno, ... sbalíte mu kufry a ahoj, ale co sama ženská? Jako když třeba on Vás vyhodí z bytu ... jsme teď domluvení, jak to budem ten podnájem spolu platit, já jsem mu řekla na rovinu, že k němu bydlet nepůjdu. On stejně žil na ubytovně, takže by to stejně nešlo, ale kdyby měl svůj byt nebo barák, tak nešla bych, nešla bych k němu (*důraz*).

A máte třeba podanou žádost na byt?

Žádost na byt mám podanou tady rok, ... vím, že je to nadlouho ... já mám vlastně žádosti podané všude, kde jsem bydlela, ... v (název města), když jsem tam měla trvalé bydliště ... a ještě v (název města), my jsme se tam vlastně přestěhovali po povodni, ... tam jsem dostala startovací byt, ale hodně pozdě, já jsem si vlastně sehnala svoje a najednou buch a dostala jsem dopis, že mně dají startovák, ale rozhodněte se, když jsem si vlastně vzápětí našla barák ... jo, tehdá ... byla bych tam do dneška, ale ten pán se dostal do dluhů a musel ten barák prodat, ale to je vedlejší, ... prostě za měsíc, za dva, co jsem tam bydlela, mi došel dopis z města, že můžu dostat startovák, ale na dva roky, ... takže jsem ten startovák nevzala ... tam bych totiž platila ještě víc než v tom baráku, bylo by to malé a jen na dva roky a co potom?

Vím, že dnešní den je tady pro Vás a děti posledním. Když se nyní zpětně podíváte na Váš roční pobyt v CHD, co hodnotíte jako plus a co Vám naopak třeba chybělo?

Jako plus hodnotím ty zkušenosti, celkově jsou tu úžasní lidi, fakt jako celkově, fakt v pohodě, ... každá osobnost je jiná, musím říct, že mi to tady otevřelo oči a hlavně ty zkušenosti a hlavně, když si to vezmu zpětně ... co všechno jsem vlastně vytrpěla, tak jsem se divila, proč jsem to vlastně dělala ... opravdu mi stačil tady pobyt, abych si konečně uvědomila, že ... a už jsem začala úplně jinak jednat sama se sebou, předtím jsem na sebe kašlala, ... úplně jsem na sebe kašlala (*důraz*) ... jak chodím nebo nechodím, zanedbávala jsem se, ... jeho (*myšlen otec dětí*) milenka byl jeho ovladač na počítač, ... klidně seřval

mě, nebo kluka, který si s ním chtěl hrát, že kvůli němu kluk brečel, to mu bylo jedno, ... místo aby si s ním pohrál, to mu bylo jedno, ... absolutně žádná pomoc od něho s výchovou a výživné také nic moc. Tam je to stanovené soudem už dávno, ale že by to nějak moc fungovalo, to se říct nedá. Platí jak kdy a takové částky, které jsou hodně směšné ... on je teď na úřadu práce, ... já z něho nic nevytřískám.

Co byste chtěla na závěr doporučit ženám, které jsou ve svízelné situaci a uvažují o pobytu v CHD?

Podle toho, jak to každá maminka vezme, já říkám, že každý člověk má něco v sobě, jo, co mě zaujme, jo a každý člověk má svou osobnost, každý není stejný a přála bych maminkám všem, co vezmou rozum do hrsti a rozhodnou se pro ten krok jako já, tak prostě aby tady našly hlavně přátelé, jo,... vyslechly si příběhy a uvidí samy, že v tom nejsou samy, že je víc takových maminek,... ona každá, když sem nastoupí, tak si myslí, já jsem jediná, já trpím a tak dále, jo, ... to tak je ... ale potom, po určité době, až se tady zadaptuje, zjistí, že jsou horší věci, než prožívá ona sama a že věci jsou vždycky řešitelné, vždycky (*důraz*), každá situace je prostě řešitelná a každý se musí chytout za tu hlavu, za ty pačesy a musí bojovat a ne jít třeba hlavou proti zdi ... u mě to bylo ... prostě najednou buch, teho jsem vyhodila, všeckého jsem se zbavila ... minulosti a prostě to najednou všechno jde, prostě to jde (*důraz*). Chce to vidět pozitivně tu budoucnost a snažit se.

Všem respondentkám děkuji za rozhovory a přeji hodně štěstí.

Příloha V: PŘEHLED AZYLOVÝCH DOMŮ PRO MATKY S DĚTMI V RÁMCI ZLÍNSKÉHO KRAJE

Název zařízení	Adresa	Telefon	Web. Stránky/ e-mail.	kapacita
Charitní dům - azylové ubytování pro matky s dětmi a ženy v tísní Kroměříž	Havlíčková 2995/131 760 01 Kroměříž	573 335 528	www.kromeriz.charita.cz azylovydumK@seznam.cz	64 míst
Nový domov Otrokovice	Hlavní 1229 765 02 Otrokovice	577 932 388	www.otrokovice.caritas.cz nd.otrokovice@caritas.cz	5 matek 15 dětí
Azylový dům pro matky s dětmi v tísní Uherský Brod	Pod Valy 664 688 01 Uherský Brod	572 633 105	www.uhbrod.caritas.cz azyl.uhbrod@caritas.cz	21 lůžek
Azylový dům pro matky s dětmi Valašské Meziříčí	Kpt. Zavadila 1345 757 01 Val. Meziříčí	571 616 657	www.valmez.caritas.cz azyldum.valmez@caritas.cz	12 žen 25 dětí
Azylový dům pro ženy a matky s dětmi Vsetín	Hrbová 1561 755 01 Vsetín	571 421 062 739 633 345	www.azylovydum.cz azylovydum@azylovydum.cz	17 míst
Azylový dům pro ženy a matky s dětmi, Petrklíč, o.p.s., Vésky	Na Krajině 44, Vésky 686 01 Uherské Hradiště	572 503 675	www.petrklicuh.cz info@petrklicuh.cz	25 míst
Charitní domov pro matky s dětmi v tísní Zlín	Česká 4789 760 05 Zlín	577 241 352	www.zlin.charita.cz chd.zlin@charita.cz	31 míst

Příloha VI: MOŽNOSTI POMOCI UŽIVATELKÁM - PŘEHLED ORGANIZACÍ PŮSOBÍCÍCH VE ZLÍNĚ

Název zařízení	Adresa	Telefon	Web. Stránky/ e-mail.
Dům na půl cesty Zlín o. s. Pod křídly	Kamenná 3848 760 01 Zlín	571 632 126 604 877 266	www.podkridly.cz podkridly@podkridly.cz
Magistrát města Zlína Odbor ekonomiky a majetku středisko bytové	Zarámí 4421 760 01 Zlín	577 630 311 vedoucí	www.zlin.eu verarosikova@muzlin.cz
Magistrát města Zlína Odbor sociálních věcí oddělení sociálně-právní ochrany dětí	Třída T. Bati 3792 760 01 Zlín	577 630 839 vedoucí	www.zlin.eu mariesemelova@muzlin.cz
Magistrát města Zlína Odbor sociálních věcí oddělení pro rodiny v hmotné nouzi	Třída T. Bati 3792 760 01 Zlín	577 630 820 vedoucí	www.zlin.eu bohdansafr@muzlin.cz
Terénní asistenční služba Zlín	Burešov 4886 760 01 Zlín	734 422 131	www.azylovydum.cz petra.lazarkova@azylovydum.cz
Charita Zlín charitní šatník	Burešov 4886 760 01 Zlín	731 032 876	www.zlin.charita.cz poradna@zlin.charita.cz
Poradna pro rodinu, manželství a mezi- lidské vztahy Zlín	U Náhonu 5208 760 01 Zlín	577 210 809	www.poradnazlin@volny.cz poradna.zlin@volny.cz
Intervenční centrum Zlín	U Náhonu 5208 760 01 Zlín	577 018 265 774 405 682	www.poradnazlin.cz ic.zlin@seznam.cz
Občanská poradna STROP o.s. Zlín	Dlouhá 2699 760 01 Zlín	577 110 896	www.strop-zlin.cz op@strop-zlin.cz
Úřad práce Zlín	Čiperova 5182 760 01 Zlín	950 175 111 577 577 111	http://portal.mpsv.cz/sz/local/zl_info sekretariat@zl.mpsv.cz
Centrum pro rodinu o.s. Zlín	Okružní 5298 760 05 Zlín	577 212 020 732 376 193	www.cpr-zlin.cz cpr@cpr-zlin.cz
Unie Kompas	Pod Stráněmi 2505 760 01 Zlín	577 011 947	www.unko.cz tklub@unko.cz
T klub DOMA	Divadelní 6 760 01 Zlín	577 018 876 739 309 419	www.unko.cz doma@unko.cz
Psychologická poradna Logos	Pod Stráněmi 2505 760 01 Zlín	577 011 948 734 440 027	www.unko.cz zemanova@unko.cz
Salesiánský klub mládeže	Okružní 5430 760 05 Zlín	577 243 009	www.zlin.sdb.cz saleklub@quick.cz